Lahore este considerată „capitala spirituală a țării"

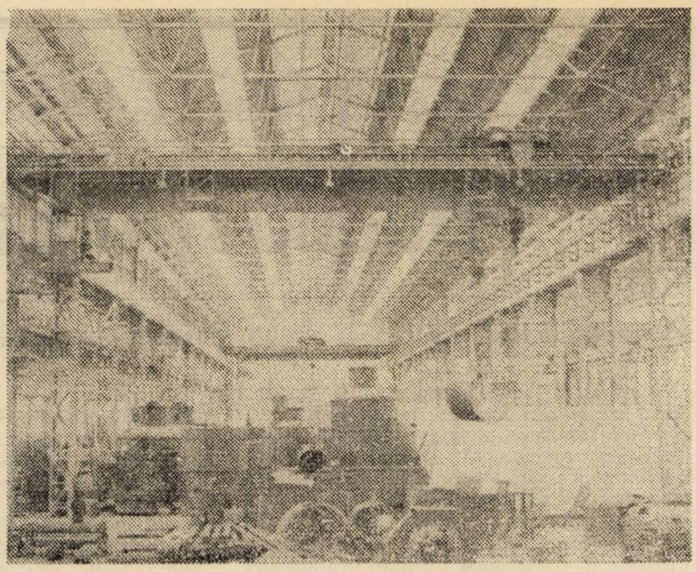

Complexul de mecanică grea din Taxila

care nu a apus niciodată, ci, dimpotrivă, a fost îmbogățit cu noi și durabile opere de civilizație contemporană. Sînt edificiile ridicate după cucerirea independenței, cînd în geografia orașului au apărut impresionante construcții moderne, precum și noile cetăți ale industriei, care în constelația valorilor de civilizație create de-a lungul anilor de poporul pakistanez, dau măsura aspirațiilor sale spre progres și o viață mai bună.

Capitală a Punjabului, provincia cu cea mai mare producție agricolă a țării, Lahore și-a dezvoltat cu precădere industria textilă prelucrînd bumbacul și lîna furnizată de producătorii din această zonă. Talentul și fantezia muncitorilor textiliști din Lahore le-am regăsit cu deosebire în renumitele covoare care se țes de obicei în mici ateliere artizanale. Motivele lor sînt inspirate, de regulă, din bogata faună și floră a Punjabului, din credințele populare. Într-o tehnică deosebită se face vopsitul în culori inimitabile, tehnică care continuă să rămînă încă un secret apărat cu strășnicie. După țesut, covoarele sînt tunse cu grijă și îndeminare, apoi spălate cu apă proaspătă. Operația finală este călcatul. Se spune că cu cît sînt călcate mai tare sînt mai scumpe și mai căutate. De aceea, această operație era făcută înainte de elefanți. Întrucît astăzi elefanții nu mai sînt, producătorii aruncă, pur și simplu covoarele în stradă, unde misiunea de... fier de călcat o îndeplinesc pneurile automobilelor ce trec în goană.

Nu am putea părăsi Lahore fără să facem o vizită în renumita grădină Shaalimar. Situată la trei mile de oraș, grădina a fost construită de împăratul Shah Jahan în anul 1642 după planurile arhitectului Ali Mardan. Concepută în stil persan, ea dispune de trei terase ridicate una deasupra celeilalte, de lacuri artificiale și mai mult de 400 fîntîni arteziene, fiind înconjurată cu minunate pavilioane de marmură pentru recreere și odihnă. Zilnic pe aleile sale se perindă mii de vizitatori, iar din cînd în cînd aici au loc festivaluri sau serbări populare.

Am părăsit Lahore – considerat pe bună dreptate „capitala spirituală" a Pakistanului – reținînd pe retina memoriei nu numai marile sale valori de cultură și civilizație, ci și tot atît de valoroasele realizări contemporane pe calea dezvoltării și modernizării structurilor economice și sociale, realizări ce aveam să le regăsim mult mai viguroase la Karachi, „capitala industrială și comercială" a țării.

Pentru călătorul care sosește în Pakistan Karachiul constituie, indiferent de ținta călătoriei, o haltă obligatorie. Căci marea metropolă a fost și a rămas principala poartă maritimă și aeriană a țării, placa turnantă a subcontinentului asiatic care a făcut și face legătura între Europa, Orientul Mijlociu și Asia. Excepționala sa poziție geografică i-a permis o ascensiune rapidă în ierarhia orașelor pakistaneze, favorizată și de faptul că în perioada 1947–1959 a fost capitala noului stat ce-și cîștigase independența. Ca urmare, aici au fost create puternice unități industriale, au luat ființă bănci și societăți de asigurare care au stimulat afacerile și comerțul, s-au construit moderne edificii, toate aceste dînd măsura transformărilor înnoitoare petrecute în viața poporului pakistanez.

Vorbindu-ne de „strategia dezvoltării" în Pakistan, dr. Mohammad Uzair, consilier al Corporației pentru investiții din Karachi, sublinia, în primul rînd, accentul pus de autoritățile pakistaneze pe dezvoltarea sectoarelor de bază ale industriei – metalurgia, construcțiile de mașini, chimia etc. – care să asigure progresul mai rapid al celorlalte ramuri ale economiei țării. Și aceasta cu atît mai mult cu cît țara poseda, la declararea independenței, doar cîteva unități industriale de prelucrare a bumbacului și a iutei, produsele tradiționale ale Pakistanului care nu puteau asigura progresul susținut al economiei. Importante investiții au fost făcute în acest sens atît la Karachi, cît și în celelalte zone ale țării, care au asigurat o ridicare permanentă a economiei, o creștere sensibilă a calității vieții. Pentru a asigura o conlucrare unitară și planificată a diferitelor sectoare ale economiei, în anii 1972 și 1973 s-a procedat la naționalizarea succesivă a unor importante industrii și unități bancare, ceea ce a făcut posibilă stimularea producției și a investițiilor.

În acest vast proces al industrializării, preocupările autorităților actuale urmăresc, așa cum sublinia același economist pakistanez, sporirea calității întregii activități, creșterea productivității muncii în industria naționalizată și stimularea investițiilor sectorului particular.

În programele de dezvoltare, un loc important a fost acordat și agriculturii care cuprinde trei sferturi din populația țării, sector ce contribuie într-o măsură importantă la formarea venitului național al țării. Reforma agrară din 1972, care a distribuit pămînt unui număr de peste 40 000 familii, a fost urmată de un proces important de modernizare ca urmare a unor investiții însemnate făcute pentru mecanizare și irigare.

În sfîrșit, au fost făcute eforturi impresionante în domeniul învățămîntului în vederea acoperirii necesarului de specialiști impus de dezvoltarea generală a țării. Astăzi, în școlile generale învață peste 4,5 milioane copii, în licee 1,4 milioane elevi, iar în învățămîntul superior se pregătesc aproape 20 000 de studenți.

■

În această vastă activitate consacrată dezvoltării, un rol important – așa cum ne-au afirmat numeroși interlocutori pakistanezi – a fost acordat colaborării cu alte state, în special în achiziționarea de tehnologii și în crearea sectoarelor de bază ale industriei. În această direcție s-au dezvoltat și relațiile româno-pakistaneze care, așa cum sublinia dr. Agha Ghouse, consilier al Camerei de comerț și industrie, au fost puternic impulsionate de vizita întreprinsă în Pakistan în 1973 de președintele Nicolae Ceaușescu și de tovarășa Elena Ceaușescu, de schimbul de vizite la nivel înalt din 1975, evenimente care au deschis ample perspective colaborării dintre cele două țări. Cunoscutul economist pakistanez de care aminteam ne-a afirmat că în Pakistan președintele Nicolae Ceaușescu este considerat „Arhitectul bunelor relații de colaborare care s-au statornicit și se dezvoltă între cele două țări".

Fructuosul dialog româno-pakistanez a permis inițierea a numeroase acțiuni de colaborare în domeniile industriilor petrolieră, chimică, electronicii, precum și în sectorul schimburilor de mărfuri. Una din aceste acțiuni, finalizată la începutul acestui an, a fost și proiectul extinderii rafinăriei naționale din Karachi, obiectiv realizat de țara noastră la un înalt nivel de competitivitate, care ocupă un rol de primă mărime în eforturile Pakistanului de a-și dezvolta o industrie petrolieră proprie, în perspectiva ce se anunță promițătoare a descoperirii unor rezerve proprii de țiței. „Realizarea acestei rafinării – spunea, cu prilejul inaugurării obiectivului, generalul Zia Ul Haq, administratorul șef al Legii marțiale – este un exemplu fericit de colaborare cu România, un minunat simbol al prieteniei și cooperării dintre cele două țari, care deschide însemnate perspective dezvoltării naționale a Pakistanului". El a ținut cu același prilej să aducă un omagiu țării noastre, președintelui Nicolae Ceaușescu pentru modul cum au acționat în vederea întăririi raporturilor româno-pakistaneze.

...Pakistanul de astăzi, oriunde te-ai afla, îți oferă, acum, la aniversarea independenței sale, o imagine tonică și elocventă a eforturilor și preocupărilor poporului acestei țări de a asigura propășirea și progresul în ritm susținut al patriei sale.

REPORTAJ PE GLOB

Buenos Aires

Anca Voican

Prins între două nemărginiri, Buenos Aires se echilibrează în interiorul său. El elimină sentimentul neprevăzutului, care definește deopotrivă pampa și oceanul, surprinzînd vizitatorul prin spiritul său geometric. Respectă, de fapt, tiparele clasice ale canoanelor arhitecturii coloniale. Dezvoltarea explozivă din secolul nostru a urmărit, în continuare, un plan în unghiuri drepte, de o geometrie perfectă.

Conchistadorii au făcut să dispară o mare parte a civilizațiilor cucerite, nimicind zone importante ale moștenirii culturale precolumbiene, monumente arhitectonice și orașe construite de popoarele băștinașe. Au încercat, apoi, experiența inversă, a celui obligat, la rîndu-i, să construiască. Statornicindu-se pe aceste pămînturi, conchistadorii au trebuit să-și creeze cămine în mijlocul celor distruse sau în regiuni necunoscute și neumblate, ostile. Regii Spaniei fixează, încă în prima din cunoscutele „Leyes de Indias" (legile Indiei), regulile de construire a orașelor Lumii noi. Iată de ce, cele mai multe vor avea o structură geometrică, axată pe piața centrală, care trebuia să se deschidă spre port, pentru orașele de la marginea mării, sau să ocupe centrul așezării, în restul localităților. De obicei, printre primele construcții din noile orașe erau catedralele, simbolul instalării puterii coloniale. Ele formează, întotdeauna, o latură a marii piețe, fiind construite pe un platou înalt, sau pe o terasă în scări, pentru a fi zărite de la distanță. Regula cerea ca ele să se impună prin dimensiuni și măiestrie arhitectonică. Celelalte laturi erau întruchipate de palatul guvernamental, cel al justiției și primăria.

Plaza de Mayo este, la Buenos Aires, centrul orașului, așa cum fusese conceput în vremurile coloniale : catedrala, vechea primărie și palatul prezidențial sînt principalele clădiri care mărginesc patrulaterul pieței. Reședința președintelui și sediul guvernului se află, amîndouă, în „Casa Rosada" („casa roz"), clădire impunătoare în stil baroc, a cărei culoare nu este deloc întîmplătoare, ci ține de nuanțe politice — alb și roșu, însemnele unor partide, obligate să conlucreze. Așa a rezultat această clădire, pastelată, diafană chiar și prin linii, sugerînd arhitectural o dorință reală : dialogul politic.

Buenos Aires se dezvăluie ca o imaginară tablă de șah. Și totuși nu lipsesc marile cărări, drumurile de glorie. Se spune, de pildă, că bulevardul „9 Iulie" este cel mai larg din lume — o frîntură din imensitatea pampei, de data aceasta populată intens, circulată și bătătorită de roțile automobilului. Lăsînd privirea slobodă de-a lungul acestui bulevard, ea se va opri asupra marelui obelisc ce se ridică, la un moment dat, din miezul însuși al străzii. Argentinienii l-au construit cînd s-au împlinit 100 de ani de la obținerea independenței naționale (1821). Este un semn al eliberării, simbol al descătușării și setei de aer pur. Profilul subțire al acestui obelisc sugerează forța unei izbînzi, țîșnirea implacabilă a unei voințe. Artera cea mai lungă este Avenida Rivadavia, 65 de km, care străbate orașul de la est la vest. De-a lungul docurilor se întinde nu mai puțin cunoscutul bulevard Costanera, iar în preajma portului, pitorescul cartier la Boca, unde una din străzi se numește „Caminito" (drumuleț), de unde și numele unui celebru tango.

Realizezi că te afli în fața unui oraș imens, larg, nesfîrșit. Cînd faci aici primul pas, simți că ești în apropierea pampei. De fapt, Buenos Aires are, ca determinante, două nemărginiri : cea albastră, a oceanului, fixîndu-i și un hotar ; a doua este pampa, cîmpie nesfîrșită, contrazicînd orizontul, uriașă tipsie fără repere. Ea cedează tot mai mult din propriul său teritoriu, făcînd loc orașului. Buenos Aires o supune și o populează, obligînd-o să ducă, pe spinarea ei de armăsar sălbatic, șaua civilizației.

Buenos Aires este un oraș al pampei și, totuși, el nu se trădează aproape deloc ca atare. Uneori, furtuni de praf roșiatic amintesc de vecinătatea cîmpiei. Dar orașul s-a însușit solid un puternic aer european, monden, aer de port. Pampa rămîne, însă, pămîntul germinației sale. Ea îi oferă nemurirea, în timp ce oceanul pare să-l amenințe permanent. El îi stabilește nu numai un iremediabil hotar, dar chiar îl agresionează cu aluviunile și mîlul pe care le aduce spre țărm, amenințînd să sufoce portul. Cei mai mulți sosesc aici cu

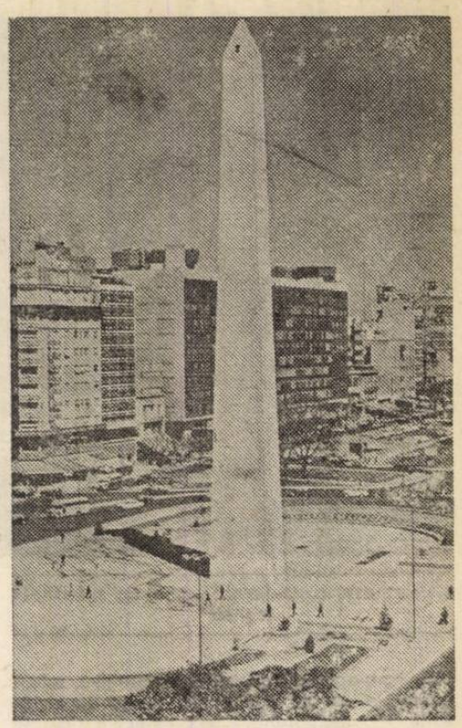

La intersecția a două bulevarde — „9 Iulie" și Corrientes — se ridică marele obelisc construit pe locul unei foste mînăstiri unde, pentru prima dată, a fost țesut steagul național argentinian

idei preconcepute : sperînd să găsească un oraș al Latinoamericii, rămîn surprinși de aerul său mai curînd european. Un alt Paris sau o altă Londră, pe un alt meridian al globului : frumoasa și eleganta stradă Florida — iată o altă Rue de la Paix ; Corrientes, „strada care nu adoarme niciodată", patria teatrelor și cinematografelor — un alt Broadway. Măreția sa solemnă provine din zidurile cenușii, solide și greoaie. Senzația de statornicie și dăinuire este puternică. Impresionante sînt dimensiunile clădirilor, străzilor, de fapt ale întregului oraș. Străbătîndu-l, te simți uneori cuprins de un sentiment de neliniște, pornit din complexul ființei închise într-un furnicar. Pulsul vieții, susținut și trepidant, îl intuiești ziua. Dar anumite zone ale orașului l-au transferat în orele nopții. Pe Corrientes, tinerii încep să intre la cinematograf la 11 seara, iar la 2 noaptea strada geme de lume. Acestea sînt, în mod firesc, orele cînd argentinianul își îngăduie clipe de viață densă, merge la spectacole, sau intră în cafenele. Discută aprins orice subiect, de la fotbal la politică. Entuziast și visător, euforic în vorbe și gesturi, propune formule și dezlegări din cele mai optimiste. Nimic nu-i poate clătina încrederea ambițioasă în mai bine. Căci realismul său, care îl face să vadă deopotrivă obstacolele sau stările de lucruri nu tocmai strălucite, îi călește necontenit simțul de luptător. În venele sale curge sînge de „gaucho", eroul care a domolit pampa, simbolul forței de neînvins a omului.

Un principiu general spune că o capitală nu definește o țară, dar constituie cel mai adesea o sinteză semnificativă. Buenos Aires este un adevărat megalopolis, o extraordinară concentrare de oameni, edificii publice, uzine, bănci, declanșînd o neîntreruptă mișcare umană, o activitate intensă, reprezentînd o adevărată antenă națională întinsă spre lume. Iar acest oraș are toate atributele pentru a se constitui într-o veritabilă chintesență argentiniană.

Casa Rosada — sediul guvernului

Expunerea tovarășului
NICOLAE CEAUȘESCU
– idei în acțiune

Un imperativ actual: creșterea rolului țărilor mici și mijlocii

Analizînd, în profunzime, actualele procese ce se desfășoară în lumea contemporană, tendințele de bază ale evoluției ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat în expunerea la ședința activului central de partid și de stat necesitatea creării condițiilor de participare activă la viața internațională a tuturor statelor și, în primul rînd, a statelor mici și mijlocii, chemate, în concepția țării noastre, să joace un rol tot mai important pe arena mondială. Susținînd teza, profund novatoare, a necesității creșterii rolului țărilor mici și mijlocii, România pornește de la un examen realist al cursului evenimentelor internaționale care, prin complexitatea și gradul lor tot mai ridicat de interdependență, arată că problemele majore ce confruntă în prezent umanitatea, și de care depind, în fapt, pacea și progresul, nu mai pot fi rezolvate doar de cîteva țări, de un grup restrîns de state, ci reclamă participarea activă, pe baza deplinei egalități, a tuturor statelor, indiferent de orînduirea lor socială, de mărimea teritoriului și a populației, de forța lor economică și militară. Țara noastră are, de asemenea, în vedere că, prin numărul lor mare, ca și prin hotărîrea cu care acționează pentru dezvoltarea lor independentă, pentru relații internaționale bazate pe egalitate și echitate, țările mici și mijlocii — din rîndul cărora, de altfel, face parte și România — se afirmă astăzi tot mai mult ca factori activi în soluționarea constructivă a problemelor internaționale, în promovarea unor raporturi noi în lume, bazate pe încredere și respect, în eforturile pentru destindere, cooperare și pace între națiuni.

Desigur, datorită potențialului și influenței lor, marile puteri poartă o răspundere însemnată față de soarta păcii, pot aduce o contribuție esențială la preîntîmpinarea unui nou război, la asigurarea păcii și colaborării internaționale. Rolul lor pozitiv în evoluția politică mondială se află în raport direct proporțional cu responsabilitatea pe care o dovedesc în apărarea normelor de justiție internațională, în promovarea egalității în drepturi între state, a principiilor independenței și suveranității popoarelor, a neamestecului în treburile interne. Dar, în același timp, trebuie arătat că nesocotirea sau subaprecierea aportului pe care statele mici și mijlocii îl pot aduce în viața internațională îngreunează rezolvarea problemelor actuale, dăunează cauzei păcii și colaborării între popoare.

Profundele mutații produse în lume au determinat schimbări fundamentale în raportul mondial de forțe. În viața internațională se afirmă tot mai puternic o politică nouă, de colaborare între state, pe baza deplinei egalități în drepturi, a principiilor independenței și suveranității naționale, a neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc — singura care poate asigura o evoluție democratică a vieții politice mondiale, raporturi de prietenie și colaborare între toate națiunile, întărirea securității și păcii generale. Popoarele dau glas, cu tot mai multă putere, voinței lor ferme de a pune capăt cu desăvîrșire politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, de dominație și dictat, de a deveni stăpîne pe bogățiile naționale, pe destinele proprii, de a-și asigura dezvoltarea economico-socială liberă și independentă. Totodată, țările mici și mijlocii — care, în marea lor majoritate sînt țări în curs de dezvoltare — au dobîndit o conștiință națională și socială sporită, au înțeles că progresul lor este legat de afirmarea cu putere a unei politici noi în viața internațională, care să asigure fiecărei națiuni, indiferent de mărime și potențial economic, dreptul de a participa la soluționarea tuturor problemelor, de a se dezvolta în mod independent. Ele sînt vital interesate într-o politică de pace și colaborare, în soluționarea democratică, pe cale pașnică, a tuturor problemelor internaționale, în asigurarea independenței și dezvoltării lor libere, pentru că — așa cum a arătat, de altfel, însești viața — politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă a supus dominației, în primul rînd, țările mici și mijlocii. Acestea fiind, întotdeauna, și primele victime ale politicii imperialiste de forță și dictat. Experiența istorică a demonstrat, însă, și faptul că, atunci cînd popoarele țărilor mici și mijlocii s-au ridicat în apărarea independenței lor, ele au putut juca un rol important în viața internațională. Iată de ce România acordă o atenție deosebită exigenței ca aceste state să acționeze cu toată fermitatea pentru apărarea independenței și suveranității lor, să se opună politicii imperialiste de forță și dictat. Realitatea demonstrează că sporirea rolului țărilor mici și mijlocii în viața internațională nu se realizează de la sine, ci numai în măsura în care ele luptă cu hotărîre, contribuind la realizarea în practică a principiilor noi de relații — egalitatea în drepturi, respectarea independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne, renunțarea la forță sau la amenințarea cu folosirea ei.

În realizarea acestor obiective, unirea tuturor forțelor lumii contemporane împotriva politicii imperialiste se vădește astăzi mai actuală ca oricînd, deoarece, în prezent, pentru prima dată după cel de-al doilea război mondial, asistăm la intensificarea puternică a luptei pentru o nouă reîmpărțire a lumii, a zonelor de influență, pentru cîștigarea de noi poziții dominante de către diferite state și grupări de state, agravînd situația internațională și creînd pericole pentru noi conflicte și războaie. **„Se poate spune că, în momentul de față, pe plan mondial** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — asistăm la două tendințe principale în politica de dominație și reîmpărțire a zonelor de influență: pe de o parte, tendința de recurgere la forță, la căile militare pentru promovarea intereselor de dominație, pentru obținerea sau consolidarea zonelor de influență și, pe de altă parte, tendința de folosire, în principal, a mijloacelor economice, sub diferite forme, pentru întărirea dominației monopolurilor și societăților multinaționale, pentru consolidarea influenței unor state în diferite zone ale lumii. Practic, sînt folosite în mod activ ambele căi. Fără îndoială că cea mai periculoasă pentru popoare, pentru pacea și independența acestora este folosirea forței, a mijloacelor militare, în scopul promovării politicii de dominație".**

Desigur, o primejdie pentru independența popoarelor o reprezintă — după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — și folosirea mijloacelor economice. Dar

recurgerea la forță, folosirea căilor militare constituie astăzi pericolul principal în viața internațională, afectate fiind, în primul rînd, țările mici și mijlocii.

Realitatea contemporană atestă că există reale perspective pentru ca viața internațională să cunoască o evoluție pozitivă, ca popoarele să-și impună tot mai mult voința de a trăi într-o lume a păcii și colaborării, de a se dezvolta și de a conlucra libere pe calea progresului economic și social, a bunăstării și civilizației. În pofida existenței, în viața internațională, a unor serioase și grave contradicții, stări de încordare și conflicte, România nutrește convingerea că viitorul poate fi privit cu încredere, popoarele dispunînd de forța și capacitatea de a asigura pacea și colaborarea în lume.

Este necesar, de aceea, să crească vigilența și combativitatea tuturor acelora care se pronunță pentru o politică democratică, de pace și colaborare internațională, se impune întărirea solidarității și conlucrării tuturor forțelor înaintate, a tuturor popoarelor. În același timp, este necesar — așa după cum aprecia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — să se asigure creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite, a altor organisme internaționale în soluționarea problemelor complexe ale lumii contemporane, acestea oferind, în actualele împrejurări, cadrul organizatoric cel mai bun pentru participarea activă a tuturor statelor — deci și a țărilor mici și mijlocii — la rezolvarea problemelor, pentru afirmarea cu putere, în lume, a principiilor dreptului internațional, a politicii de egalitate între toate țările lumii. Acționînd cu energie pentru apărarea intereselor și drepturilor lor legitime, țările mici și mijlocii pot influența, în măsură considerabilă, evoluția evenimentelor, contribuind la salvgardarea păcii și securității în lume.

Pornind de la necesitatea unirii tuturor forțelor lumii contemporane împotriva politicii imperialiste, România se pronunță pentru o largă colaborare cu țările mici și mijlocii, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, acționează împreună cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială și mărime, pentru pacea și securitatea tuturor popoarelor. Este aceasta o orientare statornică a partidului și statului nostru, decurgînd din principiile generale ale politicii externe a României, pusă în slujba cauzei păcii, progresului social, libertății și independenței popoarelor, promovării principiilor noi de relații între state, întemeiate pe deplină egalitate și respectul fiecărei națiuni.

În lumea de astăzi, în care există țări cu mărimi foarte diferite — state foarte mari, mari, mijlocii și mici —, și între care există și deosebiri de orînduire socială, realizarea unei politici de colaborare care să asigure securitatea și pacea tuturor națiunilor nu poate avea loc decît printr-o largă conlucrare, bazată pe deplina egalitate în drepturi între toate statele lumii, indiferent de mărimea lor și fără deosebire de orînduirea socială. Iată de ce România este hotărîtă să acționeze, în continuare, pentru dezvoltarea colaborării cu toate statele socialiste, cu statele care au pășit pe calea dezvoltării independente, cu celelalte țări ale lumii, pentru întărirea solidarității militante cu forțele progresiste, antiimperialiste de pretutindeni în vederea promovării ferme în viața internațională a politicii noi, de egalitate și respect, a asigurării climatului necesar progresului economic și social al fiecărei națiuni, pentru triumful cauzei păcii și conlucrării între popoare.

Vasile Crișu

AFGANISTAN

Consolidarea noilor structuri social-economice

La aproape patru luni de la debutul noilor evoluții, imprimate Afganistanului prin revoluția democratică și populară din 27 aprilie, o serie de realități se impun, se consolidează, creînd inedite și importante perspective în viața politică, economică, socială a acestei țări.

Evenimentele petrecute cu aproximativ patru luni în urmă au însemnat, fără îndoială, o cotitură față de tot ceea ce a fost pînă atunci. Este adevărat că sistemul monarhic de conducere a statului fusese abolit, oficial, încă din 1973 ; în fapt, însă, cercurile monarhice își păstraseră pozițiile și influența în apropierea puterii. Motiv pentru care, în structurile social-economice, își continuau existența, într-o formă sau alta, vechile raporturi și practici feudale, întîrziind o veritabilă racordare a țării la progres și modernitate. Desfășurată în primăvara acestui an, revoluția populară și democratică — definită de autorii ei ca „un act revoluționar al maselor largi populare, conduse de Partidul Democratic Popular" — a fost punctul de plecare al unor majore transformări în istoria Afganistanului, transformări puse în slujba „îndeplinirii aspirațiilor poporului afgan", ale idealurilor sale de progres și propășire.

Declarația-program, adoptată de noua conducere la mai puțin de două săptămîni de la venirea la putere, a cuprins deziderate esențiale ale poporului afgan, printre care : înfăptuirea unor reforme agrare destinate eliminării rămășițelor feudale din agricultură — sector interesînd peste 80 la sută din populație ; întărirea controlului de stat în economie ; combaterea unor tare ale trecutului, precum contrabanda, analfabetismul, alcoolismul, corupția, răspîndirea drogurilor. Au fost prevăzute, de asemenea, învățămîntul primar și gratuit pentru toți copiii ; dezvoltarea culturii, literaturii, educației și editării de publicații în limbile populațiilor afgane ; drepturi egale pentru femei și bărbați ; în sfîrșit, pregătirea unei noi Constituții care să cuprindă toate aceste măsuri.

În săptămînile care au urmat, calmul și ordinea fiind restabilite, noile autorități și-au orientat preocupările către soluționarea problemelor rezultate din starea de subdezvoltare a țării. Convingerea actualei conduceri, potrivit căreia „nici un stat nu poate obține progrese în domeniile politic și social fără crearea unei baze economice trainice", a fost clar exprimată de Nur Mohammed Taraki, președintele Consiliului Democratic Republican Revoluționar, prim-ministru al R. D. Afganistan. A fost elaborată o „listă de priorități" pentru crearea cadrului instituțional democratic și pentru dezvoltarea social-economică. Organismele economice au reevaluat datele din vechiul plan septenal și au trecut la pregătirea unui plan cincinal de dezvoltare. Concomitent, s-a desfășurat procesul de constituire a sindicatelor muncitorești în fabrici și de înființare, în întreprinderi, instituții și la sate, a organizațiilor de tineret, cărora li s-au conferit atribuții deosebite în angrenarea maselor la transpunerea în viață a programelor de dezvoltare social-economică.

A reținut atenția decretul adoptat la Kabul, privind anularea datoriilor acumulate de țăranii săraci față de cămătari — măsură apreciată ca un pas spre lichidarea relațiilor feudale din agricultură. În același timp, interesul pentru dezvoltarea industriei este dovedit de noile obiective în construcție, printre care fabricile de ciment de la Kandahar și Hérat, fabrica de zahăr de la Baghian, uzina de gaz lichefiat de la Mangahar sau de cercetările pentru valorificarea zăcămintelor de fier din Hadjigak.

Importanța acordată de guvernul de la Kabul efortului propriu pentru scoaterea țării din starea de subdezvoltare este coroborat cu ajutorul și colaborarea externă, concepute, însă, ca eliberate de condiții politice sau de altă natură. A fost, de altfel, în repetate rînduri, subliniată hotărîrea conducerii afgane de a desfășura, pe plan internațional, „o politică independentă și iubitoare de pace, de neutralitate pozitivă".

Dorințele de pace și progres exprimate de guvernul de la Kabul întîlnesc deplină simpatie din partea poporului român. Între cele două popoare, român și afgan, există și s-au dezvoltat continuu bune relații de prietenie și colaborare. Cursul pozitiv al raporturilor româno-afgane a fost, de altfel, subliniat în timpul primirii, în luna mai anul acesta, a ambasadorului României de către șeful statului afgan. A fost exprimată, cu acest prilej, hotărîrea celor două țări de a continua și dezvolta legăturile dintre ele pe plan politic, economic, cultural, științific, în concordanță cu interesele popoarelor român și afgan, al cauzei păcii și înțelegerii internaționale.

Liana Nichifor

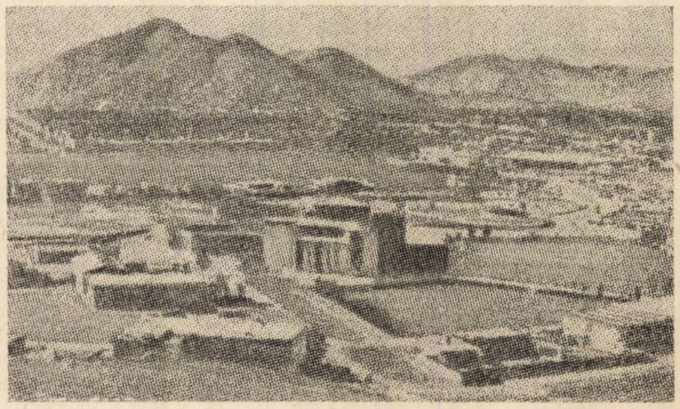

Imagine a capitalei afgane, Kabul

Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU – profundă analiză a fenomenelor lumii contemporane

Criza economiei capitaliste și contradicțiile interoccidentale

La scurt timp după reuniunea la nivel înalt de la Bonn a principalelor țări occidentale industrializate — în cadrul căreia s-a încercat formularea unei strategii de depășire a crizei ce confruntă de mai mulți ani economia capitalistă — au fost date publicității previziunile O.C.D.E. asupra viitoarelor evoluții economice în țările membre ale organizației (Statele Unite, țările vest-europene, Japonia, Australia și Noua Zeelandă). În fiecare vară, O.C.D.E. își amendează, potrivit tendințelor manifestate în prima parte a anului, propriile previziuni (din iarna anterioară) asupra mersului economiei occidentale pe anul în curs și face estimări pentru un nou interval de un an (semestrul II al anului curent și semestrul I al anului viitor) ; în iarnă, evaluările vizează anul calendaristic următor, fiind aduse corective proiecțiilor pentru primele șase luni ale acestuia. Un asemenea sistem, de ajustare periodică în sensul actualizării, permite previziunilor pe termen scurt ale O.C.D.E. să schițeze cu destulă exactitate — după cum a dovedit experiența — evoluțiile reale ulterioare, bineînțeles dacă, pe parcurs, nu intervin noi și importante elemente neprevăzute. Recentele previziuni ale O.C.D.E. se disting prin nota lor sumbră, oarecum surprinzătoare — avînd în vedere că se referă la o perioadă în care economia occidentală se apreciază a trece printr-o fază de „relansare", după grava recesiune din anii 1974—1975 — dar semnificativă pentru tendințele mai generale și de durată din economia țărilor capitaliste în actualul deceniu.

Previziunile O.C.D.E. – o notă sumbră

Desigur, aceste previziuni nu au putut — și nici nu și-au propus — să ia în considerare eventualele efecte ale acțiunilor preconizate, la întîlnirea de la Bonn, în direcția relansării economiei. De altfel, comentariul secretariatului O.C.D.E. (care însoțește proiecțiile cifrice propriu-zise) precizează că perspectivele vor rămîne nefavorabile atît timp cît măsuri de substanțială impulsionare a conjuncturii nu vor fi întreprinse, subliniind cerința unor asemenea măsuri. Ca atare, actualele previziuni ale O.C.D.E. prezintă un dublu interes : unul mai general, legat de ilustrarea dificultăților profunde și persistente pe care le traversează economia occidentală ; altul particular, legat de faptul că, în condițiile în care evoluțiile proiectate de O.C.D.E. s-au dovedit, de regulă, a fi atestate de practică, o confruntare ulterioară a acestora cu evoluțiile reale ar putea evidenția eventualele efecte ale măsurilor stabilite de reuniunea de la Bonn, firește în cazul în care aceste măsuri vor fi transpuse în viață.

Mulți observatori politici și comentatori de presă occidentali nu au luat prea în serios acțiunile preconizate la Bonn, unii considerîndu-le nerealizabile pe plan practic, iar alții chiar pur și simplu „propagandistice", vizînd mai mult efecte pe plan „psihologic", de natură a „liniști" spiritele și tempera speculațiile monetare care afectează politicile economice. Perspectivele aplicării programului american de economisire a energiei, propus de Administrația Carter, rămîn incerte, ca și cele privind respectarea de către S.U.A. a angajamentelor de a sprijini dolarul pe piețele de schimb în fața deteriorării cursului acestuia (în cadrul recentelor perturbații monetare, care au dus la o nouă slăbire a pozițiilor devizei americane, Washingtonul persistînd, de altfel, în a nu interveni pentru susținerea monedei proprii). Puțin probabilă este apreciată și realizarea, la parametrii proiectați, a planului țărilor Pieței comune de a reduce treptat (cu 50 la sută pînă în 1985), gradul dependenței lor actuale de importurile de petrol ; de asemenea, se estimează a nu fi, în general, previzibilă o diminuare substanțială a excedentului comercial nipon (prin măsurile la care s-a angajat guvernul japonez de a restrînge exporturile și de a spori importurile). Pe un plan mai general, se consideră că este greu, dacă nu chiar imposibil în actualele împrejurări, ca principalele țări occidentale — și în primul rînd S.U.A., R.F.G. și Japonia — să-și respecte promisiunile făcute de a ridica cu 1—2 puncte procentuale ritmul creșterii economice interne (urmînd a obține, astfel, o reducere a șomajului și o stimulare a schimburilor comerciale), și, în același timp, de a ține în frîu tendințele inflaționiste, cu atît mai mult cu cît acestea manifestă deja o recrudescență. Pe ansamblu, deci, nu se anticipează o „cotitură" în actualul mers al economiei occidentale, ca urmare a acțiunilor preconizate la Bonn, nefiind sigură măsura în care ele vor fi transpuse în practică și, ca atare, dimensiunea efectelor lor.

Astfel că prespectivele pe care se „contează" cu o mai mare certitudine sînt cele descrise de O.C.D.E., iar nota lor pesimistă decurge din principalele coordonate în care ar urma să se înscrie, potrivit O.C.D.E., evoluția economiei occidentale în perioada următoare : 1) persistența inflației (se estimează că, pe întreg anul 1978, rata inflaționistă va ajunge să se situeze în jurul a 7 la sută pe ansamblul celor 24 de țări membre ale O.C.D.E., deci la o cotă mai redusă în comparație cu cele record atinse în anii precedenți, dar mult superioară celor medii din deceniul trecut) ; 2) înregistrarea în continuare a unui ritm scăzut al creșterii economice (doar 3,2 la sută în 1978, pe plan global în țările respective), sensibil inferior celui din fazele ascendente ale ciclului economic în perioada postbelică ; 3) agravarea pe mai departe a șomajului, tendință „nespecifică" pentru o perioadă de relansare economică (în timp ce, procentual, în raport cu totalul forței de muncă, se apreciază că acesta va cunoaște o ușoară diminuare, nivelul său absolut va crește, însă, în 1978 față de 1977 cu 500.000, urmînd a depăși, spre sfîrșitul anului în curs, 17,5 milioane persoane) ; 4) menținerea unor puternice presiuni ale balanței de plăți externe, generate nu atît de prelungirea deficitului comercial pe ansamblul țărilor O.C.D.E., cît mai ales de perpetuarea unui profund dezechilibru în cadrul schimburilor reciproce dintre înseși aceste țări.

Asemenea tendințe și perspective determină o adîncă preocupare în rîndul economiștilor, oamenilor politici, autorităților guvernamentale din Occident. Ceea ce îngrijorează mai mult este nu situația în sine, ci faptul că ea pare să fi devenit o „constantă" a peisajului economic. Cel puțin așa se desprinde din evoluțiile economiei occidentale pe perioada scursă pînă acum din actualul deceniu. Mai concret spus, preocupă nu atît manifestările de criză ca atare, ci prelungirea lor, faptul că ieșirea din criză se dovedește foarte lentă și anevoioasă, că, în esență, nu s-au găsit modalitățile și nu se întrevăd perspectivele de a se ieși într-adevăr din criză.

Schimbări în ciclul economic capitalist

Transpuse în termenii ciclului economic capitalist, tendințele respective evidențiază schimbări notabile în cadrul acestuia, față de evoluțiile din primele decenii postbelice. Astfel, în deceniul actual, spre deosebire de cele anterioare, se observă — pe fondul unei scurtări generale a duratei ciclului (adică a intervalului dintre două manifestări puternice ale crizei) — o pre-

lungire în timp și o accentuare în intensitate a fazei descendente a ciclului (**recesiunea**), pe de o parte, iar, pe de altă parte, o limitare în timp și o slăbire în intensitate a fazei ascendente (**relansarea**). De asemenea, modificări substanțiale se constată în conținutul economic al fazelor respective. Scăderea ritmului de creștere economică în fazele descendente a luat forma unor stagnări sau chiar reculuri absolute ale producției (așa cum s-a întîmplat în cursul recesiunii din 1974—1975, estimată ca fiind cea mai gravă din perioada postbelică), în vreme ce redresarea acestuia în fazele ascendente a fost puțin importantă, „lîncezeala" sa fiind apreciată a constitui o caracteristică a actualului deceniu. Totodată, inflația, considerată un însoțitor și chiar un stimulent al creșterii economice, a sporit vertiginos în fazele ascendente (uneori pînă la cote cu două cifre), dar a persistat la niveluri foarte ridicate și în fazele descendente, cînd, datorită măsurilor antinflaționiste, ar fi trebuit, în principiu, să bată serios în retragere. În schimb, șomajul — apreciat ca fiind „costul social" ce ar trebui plătit în faza descendentă pentru a se combate inflația și a se reveni la stabilitatea prețurilor — a crescut puternic nu numai în această fază, dar a continuat să se agraveze și în faza ascendentă, cînd creșterea economică ar fi urmat să-l „absoarbă". Realitatea este că ritmul lent al creșterii economice nu a putut avea o asemenea incidență. Semnificativă, în acest sens, este însăși situația din momentul de față. Se evaluează că, pentru „absorbția" șomajului din prezent, ar fi necesar un ritm de creștere economică în jurul a 8 la sută în medie anual, or, ritmul actual — de numai 3,2 la sută — se arată a nu fi în măsură să „creeze" slujbe nici măcar pentru noii veniți pe piața forței de muncă, dar să mai și „preia" din numărul șomerilor deja existenți.

Persistența inflației în fazele descendente și agravarea șomajului în fazele ascendente ale ciclului economic capitalist, cu alte cuvinte existența lor concomitentă, la cote ridicate, în ambele faze ale ciclului, au bulversat nu numai teoriile economice occidentale, dar și politicile economice ale țărilor capitaliste, retetarul „clasic" de influențare monopolist-statală a conjuncturii dovedindu-se a nu mai da rezultate.

Dilemele politicii economice

Potrivit unei concepții care a prevalat, în perioada postbelică, în rîndul autorităților guvernamentale, oamenilor politici și economiștilor din Occident, asemenea manifestări nu ar fi putut exista simultan, întrucît inflația era considerată un factor de „antrenare" a creșterii economice, iar scăderea activității productive, în urma unei

RITMUL CREȘTERII ECONOMICE

%

	1960—1972 (medie anuală)	1973	1974	1975	1976	1977	1978 *
S.U.A.	3,9	5,3	—1,8	—2,0	6,2	4,9	3,7
Japonia	10,5	9,9	—1,2	2,2	5,9	5,1	5,5
R.F.G.	4,6	5,3	0,4	—3,4	5,6	2,4	2,5
Franța	5,9	6,0	3,9	—3,0	4,8	3,0	3,2
Marea Britanie	2,8	5,3	0,1	—1,5	0,9	1,0	2,0
Italia	5,1	6,4	3,2	—4,5	3,5	1,7	3,0
Canada	5,4	5,2	3,2	0,6	4,8	2,6	4,0

* previziuni

Sursa : O.C.D.E., International Economic Report of the President of U.S.A.

strategii deflaționiste, era, dimpotrivă, apreciată ca fiind de natură să ducă tocmai la redobîndirea stabilității prețurilor. S-au formulat, în acest sens, chiar anumite „legi" care, în esență, puneau problema în termenii „ori inflație, ori șomaj", cu alte cuvinte sau inflație și, deci, creștere economică (prin urmare șomaj redus, „tolerabil") sau stabilitate, cu orice chip, a prețurilor și, deci, încetinirea creșterii economice, prin urmare șomaj ridicat. Pe baza acestei concepții — în încercarea de a combate crizele economice, efectele lor de reducere a producției și de creștere a șomajului — strategia monopolist-statală din țările occidentale a vizat, de-a lungul perioadei postbelice, menținerea deliberată a unei stări inflaționiste „moderate" și „controlate", considerată drept instrumentul capabil să contribuie la înfăptuirea obiectivelor menționate. Trecîndu-se la acțiune, au fost folosite, în acest sens, multiple și diverse mijloace : politica expansionistă în domeniul monetar și al creditului, efectuarea de către autoritatea guvernamentală a unor cheltuieli peste veniturile bugetare pe calea îndatorării publice, cursa înarmărilor, stimularea risipei de resurse și a consumului nerațional de bunuri inutile etc. Rezultatul, după o perioadă mai îndelungată, a fost că fenomenul inflaționist, acumulîndu-se, a scăpat de sub control, depășind limitele inflației „moderate", considerată „creatoare", intrînd într-o fază de inflație excesivă, galopantă, rezistentă la un întreg arsenal de terapeutici antiinflaționiste și avînd, dimpotrivă, efecte de dezechilibrare a structurilor economice și monetare. „Drogul tonic" a devenit un „drog toxic". Mijloacele de combatere a inflației au fost puse în mișcare în cadrul unor repetate campanii antiinflaționiste, dar fenomenul inflaționist s-a dovedit imun la orice presupus antidot, în timp ce măsurile restrictive luate au lovit creșterea economică — inflația stimulînd șomajul, adică tocmai ceea ce ar fi urmat să combată. Astfel, responsabilitatea actualelor stări de lucruri a ajuns să fie, astăzi, aruncată în cîrca inflației.

RATA ANUALĂ A INFLAȚIEI

%

	1960—1972 (medie anuală)	1973	1974	1975	1976	1977	1978 *
S.U.A.	2,9	6,2	11,0	9,1	5,8	5,6	7—7,5
Japonia	5,8	11,7	23,2	11,7	9,4	8,0	5,5
R.F.G.	3,8	6,9	7,0	5,9	4,7	3,9	3,0
Franța	4,3	7,3	13,7	11,3	8,9	9,5	10.0
Marea Britanie	4.8	9,2	16,0	24,2	16,5	14,2	8.8
Italia	4.2	10,8	19,1	16.9	17,0	18,4	12,5
Canada	2,9	8,0	10,9	10,9	7,8	7,5	7,0

* previziuni

Sursa : O.C.D.E., International Economic Report of the President of U.S.A.

În aceste condiții, stabilirea unei strategii economice s-a complicat, în fața autorităților occidentale ridicîndu-se dificila problemă — cu caracterul unui adevărat cerc vicios — care se pune, nu ca înainte, în termenii „ori inflație, ori șomaj", ci în termenii „și inflație și șomaj". S-a vorbit, astfel, de criza însăși a politicii economice, cunoscut fiind că frînarea inflației și combaterea recesiunii și șomajului presupun, în general, măsuri de sens contrar. Într-o atare situație, autoritățile occidentale — negăsind formula de a lupta, în același timp, împotriva inflației și recesiunii — oscilează, în ultimul timp, în angajarea politicii economice, neluînd o opțiune fermă într-o anumită direcție de teama amplificării consecințelor negative ce ar putea veni din direcția opusă. Ilustrativă, în acest sens, este „prudența" manifestată actualmente de autoritățile occidentale în a se angaja în acțiuni de stimulare efectivă a relansării economice. Spectrul inflației — cu atît mai mult cu cît unele semne ale revenirii acesteia sînt prezente, în special în S.U.A. — este considerat elementul fundamental care ar fi de natură să rețină guvernele principalelor țări capitaliste dezvoltate de a aplica în practică măsurile, preconizate la reuniunea de la Bonn, în direcția impulsionării conjuncturii.

„Sincronismul fazelor", „teoria locomotivelor" și confruntările intercapitaliste

Un alt aspect nou, cu implicații deosebite, intervenit în evoluția din actualul deceniu a ciclului economic capitalist, îl constituie tendința de „sincronizare" a ciclurilor economice naționale ale diferitelor țări occidentale. „Asincronismul" postbelic al ciclurilor — adică decalarea în timp și spațiu a fazelor descendente și, respectiv, ascendente — a permis acestor țări, în perioada postbelică, să se sprijine una pe alta în eforturile de ieșire din criză, existența unor țări în faza ascendentă înlesnind depășirea fazei descendente în alte țări (în special prin debușeele de export oferite). Actualul sincronism al fazelor îngreunează ieșirea din criză, reprezentînd un puternic factor de adîncire a confruntărilor și contradicțiilor dintre țările capitaliste. S-au multiplicat, astfel, încercările de ieșire forțată din criză pe seama celorlalți parteneri.

Nu s-ar putea spune că n-au existat și tentative de „concertare". Acestea s-au materializat, de fapt, la nivelul principalelor țări capitaliste, fiind chiar instituționalizate întîlniri la nivel înalt ale țărilor respective și care, toate, au fost destinate stabilirii unor măsuri vizînd depășirea dificultăților economice. Rezultatele nu au fost pe potriva intențiilor și declarațiilor. Pe de o parte, aceste reuniuni au relevat neviabilitatea și insuficiența abordărilor parțiale, în cerc restrîns, evi-

denţiindu-se, astfel, necesitatea căutării soluţiilor la probleme economice cu incidenţe de o asemenea amploare, prin abordări globale, cu participare largă. Faţă de întîlnirile respective şi-au exprimat, în mod deschis, nemulţumirile şi insatisfacţia chiar celelalte ţări capitaliste, neinvitate să participe, care s-au văzut puse în situaţia de a asista la încercări de rezolvare peste capul lor a unor probleme care le interesau deopotrivă. Pe de altă parte, aceste reuniuni au scos în relief acutele contradicţii existente între principalele ţări capitaliste, contradicţii amplificate de criză şi care contribuie la perpetuarea ei.

Sincronismul ciclurilor a condus la teoria „locomotivelor", ca o posibilitate de ieşire din criză — ţările cu o pondere economică majoritară şi cu o poziţie conjuncturală, întrucîtva mai favorabilă, fiind chemate să-şi asume rolul de „locomotive", să-şi relanseze, cu prioritate, economia şi să atragă după sine, pe calea reînviorării economice, şi celelalte ţări. Dar nici una din principalele „ţări-locomotive" — S.U.A., R.F.G. şi Japonia — nu a introdus în cazan suficienţi cărbuni pentru un demaraj puternic, fiecare aşteptînd de la celelalte sau pretinzînd celorlalte s-o facă mai întîi, pentru a-şi diminua propriul efort ce îi era solicitat. S.U.A. n-au acceptat să-şi stimuleze economia pentru a nu redeclanşa inflaţia şi n-au intervenit pe pieţele de schimb în vederea susţinerii cursului în scădere al dolarului (ceea ce ar fi încurajat exporturile partenerilor, dar ar fi descurajat exporturile proprii, sporind deficitul, şi aşa masiv, al balanţei comerciale americane). În schimb, Statele Unite au pretins Japoniei şi R.F.G. să-şi relanseze economia, pentru a ajuta exporturile americane, şi să-şi restrîngă exporturile lor pe piaţa S.U.A. De teama „reinflamării" inflaţiei, R.F.G. nu a întreprins măsuri în aceste direcţii, pretinzînd, la rîndul său, americanilor acţiuni efective pe linia stăvilirii valurilor monetare speculative, în centrul cărora se situa dolarul şi care îi afectau stabilitatea economică. Japonia a solicitat acelaşi lucru Statelor Unite, arătîndu-se, însă, puţin receptivă la cererile de reducere a considerabilului ei excedent comercial şi de limitare „voluntară" a exporturilor ei pe pieţele americană şi vest-europeană. În aceste condiţii, s-au înmulţit acuzaţiile reciproce şi ameninţările protecţioniste, în timp ce se încerca, de fapt, a se ieşi din criză pe seama partenerului, consecinţa fiind perpetuarea crizei. Aşa cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „aceasta se datoreşte faptului că numeroasele contradicţii economice dintre ţările capitaliste dezvoltate sînt foarte puternice şi că aceste ţări acţionează fiecare în parte pentru a-şi întări poziţiile dominante în diferite părţi ale lumii şi, totodată, caută fiecare, în cadrul colaborării, să obţină avantaje cît mai multe pentru sine".**

De la perturbaţiile financiare la încercări de ieşire din criză pe seama ţărilor în curs de dezvoltare

Pieţele de schimb au preluat confruntările, mari perturbaţii avînd loc pe acestea. Duelurile marcă-dolar, yen-dolar au accentuat speculaţiile şi instabilitatea monetară, în detrimentul general. Planul franco—vest-german privind crearea unei „zone de stabilitate monetară" în cadrul Pieţei comune a amplificat disensiunile, fiind considerat — în cazul transpunerii sale în practică — de natură a duce chiar la o „diviziune a lumii occidentale", în măsura în care ar detaşa ansamblul comunitar din sfera de influenţă a dolarului.

Eşecul încercării de înviorare generală a conjuncturii cu ajutorul „locomotivelor" — pus în evidenţă de slaba intensitate şi fragilitatea relansării — a făcut loc unui nou proiect, poate mai realist dar nu neapărat şi realizabil, privind tentativa de „demaraj în grup" sau „în convoi", fiecare partener urmînd să-şi aducă propria contribuţie la impulsionarea economiei, fără priorităţi cronologice, ci concomitent. Nu se ştie, însă, dacă noul proiect va constitui soluţia ieşirii din criză — sau dacă măcar va fi pus în aplicare.

Consecinţele financiare ale majorării substanţiale a preţului petrolului — ce continuă să fie resimţite puternic de ţările occidentale industrializate (mari consumatoare şi importatoare de ţiţei) — au îngustat, la rîndul lor, posibilităţile de ieşire din criză, mai ales în condiţiile unor încercări ale acestor ţări de a o depăşi prin abordări parţiale şi în cerc restrîns. Pentru ţările respective, majorările de preţuri la petrol au avut drept urmare apariţia unui masiv şi prelungit deficit în balanţele lor comercială şi de plăţi. Iar existenţa în unele din ele (R.F.G., Japonia) a unor importante excedente nu înseamnă decît o accentuare a deficitului celorlalte — fapt de natură a spori confruntările şi contradicţiile dintre ele. Totuşi, pe tărîm comercial, se poate spune că a existat o anumită „concertare interoccidentală" — aceea de a transfera o mare parte din nota suplimentară de plată la petrol ţărilor în curs de dezvoltare importatoare de ţiţei, prin diferite mijloace şi, în special, prin sporirea preţurilor la produsele industriale exportate în ţările respective. Această practică de a se ieşi din criză pe seama ţărilor în curs de dezvoltare a dus, însă, la adîncirea, la cote critice, a deficitului şi a îndatorării externe a acestor din urmă state, pînă la punctul în care, astăzi, posibilităţile lor de a continua să importe, în proporţia nevoilor lor, a devenit o adevărată problemă. O eventuală reducere a importurilor de către ţările respective ar avea consecinţe negative nu numai pentru programele lor de dezvoltare, ci şi pentru ansamblul comerţului mondial, inclusiv pentru exporturile ţărilor capitaliste dezvoltate.

DEFICITE (—) ŞI EXCEDENTE (+) COMERCIALE

	1974	1975	1976	1977	1978 *
S.U.A.	— 10,0	+ 6,2	— 11,1	— 31,2	— 36,5
Japonia	— 6,6	+ 2,0	— 5,7	+ 17,5	+ 24,3
R.F.G.	+ 20,1	+ 15,8	+ 14,3	+ 19,1	+ 22,5
Marea Britanie	— 15,5	— 9,4	— 10,0	— 2,8	— 1,2
Franţa	— 7,1	— 2,1	— 8,6	— 2,6	— 0,4
Total O.C.D.E.	— 68,5	— 35,7	— 59,1	— 32,0	— 15—20

* previziuni

Sursa : O.C.D.E., G.A.T.T.

Exigenţa unor abordări globale, cu participare largă, în contextul dezvoltării generale

Iată, dar, încă un aspect de importanţă deosebită care pune în lumină necesitatea ca actualele dificultăţi din economia mondială să fie abordate şi soluţionate global, cu o largă participare internaţională, întrucît aceste dificultăţi — deşi generate de criza economică din ţările capitaliste — au, în condiţiile interdependenţelor economice crescînde din lumea contemporană, incidenţe resimţite pretutindeni. **„Economia mondială** — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, în recenta expunere la şedinţa activului central de partid şi de stat — **este profund perturbată de criza monetară şi financiară, de gravele fenomene inflaţioniste manifestate cu putere în ţările capitaliste dezvoltate şi care au afectat destul de serios ţările în curs de dezvoltare, avînd, de altfel, repercusiuni negative asupra tuturor statelor, a ansamblului schimburilor şi relaţiilor de colaborare internaţională. Acestea sînt fenomene care au cauze adînci în economia capitalistă, dar care pot fi atenuate prin reglementări internaţionale echitabile, ce trebuie să facă obiectul unor dezbateri şi reuniuni, cu participarea tuturor statelor, în cadrul organismelor internaţionale de specialitate, precum şi în cadrul Organizaţiei Naţiunilor Unite. Ţinînd seama de tot mai puternica interdependenţă dintre ţările lumii, nu mai este posibil ca aceste probleme să fie rezolvate doar de un grup restrîns de ţări, ci de către întreaga comunitate a naţiunilor lumii".**

Actuala situaţie a economiei occidentale este intrepretată de economişti şi sociologi burghezi ca indicînd amurgul unei perioade de expansiune ce s-a sprijinit pe o serie de elemente care nu mai operează sau tind să nu mai opereze. Epoca aprovizionării din exterior cu materii prime din abundenţă şi la preţuri scăzute este depăşită. Structurile raporturilor cu ţările în curs de dezvoltare, care au asigurat, decenii la rînd, statelor capitaliste industrializate avantaje unilaterale, sînt supuse unui proces ireversibil de reconsiderare pe baze de echitate. În contact cu realităţile, şi-au relevat artificialitatea conceptele „societăţii de consum", în baza cărora a fost condusă expansiunea occidentală postbelică şi care n-au făcut decît să acumuleze, mascînd şi amînînd un timp, dezechilibrele.

Ar fi greşit, însă, de a se trage concluzia, din actualele stări de lucruri din economia occidentală, că ţările capitaliste industrializate nu mai pot rezolva problemele dezvoltării economice. În ciuda greutăţilor pe care le-au avut şi le au, aceste ţări dispun încă de suficiente forţe şi continuă să aibă un rol important în economia mondială. Dar, este cert că, de mai mulţi ani, economia occidentală traversează dificultăţi profunde, fiind confruntată cu probleme acute — unele necunoscute în decursul anilor postbelici —, ceea ce îndrituieşte aprecierea cu privire la accentuarea crizei sistemului capitalist şi trecerea ei într-o nouă fază, care cuprinde toate laturile vieţii economico-sociale şi are repercusiuni dintre cele mai adînci, atît pe plan intern în ţările capitaliste, cît şi pe plan internaţional.

dr. Ilie Şerbănescu

TOOOT

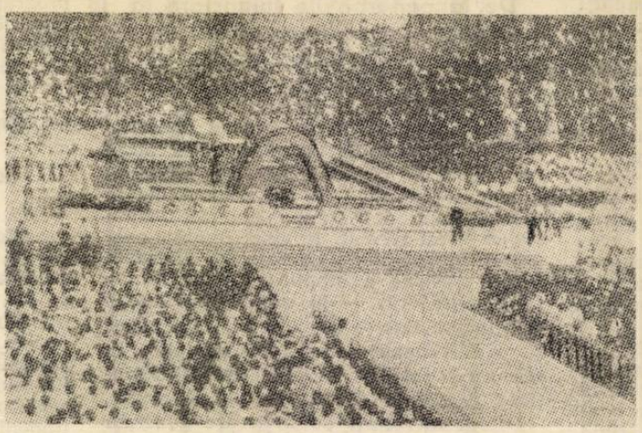

Mii de persoane au manifestat la Hiroşima, împotriva armelor nucleare, cu ocazia recentei împliniri a 33 de ani de la explozia bombei atomice deasupra oraşului

Banane

Reprezentanţi din Panama, Columbia, Costa Rica, Honduras, Republica Dominicană şi Guatemala – state membre ale UPEB (Uniunea Ţărilor Exportatoare de Banane) – se vor întîlni la Ciudad de Panama, între 21–25 august, pentru a discuta probleme de interes comun în ceea ce priveşte valorificarea pe piaţa mondială a producţiei de banane şi evitarea scăderii preţurilor la aceste fructe. UPEB a fost creată în anul 1974, scopul său fiind să apere producătorii de banane din America Centrală şi Caraibe în faţa companiilor transnaţionale, care au deţinut, mai bine de un secol, monopolul comercializării acestor fructe pe piaţa mondială.

Refugiaţi

Numărul persoanelor refugiate în munţii libanezi, ca urmare a declanşării, la începutul lunii iulie, a bombardamentelor asupra cartierelor din estul Beirutului, a crescut considerabil în ultimele zile, după reluarea tirurilor intensive de artilerie – relatează agenţia France Presse. Numeroşi cetăţeni din cartierele Achrefieh, Fun El Chebbak sau din localitatea vecină Hadeth (în suburbia de sud-est) au părăsit Beirutul, instalîndu-se pe litoralul de nord sau în munţii din nordul capitalei libaneze. Ei îşi găsesc adăpost în imobilele aflate în construcţie, în corturi sau în automobile pe marginea şoselelor. În lipsa oricăror cifre oficiale – precizează agenţia –, se apreciază, potrivit martorilor oculari, că numărul refugiaţilor se situează în jurul a o sută de mii de persoane.

Uraniu

Guvernele de la Manila şi Canberra au încheiat un acord de cooperare în domeniul nuclear, potrivit căruia partea australiană va livra uraniu părţii filipineze în următorii doi ani. Carburantul nuclear va servi centralei atomice care urmează să fie construită în viitorii trei sau patru ani, în provincia Baatan, din apropiere de Manila.

Benguela

Redeschiderea căii ferate din Benguela constituie „o victorie" pentru Angola, Zair şi Zambia – a declarat însărcinatul cu afaceri al Angolei în Zair. Subliniind că evenimentul va aduce avantaje şi unor ţări europene care întreţin legături economice şi comerciale cu cele trei state africane amintite, diplomatul angolez şi-a manifestat încrederea în noul curs al relaţiilor dintre guvernele de la Luanda şi Kinshasa.

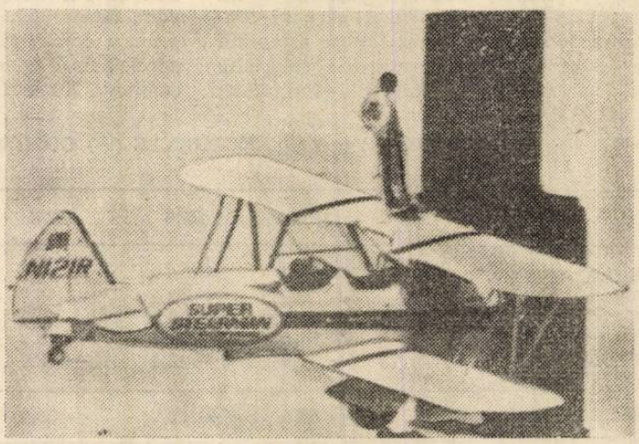

Puterea exemplului! Un binecunoscut reporter al postului de televiziune NBC din Chicago s-a urcat pe aripa unui biplan pentru a fi, probabil, mai convingător în expunerile sale despre necesitatea combaterii sedentarismului şi petrecerea week-end-ului în aer liber

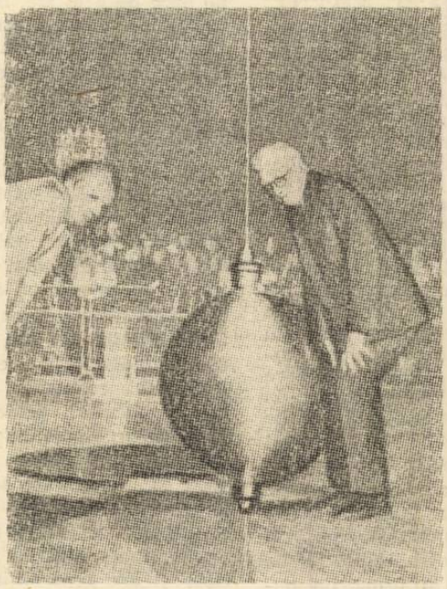

Un pendul-gigant a fost suspendat sub domul catedralei St. Paul din Londra în cadrul unei experienţe universitare privind rotaţia Pămîntului. Pendulul — care cîntăreşte aproximativ 80 de kilograme şi care a fost atîrnat la capătul unui cablu de peste 90 de metri — este identic celui instalat sub domul Pantheonului de francezul Leon de Foucault, în 1851. Un stilet prelungeşte globul pendulului şi marchează la fiecare mişcare cîte o urmă în stratul de nisip aşezat dedesubt. Leon de Foucault demonstrase astfel principiul rotaţiei pămîntului.

Heliocentru

În Crimeea, nu departe de Ialta – anunţă agenţia Tass –, a fost creat un nou heliocentru al Academiei de ştiinţe a U.R.S.S. Zona a fost aleasă deoarece, aici, cerul este senin în cea mai mare parte a anului, existînd, astfel, condiţii pentru efectuarea unor cercetări intense asupra Soarelui. Noul centru de studii asupra astrului zilei este dotat cu aparatură şi instalaţii dintre cele mai moderne.

Pod

În Paraguay, pe rîul cu acelaşi nume, s-au încheiat lucrările unui pod de 1 370 metri care, pentru prima oară, realizează o legătură rutieră între părţile de est şi vest ale ţării. Podul constituie unul din obiectivele modernizării căii „Trans–Chaco", care, traversînd „infernul verde" de la Gran Chaco, leagă capitala, Asuncion, de frontiera cu Bolivia. Autorităţile speră ca, prin măsurile luate, să transforme inospitaliera regiune – de aproape 250 000 km – într-o zonă de legătură între coastele Atlanticului şi Pacificului. Modernizarea căii „Trans-Chaco" a fost declarată „de interes continental" de către o reuniune a miniştrilor de externe din Paraguay, Argentina, Bolivia şi Peru, reuniune organizată în 1968.

Delicte

În Statele Unite se semnalează o creştere a delincvenţei în rîndul femeilor. Potrivit datelor unui raport elaborat de specialişti de la Universitatea din Illinois, în anul 1975, femeile au comis 32,5 la sută din furturile înregistrate în S.U.A., faţă de 13,9 la sută din 1953. Totodată, a crescut numărul delictelor cu mîna armată comise de femei, inclusiv asasinate şi jafuri.

Ajutoare

Programul Alimentar Mondial a anunţat că a aprobat acordarea unor ajutoare alimentare în valoare de patru milioane dolari către Etiopia, Sudan şi Insulele Capului Verde, care suportă consecinţele secetei sau ale altor calamităţi naturale.

La bursa din Frankfurt, dolarul se află la cea mai scăzută cotă din întreaga sa istorie

Deșeuri

Peste 200 000 tone de deșeuri industriale periculoase, provenind de la o societate de produse chimice americană, sînt depuse într-o mină de sare părăsită din landul Hessa (centrul R.F.G.) – a dezvăluit revista vest-germană „Quick". În interiorul minei, care are o lungime de 1,5 kilometri, sînt depuse tone de arsenic, cianură, mercur și insecticide. Potrivit revistei, conducătorii firmei americane în cauză, „Allied Chemical", nu au putut să se debaraseze de reziduuri pe teritoriul american și societatea chimică vest-germană „Kali und Salz Ag", filială a concernului „Basf", a pus la dispoziția lor mina de sare, în schimbul unei plăți de 122,80 mărci pe tona de deșeuri. „Quick" precizează, în același timp, că nici autoritățile competente, nici populația regiunii nu au fost consultate și arată, în încheiere, că „Allied Chemical" a vărsat deja 20 milioane dolari firmei „Kali und Salz Ag".

Cursă

Pe distanța Csongrad–Szeged, în R. P. Ungară, s-a desfășurat, de curînd, o interesantă cursă automobilistică, la care au participat mașini produse, în cea mai mare parte, între anii 1920–1930. Printre concurente se aflau automobilele BMW, Mercedes, Ford, Tatra, care au ajuns, toate, cu bine la destinație. Cel mai „bătrîn" participant la concurs a fost un „Laurin Clement" construit în 1907 și avînd roți din lemn.

Comitete

Generalul Ziaur Rahman, președintele R. P. Bangladesh, a hotărît înființarea a 18 comitete, conduse fiecare de un ministru, în vederea aplicării programului de guvernămînt – în 19 puncte – vizînd suveranitatea națională, apropierea de țările musulmane, încurajarea investițiilor particulare, participarea maselor la treburile publice ș.a. Pînă la alegerile din 3 iunie a.c., generalul Ziaur Rahman, care conduce țara din 1975, nu era asistat decît de consilieri.

Antidopaj

Un veritabil război va fi declanșat împotriva dopajului, cu prilejul Jocurilor Olimpice, organizate în 1980, la Moscova. Comitetul organizator a însărcinat un organism special cu punerea la punct a unui vast dispozitiv care să permită un control permanent, complet și rapid al participanților, indiferent de locul unde se desfășoară competițiile. Într-un articol intitulat „Nu – dopajului!", apărut în ultima ediție a revistei Comitetului organizator, Vladimir Klikov, vicepreședinte al organismului antidopaj, a apreciat că este vorba de „cel mai vast și mai rapid serviciu antidopaj din istoria Olimpiadelor moderne".

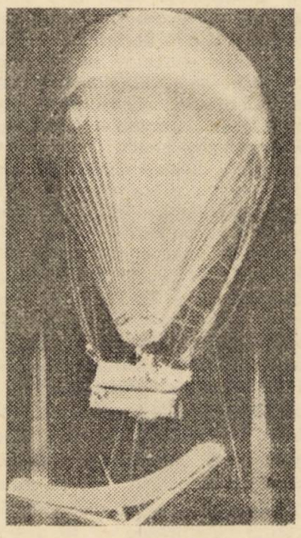

O nouă tentativă de traversare a Atlanticului în balon. A 19-a! Autorii ei sînt americanii Maxie Anderson (44 ani), Ben Abruzzo (48 ani) și Larry Newman (31 ani).

Templu

Intemperiile au început să-și pună amprenta pe Templul Soarelui, una din cele mai interesante opere ale arhitecturii indiene. Zidul de sud-est al templului prezintă cîteva fisuri verticale, care au deteriorat un basorelief. Specialiștii consideră că Templul Soarelui rivalizează, în frumusețe și valoare arhitectonică, cu celebrul monument Taj Mahal. Timp de peste 12 ani, o mie de sculptori au executat basoreliefurile templului, care oglindesc scene din mitologia indiană, ceremonii religioase și aspecte ale vieții cotidiene a poporului indian. Templul are înfățișarea unui car uriaș cu 24 de roți, tras de 7 cai. Porțile lui sînt „păzite" de personaje legendare, de lei și de elefanți din piatră.

Acord

La Bonn, s-a anunțat că R.F.G. și Franța au încheiat un acord de asistență mutuală în cazul unor calamități și dezastre, cum ar fi marile incendii, poluarea gravă a unor zone cu substanțe chimice și altele, inclusiv cu privire la ajutorul pentru salvarea victimelor în cazul unor asemenea accidente. Pentru a intra în vigoare, documentul urmează să fie ratificat de parlamentele celor două țări. R.F.G. a încheiat un acord similar cu Luxemburgul, iar în prezent negociază un tratat asemănător cu Belgia.

Energie

Guvernul grec a hotărît ca, începînd din anul 1987, energia atomică să devină principala sursă de energie în țară. În acest sens, a fost elaborat un program energetic care prevede construirea unei prime centrale nucleare cu o putere de 600–800 MW, care va fi dată în folosință în 1987.

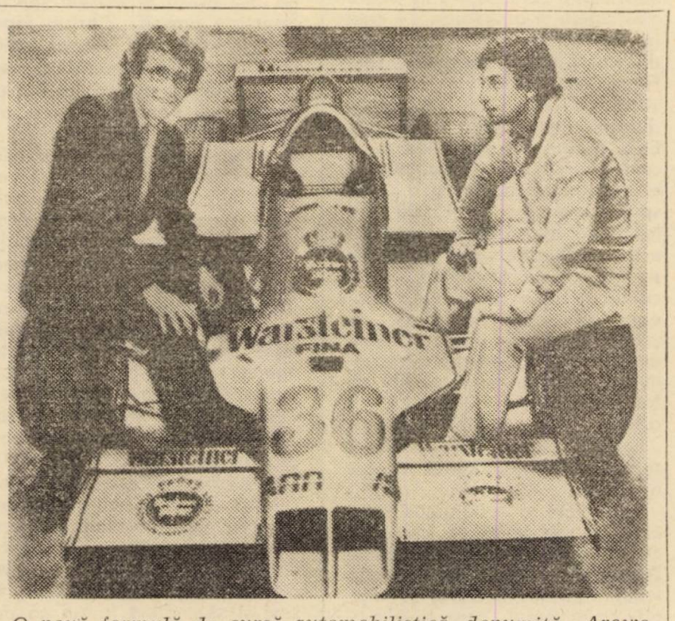

O nouă formulă de cursă automobilistică, denumită „Arows Ford A-1", a fost prezentată de o echipă compusă de vest-germanul Rolf Stommelen și italianul Richard Petress.

Apreciere

Marea Britanie ar trebui să se retragă total din Irlanda de Nord – a apreciat publicația laburistă „Daily Mirror", într-un editorial publicat cu ocazia celei de a noua aniversări a trimiterii trupelor britanice în Ulster. „Bilanțul celor nouă ani – a considerat ziarul englez – a fost de 1 854 morți, dintre care 265 – soldați, 19 917 răniți, dintre care 2 721 – soldați, 5 960 de explozii de bombe, 90 000 de imobile avariate, pagube în valoare de 246 milioane lire sterline".

Proiect

Un proiect de constituție – alcătuit de un comitet parlamentar special creat – prevede revenirea Tailandei la o guvernare democratică într-un interval de cinci ani. Se propune ca, după viitoarele alegeri, programate pentru luna aprilie 1979, să se introducă sistemul parlamentar unicameral – cu componență jumătate aleasă, jumătate desemnată. Această cameră unică interimară ar urma să fie înlocuită, după patru ani, de un parlament bicameral în întreaga componență aleasă.

Rubrică realizată de N. Alexandra

„Tîrgul negustorilor de arme“ (III)

Atît subcomitetul lui Church, cît și Comisia pentru probleme financiare și valutare strînseseră deja destule probe despre afacerile dubioase ale companiei Lockheed. La început, conducerea firmei Lockheed refuza cu obstinență să recunoască vreo activitate ilegală, dar, în august 1975, la Burbank (în California, unde se afla conducerea firmei) a fost dat publicității un comunicat de presă senzațional, care admitea că Lockheed a cheltuit începînd din 1970 cel puțin 22 milioane de dolari pentru comisioane care – „credea“ conducerea companiei – au fost oferite unor oficialități și organizații politice din diferite țări. Două luni mai tîrziu, în septembrie 1975, senatorul Church a organizat primele audieri în afacerea Lockheed. Subcomitetul senatorial a dat publicității un nou vraf de dosare pline cu documente care scotea la iveală mașinațiile și acordarea de mită în diferite țări ale lumii. Conducătorul firmei Lockheed, Dan Haughton, acum un om în vîrstă de 64 de ani, în pragul retragerii, a apărut la audieri. El a susținut că Lockheed nu a contribuit cu bani la campaniile electorale americane și a mai spus că o cotă de 15 000 de locuri de muncă de la Lockheed erau asigurate din comenzile pentru export. Lockheed, a recunoscut el, a plătit 106 milioane de dolari cu titlul de „comisioane“ unui singur agent de vînzări, Khashoggi, dar asemenea metode erau folosite de toți. Ca dovadă a prezentat un articol din ziarul londonez „Sunday Telegraph“ intitulat semnificativ „Ministerul francez al mitei“.

Haughton a fost supus criticilor de toți senatorii. Unii au cerut reorganizarea companiei Lockheed ; alții și-au exprimat indignarea în legătură cu faptul că guvernul, care prin creditele sale a salvat compania Lockheed de la faliment, își vede obiectivele politicii sale externe subminate și amenințate de afacerile veroase ale acestei corporații.

Dar aceste atacuri la adresa lui Haughton s-au dovedit a fi doar un preludiu. Cinci luni mai tîrziu, subcomitetul senatorului Church adunase și mai multe probe incriminatorii, iar în februarie 1976 au fost organizate noi audieri. În sala de ședințe a subcomitetului, ziariștii așteptau cu febrilitate. Un set de documente a fost distribuit pe masa presei, dar acestea erau criptice și aluzive, implicau situația politică din Japonia, Olanda, R.F.G. ori Italia, conțineau corecturi făcute de mînă, declarații ale unor bănci și chitanțe codificate. Una din aceste chitanțe, din Tokio, avea înscrise pe o bucată de hîrtie cuvintele : „Am primit 100 de alune“. Curînd, pe parcursul administrării probelor, aceste aluzii și implicații au devenit clare.

Spre finele săptămînii, sala de ședințe a subcomitetului era înțesată de ziariști străini – între care o armată de gazetari japonezi, care veneau în adevărate „comandouri“ din Tokio, ocupînd toate locurile din sală, în așa fel încît a trebuit să intervină poliția să-i așeze la mesele special rezervate presei. Ziariștii japonezi, olandezi și italieni urmăreau, asemeni detectivilor, personalul tehnic al Senatului și pe funcționarii firmei Lockheed, așteptau în fața locuințelor lor și le interceptau convorbirile telefonice. Era clar de ce făceau acest lucru : viitorul unor premieri și al unor guverne occidentale depindea de dezvăluirile de la Washington. Departamentul de Stat se afla deja într-o situație delicată. Compania Lockheed avea încredere că oficialitățile americane vor proteja pe agenții săi și pe prietenii lor susținuți și de aceea a recurs la serviciile fostului secretar de stat, William Rogers, revenit la biroul său de avocatură. Rogers i-a scris lui Henry Kissinger să intervină și să împiedice publicarea numelor agenților firmei Lockheed din străinătate. Kissinger a dat curs cererii, scriindu-i procurorului general Edward H. Levi și semnalînd faptul că documentele Lockheed conțineau „informații necoroborate, senzaționale și potențial dăunătoare“ pentru relațiile externe ale S.U.A. Dar apelul a fost respins și subcomitetul Church a votat dezvăluirea tuturor faptelor.

Urmările scandalurilor

Dezvăluirile privind cazurile de mituire din Olanda au avut efecte imediate, implicînd o țară în care, de obicei, nu existau „tradiții“ în materie de corupție (cel puțin în afara cercurilor aerospațiale). Primele indicii despre acordarea de mită în Olanda au venit dinspre un personaj al cărui nume revenea mereu, fostul reprezentant al companiei Lockheed în R.F.G. Ernest Hauser, care era angajat al firmei la începutul anilor '60, în timpul tranzacției cu avioanele Starfighter. Hauser, care trăiește în prezent în Arizona, a fost nevoit să-și denigreze foștii patroni și a furnizat informații senzaționale subcomitetului Church, precum și celor de la Wall Street Journal, susținînd, între altele, și plata unor mari sume de bani unor personalități olandeze. Multe din probele sale s-au dovedit foarte discutabile, dar el a oferit „un catalizator critic“.

Întrucît în sesiune secretă, subcomitetul l-a întrebat pe Dan Haughton dacă a plătit comisioane unei personalități olandeze, Haughton a răspuns : „Aș dori să nu puneți această întrebare“. Senatorii erau uimiți, dar Haughton a dezvăluit că a plătit un milion de dolari. A doua zi, în cadrul audierilor publice, Carl Kotchian relata discret că milioane de dolari au fost plătiți „unei înalte oficialități olandeze“. Știrea a explodat ca o bombă în presa olandeză, dar aceasta era neîncrezătoare. Peste trei zile, primul ministru olandez a numit un „consiliu al înțelepților“ condus de A.M. Donner, judecător la Curtea de Justiție. În următoarele șase luni, acest consiliu a efectuat o anchetă minuțioasă, de la Burbank la Haga.

În Italia – același scandal era provocat de revelațiile în afacerea Lockheed. Scrisoarea jurisconsultului companiei Lockheed, Roger Bixby Smith, din 1969, adusă la lumină odată cu alte documente, arăta clar că doi miniștri italieni ai apărării luaseră mită ; erau implicați mai mulți oameni politici de frunte din Roma, între care foștii miniștri ai apărării Luigi Gui și Mario Tanassi. Imediat ce știrile din Washington au ajuns la Roma, agentul firmei Lockheed, Ovidio Lefebvre, cu colaboratorii săi, a dispărut din Italia. A fost instituită în scurt timp o comisie parlamentară, din 20 de membri, dar investigațiile ei evoluau foarte lent ; așa că s-a ajuns în curînd ca ancheta să se desfășoare în plină campanie electorală. După alegeri, noul guvern a numit o nouă comisie, care, la rîndul ei, înainta anevoios. Dar, după măsurile luate în Olanda și Japonia, era mai dificil să se ignore afacerea Lockheed, iar partidele italiene de stînga au cerut să se facă lumină. În martie 1977, parlamentul italian a adoptat o decizie unică în treizeci de ani : punerea sub acuzație a celor doi foști miniștri, Gui și Tanassi, trimiși în judecată în fața Curții Constituționale, ceea ce a dus la o nouă criză politică. Măsurile de „curățenie“ de la Washington în afacerea Lockheed s-au extins în străinătate ca o răzbunare.

În R.F.G., implicațiile afacerii Lockheed au devenit, de asemenea, o problemă în cadrul campaniei electorale. Deși probele privind cazurile de corupție erau mai puțin clare ca în Italia și Olanda, suspiciuni erau destule. Principalele mărturii proveneau de la același Ernest Hauser, ale cărui declarații și memorii menționau plăți făcute unor foști miniștri. Hauser arăta că efectuase plăți ilicite fostului ministru al apărării, Franz Joseph Strauss, în 1959, cînd au fost cumpărate primele avioane Starfighter, produse de Lockheed. El menționa că a plătit 12 milioane de dolari partidului lui Strauss din Bavaria, ceea ce, avînd în vedere dubiile inițiale în legătură cu această afacere și datele despre metodele folosite de Lockheed, nu era un lucru de necrezut. În R.F.G., problema a devenit explozivă în mijlocul unei campanii electorale în care Strauss spera să revină în guvern și vechiul scandal cu avioanele Starfighter a fost readus în atenție. Strauss a făcut declarații și l-a acuzat pe Hauser că este agent al unei puteri străine. La rîndul lor, probele furnizate de Hauser erau discutabile, iar la Washington, subcomitetul senatorial a refuzat să publice documentele. În R.F.G., principalele documente privind tranzacția cu avioanele Starfighter dispăruseră odată cu Strauss, cînd acesta a părăsit Departamentul apărării. Și adevărul nu a mai putut fi stabilit niciodată.

Japonia a rămas țara în care plățile ilicite au fost cele mai mari și, din această cauză, reacția a fost mai amplă și mai neașteptată. Datele furnizate de subcomitetul senatorial american indicau cu claritate că Lockheed plătise 12 milioane de dolari unor oficialități japoneze pentru afacerea cu avioanele „Tristar“, încheiată în urmă cu trei ani, și că în acest caz era implicat și primul ministru Tanaka. Dar, de atunci, Tanaka demisionase în urma altor afaceri financiare obscure, iar succesorul său din 1974, Takeo Miki, avea buna reputație de om politic imparțial.

Documentele Lockheed puse pe masa presei de subcomitetul senatorial din Washington au provocat un cutremur politic la Tokio, mult mai devastator decît dezvăluirile din S.U.A. Guvernul

nipon a anunțat că proiectul de achiziționare a unor avioane de patrulare „Orion", produse de Lockheed – afacere în valoare de peste un miliard de dolari – va fi revizuit. Alegerile generale proiectate pentru primăvară au fost repede aminate. Birourile agenților de vînzare ai firmei Lockheed, inclusiv Kodama și corporația Marubeni, au fost percheziționate cu minuțiozitate.

Personajul Kodama, care a lucrat mulți ani în umbră, a fost brusc expus la vedere și acesta, ca măsură tactică, a căzut bolnav pretinzînd un atac de cord. O parte din banii lui Kodama au fost confiscați și poliția l-a anchetat cu insistență.

Mulți observatori considerau că scandalul va trece repede pentru că afacerile veroase ale corporațiilor erau frecvente în Japonia și înmormîntate în grabă. Dar premierul Miki era insistent și avea în spatele său întreaga opinie publică. În plus, scandalul Lockheed se dovedea un caz special. Corupția fusese demascată în fața întregii lumi de audierile de la Washington. Acum, scandalul Lockheed de la Tokio era denumit „o afacere Watergate a Japoniei". Presa era neostenită, iar japonezii simțeau că sînt confruntați cu nevoia de a dovedi trăinicia instituțiilor lor democratice. Treptat, majoritatea personalităților nipone cu care avusese de-a face Kotchian – și mulți alții – au fost puși sub acuzație : directorul de la Marubeni, inclusiv fostul președinte Hiyama, oficialități de la All Nippon Airlines, cîțiva politicieni. Taro Fukuda, credinciosul interpret al lui Kotchian, s-a internat în spital și a murit de ciroză. În iulie 1976, s-a produs ceva de necrezut : fostul premier Tanaka a fost arestat și închis, acuzat de a fi primit comisioane în valoare de 500 milioane yeni (1,2 milioane dolari). El a fost eliberat după trei săptămîni, pentru o cauțiune record de 700 000 dolari, pînă la proces. În decembrie 1976, alegerile nu mai puteau fi aminate și japonezii au venit la urne sub umbra scandalului. Era a treia țară în care aveau loc alegeri anticipate din cauza scandalului Lockheed. Partidele de stînga au arătat că aceste cazuri de corupție sînt tipice pentru societatea capitalistă. La numai cîteva luni de la arestarea sa, Tanaka se afla liniștit în locuința lui situată în propria circumscripție electorală. Inflația și creșterea prețului orezului – și nu afacerea Lockheed – erau problemele la ordinea zilei. Dar această afacere produsese efectele ei. Liberalii au pierdut majoritatea comodă, pentru prima dată, în 25 de ani. Au cîștigat voturi tinerii moderați care cereau un guvern „curat". Iar mecanismul justiției a fost pus în acțiune. În ianuarie 1977 a început procesul Tanaka și fostul premier a apărut cu lacrimi în ochi în fața tribunalului, pentru a asculta declarația procurorului și a susține că este nevinovat. Este foarte probabil ca procesul să se întindă pe parcursul mai multor ani.

Multe învățăminte diferite s-au tras din scandalul Lockheed în Japonia, la un an după izbucnirea lui. Pentru ambasadorul american la Tokio, Jim Hodgson, care-și rostea discursul de rămas bun, afacerea a fost utilă, pentru că a arătat americanilor că trebuie să țină mai mult seama de obiceiurile locale. Pentru tinerii politicieni liberali, afacerea a arătat că Japonia trebuie să revizuiască întregul său sistem politic. Pentru senatorul Church, ea a arătat că „noi trăim într-o lume interdependentă, dar acesta nu este un motiv să tergiversăm eradicarea practicilor de corupție ale corporațiilor multinaționale. Există dovezi că, în loc să contribuie la sporirea animozității cu alte națiuni, ancheta și dezvăluirile ei privind activitățile ilicite ale corporațiilor au stîrnit aprecieri în străinătate".

În California, compania Lockheed se afla din nou la strîmtoare, deoarece nu numai japonezii, ci și alte guverne ale lumii aveau rezerve să încheie tranzacții cu reprezentanții unei firme care obișnuiau să ofere mită și să provoace noi scandaluri. Cele 24 de bănci care oferiseră firmei Lockheed un împrumut de 600 milioane de dolari deveniseră și mai reticente de cînd Lockheed recunoscuse, în august 1975, că a plătit 22 milioane dolari comisioane unor oficialități străine. Unii bancheri, în frunte cu Robert Abboud, de la First National Bank of Chicago, au cerut demisia lui Dan Haughton. Bancherii au acceptat cu greu creditele pentru alte șase luni, dar, între timp, în februarie 1976, au devenit publice tranzacțiile dubioase ale agenților secreți ai firmei Lockheed în Olanda și Japonia. Patru bănci americane cereau acum schimbarea conducerii la Lockheed. Dan Haughton a convocat o reuniune extraordinară a Consiliului de administrație și și-a anunțat demisia, dar Kotchian a rezistat. Cîțiva dintre directori susțineau că el este un agent de vînzări indispensabil, în timp ce alții arătau că el a adus numai necazuri. În cele din urmă, Kotchian a demisionat cu sentimentul amar că este un țap ispășitor. Consiliul de administrație a ales ca președinte interimar pe Robert Haack – unul din directorii executivi care avea relații strînse cu băncile, întrucît fusese președinte la New York Stock Exchange. Această alegere a fost făcută pentru a se recîștiga încrederea cercurilor bancare și de afaceri.

Astfel a luat sfîrșit perioada de nouă ani în care compania Lockheed a fost condusă cu autoritate de Dan Haughton. Cîteva luni, Haughton și Kotchian au fost plătiți cu generozitate, în baza unor „contracte pentru consultații", dar apoi ei au fost părăsiți, întrucît se apropia încheierea dosarului în scandalul Lockheed. Dan Haughton s-a retras la reședința sa din Georgia, pentru a suferi în tăcere, dar Kotchian, sfidînd cererile companiei și sfaturile avocaților săi a dat publicității propria versiune a afacerilor sale la Tokio, repetînd într-una, în ce privește rolul său : „Am făcut pentru că am crezut că este corect".

Lockheed a intrat într-o criză care a afectat propria sa identitate. După dezvăluirea afacerilor sale veroase, ea a devenit o societate „cu necazuri" avînd pe cap băncile creditoare. Iar după plecarea lui Haughton, dificultățile au continuat să asalteze cartierul general al companiei, situat la Burbank, asemenea unei redute izolate.

Compania era confruntată cu probleme care riscau s-o scufunde. Congresul a fost avertizat că firma ar putea să nu fie în măsură să-și plătească creditele în iunie, la scadență. Guvernul canadian a reziliat un contract de 750 milioane dolari, pentru avioane de patrulare „Orion". Aparatele „Tristar", pentru liniile comerciale, nu se vindeau prea bine din cauza concurenței. Companiile Boeing și McDonnell Douglas nu făceau un secret din convingerea lor că erau prea multe corporații mari și așteptau ca Lockheed să se dezmembreze.

Dar Pentagonul dorea ca firma Lockheed să rămînă în afaceri și a încercat să dea asigurări guvernelor străine. Noul președinte, Robert Haack, făcea naveta între Washington, Ottawa, Londra și California, dînd asigurări clienților. În iunie, la scadență, cele 24 de bănci au căzut de acord să tranforme împrumutul acordat companiei în acțiuni.

În iulie, Canada a decis, în cele din urmă, să cumpere avioanele „Orion", iar în august, British Airways a lansat o nouă comandă pentru un lot de aparate „Tristar". Încă o dată, Lockheed a evitat marginea prăpastiei.

„Reședințele"

La marea expoziție de aviație de la Farnborough din septembrie 1976 principalii responsabili ai industriei spațiale s-au adunat la obișnuitul „show" aeronautic anual, organizat alternativ la Paris și Farnborough. Ei au venit din California, Texas, Seattle sau Toulouse și, indiferent de țara de baștină, și-au ocupat pavilioanele special rezervate companiilor lor ale căror ferestre dau spre pistele de zbor ale aeroportului Farnborough, unde cei din industria aeronautică purtau convorbiri amicale. Compania Lockheed obișnuia să cheltuiască mult, și acest „stil" nu a fost serios afectat de recentele amenințări cu falimentul. Pe dinafară, reședința celor de la Lockheed era pur și simplu un cort mare, cu steagurile firmei fluturînd în vînt și, desigur, cu verificarea strictă, pentru rațiuni de securitate, a tuturor celor ce intrau. Dar înăuntru era, în fapt, un pavilion elaborat după un proiect sofisticat, tot așa de solid ca sala Consiliului de administrație, cu o sufragerie selectă, un bar încăpător, un vraf de farfurii încălzite și chelnerițe englezoaice atente cu cei de la Lockheed și cu invitații lor.

Dincolo de ferestre, avioanele bubuiau și urlau, dar nimeni nu avea vreme să le urmărească zborul, pentru că înăuntru se adunaseră toți cei de la Lockheed, din toate colțurile „imperiului". O adevărată cohortă venise de la cartierul general al firmei, din Burbank, și printre ei se aflau Robert Haack și Bill Perreault, principalul purtător de cuvînt al companiei, masiv, cu voce joasă, care în trecut publicase multe dezmințiri ce se rostogoleau asemeni unor pietre, dar care acum făcea noi declarații optimiste. Un alt contingent de înalți funcționari veneau din statul Georgia, iar printre ei se afla și directorul celebrei uzine de armament Marietta, care fusese prieten cu un președinte al S.U.A. Alții veniseră direct de pe „linia frontului", ca Bill Conley, sosit din Orientul Apropiat, și Jack Davidson, care fusese la Tokio, unde scandalurile Lockheed declanșaseră un adevărat război. Vechi funcționari superiori de la Lockheed erau și ei prezenți și printre ei se afla și Michael Parker, fost reprezentant al firmei la Londra și care era încă entuziast și fidel companiei.

În această atmosferă de camaraderie, noua conducere a firmei încerca un sentiment de ușurare pentru faptul că o serie de secrete privind afacerile dubioase din trecut ieșeau la iveală. La Haga tocmai fusese publicat Raportul Donner privind implicațiile afacerii Lockheed în Olanda ; la Tokio, Carl Kotchian dăduse recent cîteva interviuri și ambele dezvăluiri arătau că, la urma urmelor, se plătiseră comisioane ilicite și mită. Acum, oficialitățile de la Lockheed păreau încîntate să vorbească despre perioada de dictatură a lui Dan Haughton, cînd acesta se afla la conducerea firmei ; povesteau „cum îi exploata Dan" și, în același timp, făceau aluzii la practicile ilicite ale companiilor Boeing și Northrop. Sosiseră știri care arătau că britanicii vor achiziționa mai multe avioane Tristar și că împrumutul acordat de consorțiul bancar va fi reînnoit ; și, în plus, erau cîteva comenzi mari de avioane din Orientul Apropiat. Dar în aer plutea și o anumită nostalgie după zilele de odinioară, cînd afacerile companiei erau un fel de cruciadă, plină de pericole și secrete. Sau, cum se exprima un funcționar superior de la Lockheed într-o discuție cu un anchetator din subcomitetul senatorial : „Era cea mai palpitantă meserie din lume înainte de venirea oamenilor dumneavoastră".

La o sută de metri mai încolo, reședința celor de la Northrop era o cabană mai mică și mai austeră, bucatele de pe mese erau mai puțin bogate, iar vizitatorii mai rezervați. Tom Jones stătea deoparte, înalt și prezentabil ca o stea de cinema, glumind cu colegii săi din conducere pe care îi dirijase atît de prost și observînd evoluțiile aeriene ale aparatelor Tiger și Cobra, care urcau ori coborau în picaj. El le urmărea cu aerul unui băiețel oarecare : „Ei, uite cum urcă !", „Privește la ăla !" – în timp ce colaboratorii săi se străduiau să-i atragă atenția asupra altor demonstrații aviatice. Scandalul Northrop este acum închis. Compania s-a restructurat, și oricine din industria aerospațială, la urma urmelor, știe că așa e viața.

(va urma)

International Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

ȚĂRILE NEALINIATE ȘI DEMOCRATIZAREA SCHIMBULUI DE INFORMAȚII

A INSTAURA o nouă ordine internațională — iată o sarcină ce se dovedește a nu fi, în nici un caz, facilă, mai ales atunci cînd presupune înfruntarea reacției ostile a statelor dezvoltate și a marilor agenții de presă internaționale. Țările nealiniate văd în această atitudine dovada clară a unei lipse de înțelegere față de obiectivele lor. În definitiv, noi intenționăm să creăm un schimb mai echilibrat de informații și să promovăm, astfel, prietenia internațională prin cunoașterea reciprocă a popoarelor lumii.

Nu poate fi negat faptul că există, în momentul de față, un dezechilibru în ce privește difuzarea știrilor. De pildă, un studiu privind sursele de informații utilizate de 16 ziare latino-americane, efectuat de Institutul latino-american pentru studii transnaționale, arată că 80 la sută din întregul volum de știri distribuite în lume sînt furnizate de numai cîteva agenții de presă. Prin urmare, rolul mijloacelor de informații din țările nealiniate este redus la acela de consumator. Mai mult, lipsesc, în mod evident, din masa de știri difuzate cele privind problemele cu care sînt confruntate țările nealiniate în eforturile lor de dezvoltare.

Sean MacBride, președintele Comisiei internaționale pentru comunicații a UNESCO a demonstrat „concordanța" supărătoare existentă între orice tematică redusă a informațiilor și lipsa flagrantă de interes a marilor agenții de presă față de problemele lumii a treia, citînd procentajele repartizării geografice în lume a corespondenților de la cinci mari agenții de presă : 34 la sută în Statele Unite, 28 la sută în Europa, 17 la sută în Asia și Australia, 11 la sută în America Latină, 6 la sută în Orientul Mijlociu și 4 la sută în Africa.

Există și alte abuzuri bătătoare la ochi în actuala ordine internațională a mijloacelor de informații, îndeosebi relatările sau interpretările tendențioase ale știrilor provenite de la diferite reuniuni internaționale, precum și tăcerea cu care este înconjurat orice eveniment care mărturisește dorința noastră de a ieși din starea de subdezvoltare. „Omisiuni" de acest gen, datorate uneori neglijenței, dar cel mai des unei atitudini deliberate, sînt „corectate" prin apariția ocazională a unor ridiculizări caricaturistice. Semnificativ este, de pildă, faptul că mijloacele de comunicații occidentale care au relatat despre lucrările comitetului general al „dialogului euro-arab" în probleme ale mijloacelor de comunicații, desfășurate la Tunis, în februarie 1977, nu au ezitat să exprime un scepticism amestecat cu ostilitate, care nu a reflectat, în nici un chip, declarațiile participanților la reuniune.

Unele organizații de presă, incluzînd printre ele cîteva dintre cele mai mari și mai influente, ignoră elementele esențiale ale unei informări obiective, temeinice și se orientează deliberat către senzațional. Ele optează pentru reținerea exclusivă din evenimente a aspectelor „de senzație", le „umflă" pentru a emoționa și șoca, lasă de-o parte sensul real și semnificația situației. Unele dintre ele nici măcar nu încearcă să-și disimuleze preferințele : orice gen de știre care nu corespunde ideilor lor preconcepute și, probabil, ideologiei preferate, este lăsată la o parte și ignorată.

În momentul de față, ca țări „consumatoare de știri", se pune problema de a ne proteja de abuzuri. Situația reclamă principii de etică universală, poate chiar de drept internațional ; nimic din ce există astăzi nu este suficient pentru redresarea acestor deficiențe.

Nu se pune problema că am intenționa să atacăm libertatea de exprimare, ci, mai degrabă, că dorim să o asigurăm și altor popoare. În fapt, conceptul unei noi ordini internaționale în domeniul informațiilor nu presupune faptul că statul va manipula mijloacele de informare în masă în țările în curs de dezvoltare. Dimpotrivă, statul va stimula dezvoltarea mijloacelor de comunicații ale acestor țări, pentru a le permite să participe la un flux mai echilibrat de informații între toate zonele geografice ale lumii. Departe de a urmări să limiteze, în vreun fel, libertatea presei, acest concept urmărește să o perfecționeze prin sporirea surselor de informații.

Națiunile Unite manifestă, în prezent, un interes sporit față de această problemă, așa cum s-a putut constata la Tunis, în octombrie trecut, așa cum mărturisește activitatea Centrului Națiunilor Unite pentru Informații Economice și Sociale sau cum au indicat lucrările unui recent colocviu internațional. Am putea, de asemenea, menționa seminarul agențiilor de presă, organizat de Comisia UNESCO pentru studierea problemelor privind comunicațiile, care a investigat structurile organizațiilor de presă, progresul tehnologic din domeniul transmisiilor de informații, conținutul știrilor, obiectivitatea și echilibrul lor, relațiile dintre agențiile de presă, ziare și alte mijloace de comunicații. Așteptăm, de asemenea, ca următoarea Adunare Generală a Națiunilor Unite să își concentreze atenția și asupra acestei chestiuni. Sperăm, totodată, că partenerii noștri occidentali vor conlucra cu noi în interesul întregii omeniri.

Mustapha Masmoudi
președintele consiliului interguvernamental pentru problemele informațiilor în țările nealiniate

Frankfurter Allgemeine

LONDRA. PACTUL „LIB – LAB" A LUAT SFÎRȘIT

ÎN MOMENTUL cînd Camera Comunelor intră în vacanță, ia sfîrșit, într-un mod cu totul nespectaculos, alianța dintre partidele liberal și laburist, care, în ultimele 15 luni, a asigurat guvernului Callaghan majoritatea parlamentară : pactul lib-lab.

De luni de zile, în opinia publică britanică se fac speculații în legătură cu eventualitatea unor noi alegeri în luna octombrie, încă înainte ca vacanța parlamentară să se fi terminat. Dar primul ministru, care — potrivit Constituției — are libertatea de a fixa un termen care să-i convină, nu a lăsat pînă acum să se înțeleagă dacă s-a decis ca, după pauza de vară, să guverneze în continuare fără a întruni majoritatea sau să încerce a cîștiga din nou o majoritate prin intermediul alegerilor.

Sfîrșitul pactului lib-lab nu a constituit o surpriză. Încă de la începutul anului se putea prevedea că el nu va dura decît pînă în vară. Cînd liderul liberalilor, David Steel, a anunțat, în luna mai, că fracțiunea sa nu dorește să prelungească acordul dincolo de vacanța parlamentară, Callaghan a primit această declarație cu calm. Și pentru el pactul își atinsese demult obiectivul. Ambele părți păreau interesate să lase colaborarea lor să expire fără mult zgomot. Oricum, pactul lib-lab era considerat doar o legătură temporară, iar nu o alianță ideologică sau istorică de durată.

Convenția a luat ființă în momentul cînd guvernul laburist se afla în impas. Primul ministru fusese schimbat în martie 1976 și, curînd după aceea, în cadrul unor alegeri, a fost pierdută majoritatea fragilă, deținută în octombrie 1974. În luna martie anul trecut, guvernul risca să eșueze în fața unui vot de neîncredere. Noile alegeri ar fi adus, probabil, la conducere pe conservatori și, odată cu ei, pe prima femeie-premier din istoria Marii Britanii. Acest curs al evenimentelor a fost zădărnicit de către cei 13 deputați membri ai partidului liberal. Ei au votat alături de fracțiunea laburistă împotriva propunerii opoziției, după ce, cu o zi înainte, Callaghan și Steel negociaseră un pact prevăzut, inițial, să dureze șase luni. Liberalii se angajau să acorde sprijin guvernului în Parlament, primind în schimb asigurarea că vor putea exercita o influență asupra politicii laburiste, chiar dacă numai în mod indirect, în cadrul unui fel de for coordonator. Debutînd ca un experiment cu finalitate nesigură, pactul s-a dovedit util. În toamnă, congresele ambelor partide au aprobat o prelungire a lui cu 12 luni.

Guvernul nu a avut nimic de pierdut prin această tranzacție. El nu putea decît să spere într-o salvare a prestigiului său pînă la următoarele alegeri, datorită posibilității de a guverna în continuare. Mai complicate au fost motivele liberalilor, cărora le aparține inițiativa acestei colaborări. Pentru ei, pactul însemna o posibilitate de a exercita din nou influență pe plan politic, după o rezervă impusă care durase timp de decenii. Exista și speranța de a se obține unele concesii din partea guvernului, în primul rînd un sistem electoral bazat pe principiul proporționalității la alegerile directe pentru parlamentul vest-european, deoarece numai astfel liberalii ar fi avut șansa de a

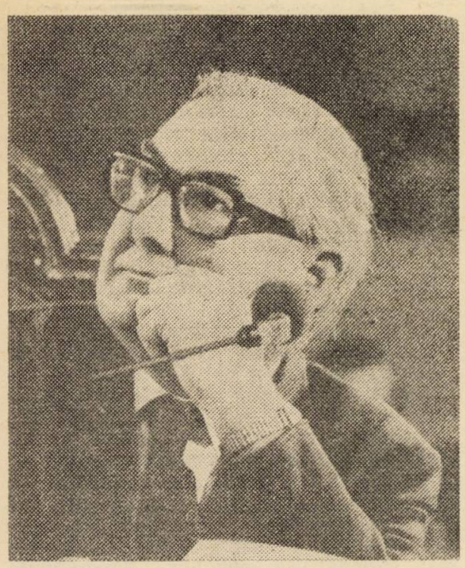

„Premierul britanic, James Callaghan, a primit vestea cu calm"

fi reprezentați în acest organism.

Dar liderul partidului liberal avea în vedere considerente mai importante în momentul cînd l-a cîștigat pe Callaghan pentru ideea acestui pact. Steel intenționa să asigure o nouă misiune partidului său, care, de la declinul din anii '20, joacă, în cadrul sistemului britanic bazat pe două partide, rolul ingrat al celui de-al treilea. Pactul lib-lab urma să servească drept model și pentru legislaturile viitoare și să modifice, în perspectivă, configurația partidelor. La cîteva luni după alegerea sa în funcția de președinte al liberalilor, în vara anului 1976, Steel a lansat sloganul că liberalii trebuie să lupte pentru o participare la responsabilitățile guvernamentale, pentru a-și înfăptui, cel puțin, unele părți din programul lor. În momentul cînd guvernul laburist risca să se prăbușească în fața votului de neîncredere al opoziției, Steel a înțeles că i se oferă o șansă.

Cei care au profitat au fost, însă, Callaghan și partidul laburist. Guvernul și-a atins scopul de a guverna în continuare, cel puțin pînă cînd efectele politicii sale economice vor deveni vizibile. În momentul de față, el poate prezenta o listă de succese : rata inflației s-a redus, în cursul anului trecut, de la peste 16 la sută la circa 8 la sută ; încercarea de a menține salariile sub control, pentru al treilea an consecutiv, s-a soldat cu succes ; scăderea cursului lirei a fost oprită, balanța comercială, cronic deficitară, a fost din nou echilibrată, mai ales datorită exploatărilor petroliere din Marea Nordului.

Toate acestea s-ar putea dovedi reușite de suprafață, care ascund faptul că economia națională britanică nu a izbutit încă să-și depășească dificultățile. Dar, în ochii populației, situația s-a ameliorat, iar în perspectiva alegerilor — acesta este lucrul important.

În cele 15 luni de activitate, obținute și prin sprijinul lui Steel, Callaghan a cîștigat prestigiu. El a pus capăt luptelor dintre aripile partidului și a adoptat o orientare pragmatică îndreptată spre colaborarea cu marile organizații sindicale. Popularitatea sa a întrecut cu mult pe cea a predecesorului său, ca și pe cea a adversarei sale, Margaret Thatcher. Influența lui este integratoare, a ei — polarizantă.

Bilanțul liberalilor este, însă, mai puțin limpede. Pactul nu le-a asigurat avantaje directe. Ținînd seama de rezultatele obținute în cadrul alegerilor parțiale, desfășurate din martie 1977, se poate spune că alianța le-a adus mai curînd prejudicii.

La următoarele alegeri, Steel dorește să adreseze alegătorilor apelul de a-și da votul unui candidat liberal, împiedicînd astfel realizarea majorității absolute de către unul dintre cele două partide mari. Argumentul său este următorul : pactul lib-lab a dovedit că Marea Britanie poate fi guvernată servind interesul majorității populației, numai cu condiția ca nici partidul laburist, nici conservatorii să nu-și poată impune nelimitat obiectivele politice în calitate de partide de guvernămînt. Ambele partide au nevoie, pentru a duce o politică rațională și practică, de o contribuție liberală, fie sub forma unui pact după modelul de pînă acum, fie sub cea a unei coaliții.

Va fi acceptat de către alegători acest argument care contrazice tradițiile politice britanice ? Mulți factori ar trebui să coincidă, pentru ca liberalii să se afle din nou pe o poziție care să le permită să negocieze o participare la guvern. Este improbabil că ei ar fi în măsură să împiedice, prin propriile lor forțe, majoritatea absolută a unuia dintre cele două mari partide, deoarece, în cadrul sistemului electoral bazat pe principiul majorității, un partid mai mic este extrem de dezavantajat. Partidele regionale, care, actualmente, dețin împreună aproximativ 30 de mandate în Camera Comunelor, ar putea face ca nici conservatorii, nici laburiștii să nu poată obține majoritatea absolută. Dar dacă liberalii doresc să fie luați din nou în considerație ca parteneri, ei nu ar trebui să piardă nici unul dintre mandatele pe care le dețin în prezent, deoarece 13 deputați reprezintă, și așa, o cifră foarte mică.

Strategia lui David Steel se bazează, așadar, pe un calcul cu multe necunoscute. Dacă va reuși, pactul lib-lab va putea fi considerat un prim pas spre transformări profunde în configurația partidelor britanice. Dacă nu — va fi un simplu episod.

„Marea Britanie și C.E.E."

Piața comună, în forma ei actuală, nu este o afacere rentabilă pentru Marea Britanie. Nu se pune problema ieșirii ei din C.E.E., dar ea ar vrea să o modeleze după dorința ei — se afirmă cu satisfacție la Whitehall, după furtuna provocată în Europa occidentală de cererea Londrei de reexaminare a politicii agricole comune.

După părerea specialiștilor, s-ar comite, totuși, o gravă greșeală dacă s-ar crede că participarea Angliei la C.E.E. este ireversibilă. Poporul britanic, care, în iunie 1975, s-a pronunțat cu o majoritate de două treimi în favoarea intrării Angliei în C.E.E., ar respinge, fără îndoială, cu o mică majoritate, această propunere în cazul unui nou referendum.

Pentru un englez de rînd, toate nenorocirile care s-au abătut asupra insulei britanice — în frunte cu șomajul și inflația — sînt o consecință inevitabilă a aderării Londrei la Comunitatea vest-europeană.

Marea Britanie a intrat deja în perioada preelectorală. Callaghan ar dori ca problema apartenenței britanice la Piața comună să fie menținută în afara luptei electorale. El însuși nu a fost niciodată un partizan înfocat al acestei participări, contrar fostului prim-ministru Edward Heath — conservator. Este îndoielnic că, prin recentele inițiative luate de Europa occidentală în domeniul monetar și prin dificultățile persistente pe care cauza vest-europeană le provoacă aripii de stînga a partidului laburist, conducătorii laburiști ar putea fi entuziasmați de situația Angliei în C.E.E.

Dacă nu are intenția să iasă din C.E.E., guvernul de la Londra este, în schimb, foarte hotărît să acționeze pentru a modela Europa comunitară după concepțiile sale. Potrivit oficialităților de la Whitehall, C.E.E. reflectă, uneori, prea mult ideile președintelui Valéry Giscard d'Estaing, sau — ceea ce este și mai îngrijorător — pe cele ale cancelarului vest-german, Helmut Schmidt. Atunci cînd a fost informat asupra proiectului franco—vest-german privind crearea unei zone monetare vest-europene, Callaghan a avut impresia neplăcută de a fi pus în fața faptului împlinit.

Totul face să se creadă că Londra nu va accepta, în ultimă analiză, să subscrie la un proiect conceput în „epruveta franco—vest-germană", despre care se bănuiește, aici, că este îndreptat împotriva dolarului. Observatorii se așteaptă ca guvernul britanic să recurgă la întregul său arsenal politic și diplomatic pentru a tergiversa lucrurile. Intenția care i-a fost atribuită — și pe care a dezmințit-o doar cu jumătate de glas — de a pune în legătură acceptarea planului franco—vest-german cu o reexaminare a politicii agricole comune face parte din această strategie. Astfel, Callaghan vrea să menajeze o opinie publică care nu încetează să fie împotriva C.E.E. El încearcă să neutralizeze aripa de stînga anticomunitară a partidului laburist, aflată în spatele lui Antony Wedgwood Benn, ministrul energiei.

Atitudinea lui Callaghan nu este surprinzătoare. Chiar cu un an în urmă, pentru a liniști aripa stîngă a partidului său, el a promis să militeze în favoarea intereselor naționale britanice în cadrul C.E.E., în domeniul agricol, energetic, al pescuitului, pentru controlul democratic al instituțiilor comunitare, pentru primatul parlamentelor naționale.

În general, observatorii diplomatici și politici prevăd luni grele între Londra și partenerii săi vest-europeni.

(Comentariu al agenției **France Presse**)

Rinascita
ROMA

AMERICA LATINĂ. CADRUL COMPLEX AL POLITICILOR DE DEZVOLTARE

LA SFÎRŞITUL celui de-al doilea război mondial, America Latină se deosebea de celelalte sfere ale subdezvoltării nu numai prin dependenţa predominantă de capitalul american, ci şi prin modificările care se constatau în structura productivă a multor ţări din regiune. Criza comerţului internaţional din anii '30 a afectat profund exporturile regiunii, care depindea total de ţările industrializate în ce priveşte importurile de utilaje. Încă de la primul război mondial şi în perioade diferite, în diverse ţări se începea astfel un proces de industrializare datorat necesităţii de a produce pe plan intern şi deci „de a substitui" importurile de bunuri industriale achiziţionate anterior din Statele Unite sau din Europa. Acest proces modifica profund structura productivă, socială şi politică a fiecărei ţări, determinînd depăşirea precedentei orînduiri economice orientate „spre străinătate", fapt tipic ţărilor exportatoare de bunuri primare.

Acest optimism a continuat să existe pînă spre jumătatea anilor '50, fiind sprijinit de reînviorarea susţinută şi generală a schimburilor internaţionale şi de menţinerea preţurilor la materiile prime. Resursele care deveneau astfel disponibile în America Latină erau folosite, printre altele, pentru a plăti o bună parte din datoriile faţă de străinătate contractate mai înainte şi pentru a realiza unele naţionalizări de investiţii externe, îndeosebi în sectorul petrolier şi al serviciilor publice. Argentina reprezenta cel mai bun exemplu de ţară cu industrializare rapidă, în măsură să folosească cele mai bune prilejuri de dezvoltare prin politica de înlocuire a importurilor. Odată cu jumătatea anilor '50 au început să dispară de pe pieţele mondiale condiţiile favorabile ale materiilor prime ; de aici, ruptura echilibrurilor sociale şi politice fragile pe care se baza populismul latino-american, pentru care guvernul argentinian al lui Peron a însemnat o experienţă dintre cele mai reprezentative.

Tocmai în aceşti ani investiţiile particulare ale Statelor Unite înregistrau un adevărat boom datorat în esenţă petrolului din Venezuela. Societăţile multinaţionale americane accentuau dezvoltarea unilaterală a industriei, punînd accentul pe petrol în momentul cînd criza Canalului Suez punea în pericol securitatea aprovizionărilor energetice ale Occidentului. În optica Statelor Unite, „frontiera" latino-americană era de acum cucerită şi depăşită, păstrînd totuşi o considerabilă importanţă pentru implicaţiile strategice reprezentate de controlul aprovizionării cu materii prime ieftine şi vitale pentru expansiunea producţiei Occidentului.

În anii '60, rolul capitalului american se schimba din nou considerabil, paralel cu noile caracteristici care se conturau în eforturile de dezvoltare de pe subcontinent. Experienţa socialistă din Cuba a provocat reacţia Statelor Unite, menită să izoleze posibilităţile de răspîndire a acestei revoluţii în alte ţări. Enorma miză în joc constituia un îndemn la reluarea iniţiativei dezvoltării economice prin intermediul reţetelor Alianţei pentru progres. Dincolo de falimentul acestei operaţiuni, este interesant să menţionăm că, în cadrul său, sînt prezenţi noi factori, legaţi strict de investiţiile particulare. Între timp, în cadrul Alianţei pentru progres creştea rolul ajutorului public, american sau multilateral controlat de Statele Unite, menit să creeze infrastructurile indispensabile pentru instalaţiile industriale şi pentru a reechilibra creşterea datoriilor faţă de străinătate.

În acea perioadă se afirma o filozofie a dezvoltării, care tindea să împace avîntul economic cu un capitalism protejat de stat, punînd accentul pe burgheziile naţionale şi pe expansiunea păturilor mijlocii. Reformele de structură internă erau neadecvate sau lipseau cu desăvîrşire, fapt pentru care inegalităţile în distribuirea bogăţiei se aprofundau, accentuînd deosebirile dintre oraş şi sat şi, în cadrul lor, dintre insulele industrializate şi sfera mare a şomajului, a înapoierii. Dacă în anii '50 dependenţa de ţările industrializate însemna, îndeosebi, deficit al balanţei comerciale, în anii '60 ea accentua dezechilibrul economico-social intern. Nici corectările introduse treptat, ca integrarea economică cu ajutorul pieţelor comune subregionale şi al unei politici mai rafinate de înlocuire a importurilor, nu reuşeau să contracareze în mod eficace tendinţa generală spre o dezvoltare continuă şi totuşi nesatisfăcătoare. De fapt, această politică economică căutase soluţii şi adaptări latino-americane cu instrumente şi metode în mare parte împrumutate de la modelul şi de la experienţele de dezvoltare nord-americană, fără să reuşească să creeze o adevărată alternativă. Sub multe aspecte, el a sfîrşit prin a oferi noi posibilităţi de expansiune îndeosebi capitalului străin.

Procesul latino-american de cooperare dădea rezultate slabe, în general, şi, îndeosebi, pentru întreprinderile naţionale, în timp ce lărgirea pieţelor putea fi exploatată printr-o dinamică superioară celei medii şi pe care numai filialele societăţilor multinaţionale le posedau.

Pe la jumătatea anilor '60, investiţiile Statelor Unite se orientau spre opţiuni strategice precise care rezultau din condiţiile favorabile pe care le asigurau guvernele care „mulţumeau" guvernul american şi erau „ajutate" de el. Se puneau astfel bazele boomului din Brazilia ca putere economico-politică subregională, ale rolului Mexicului, Columbiei, Chile şi aşa mai departe, fiecare cu o specializare a investiţiilor diferită, dar legată prin filialele societăţilor multinaţionale de control dominant al sectoarelor de vîrf şi al celor mai rentabile din fiecare economie. Această specializare nu era un fenomen latino-american, ci implica Africa şi Asia, unde capitalul internaţional începea procese similare, fiind favorizat de recenta dobîndire a independenţei şi de iniţiativele care tindeau să depăşească economia colonială, făcînd astfel să cadă treptat predominarea Americii Latine în cota investiţiilor particulare în sferele subdezvoltate. Toate acestea aveau şi au loc în strînsă corelaţie cu o nouă diviziune internaţională a muncii şi cu o nouă etapă a internaţionalizării capitalului, urmărită de întreprinderile multinaţionale. În America Latină acestea controlau o bună parte a sectorului chimic, al transporturilor şi al mecanicii uşoare, în Africa extracţia petrolului şi a metalelor, în Asia sectorul textil şi electronic. Evident, costul scăzut al materiilor prime şi al mîinii de lucru permitea societăţilor multinaţionale să redistribuie între ţări sectoarele de producţie, atît în baza dezvoltării pieţelor interne, cît şi a oportunităţilor de export în sfera subdezvoltată şi către ţările industrializate înseşi.

Dificultatea acestei situaţii a generat în America Latină un val de măsuri de încurajare a economiei naţionale care, la începutul anilor '70, îşi puneau ca obiectiv „reînsuşirea resurselor". Atitudinea schimbată faţă de capitalul particular american se manifesta în diferite grade, tinzînd să-i limiteze rolul, să-i controleze şi să-i îndrume activitatea, să-l asocieze cu capitalul naţional în întreprinderi mixte sau să-l naţionalizeze complet. Experienţele cele mai recente în acest sens sînt cele făcute de Mexic, Venezuela, Peru şi Pactul Andin pînă la epilogul cazului chilian.

Reînsuşirea resurselor, urmărită de guverne mai mult sau mai puţin reformiste, ţintea în fond să creeze premisele pentru o lărgire şi o diversificare a sectorului industrial prin introducerea capitalului public şi particular naţional în industria de bază, a bunurilor de înzestrare şi cu un conţinut tehnologic mai mare. A început astfel să se contureze o altă limită a dezvoltării latino-americane, legată de scumpirea deosebită şi de dificultăţile de achiziţionare şi de adaptare la exigenţele interne ale unor procese legate de producţie, de utilaje, de cunoştinţe tehnice şi organizatorice cele mai avansate. Societăţile multinaţionale părăsesc treptat sectoare cu tehnologie standardizată (îmbrăcăminte, pielărie, băuturi, industrie alimentară), pentru a se concentra în sectoarele cele mai înaintate (sectorul chimic, al transporturilor, al mecanicii), din ţări ca Mexic şi Brazilia, al căror nivel de dezvoltare oferă bune posibilităţi pentru pătrunderea pe vastele pieţe interne şi pentru industria prelucrătoare în vederea reexportării.

În sfîrşit, trebuie ţinut seama de rapida creştere din anii '70 a prezenţei capitalului particular vest-german şi japonez, al cărui dinamism şi posibilitate de dezvoltare sînt, desigur, superioare chiar perspectivelor pozitive ale capitalului S.U.A. Îndeosebi capitalul vest-german s-a încadrat la un nivel de tehnologie avansată şi este un concurent chiar pentru americani, în timp ce japonezii au creat premise trainice pentru a vinde produse care cu greu ar fi ocolit taxele protecţioniste latino-americane dacă nu ar fi făcut investiţii în regiune, adesea în întreprinderi mixte şi în sectorul de extracţie şi prelucrare a mineralelor.

În concluzie, nota dominantă în aceşti ani în dezvoltarea latino-americană este strînsa legătură a capitalului internaţional cu burgheziile naţionale şi reţeaua complexă de raporturi de dependenţă pe care le comportă. Pe de altă parte, se precizează capacitatea de adaptare a capitalului străin la noile condiţii şi posibilităţi ale dezvoltării, îndeosebi în ţările cele mai industrializate din regiune ; pe de altă parte, efortul de a face opţiuni naţionale proprii pe baza cărora să atragă şi să controleze capitalurile străine. Cadrul de referire rămîne însă cel capitalist, cu toate contradicţiile sale, dar gama deosebirilor de la ţară la ţară, chiar şi în experienţele în curs, este foarte bogată şi necesită o aprofundare specifică.

Energetica atomică sovietică

Marcu Aurel, Bucureşti. Cu toate că dispune de rezerve suficiente de cărbune, petrol şi gaze, Uniunea Sovietică dezvoltă în ritmuri accelerate energetica atomică. În actualul cincinal, la o creştere a capacităţii tuturor centralelor electrice cu 60—70 milioane kW (creştere de 31—32 la sută), ponderea centralelor atomoelectrice va fi de 13—15 milioane kW, ceea ce reprezintă un spor de aproximativ patru ori. Din cele 1 380 de miliarde de kWh de energie electrică, care vor fi produse de toate centralele electrice ale U.R.S.S. în anul 1980, centralele atomoelectrice vor produce 200 miliarde kWh. Majoritatea covîrşitoare a noilor centrale atomoelectrice se construiesc în zona europeană a U.R.S.S. Aceasta, scrie agenţia „Novosti", deoarece aici se consumă circa 80 la sută din energia electrică produsă în întreaga ţară, iar resursele de combustibil reprezintă doar o pătrime din totalul rezervelor unionale. Construcţia centralei atomoelectrice Aktaşskaia, care a început recent în peninsula Kerci, va reprezenta un start sui generis pentru dezvoltarea întregii energetici a Crimeei pe o bază calitativ nouă. Regiunea nu dispune de resurse hidraulice proprii. S-ar fi putut construi aici o centrală electrotermică, dar după cum arată calculele, ea ar consuma zilnic, în funcţie de combustibilul ales, ori 20 000 de tone de cărbune, ori 10 000 tone de motorină, ori circa 15 milioane metri cubi de gaze. S-a impus, astfel, necesitatea construirii unei centrale atomoelectrice. După opinia specialiştilor, construcţia acesteia nu constituie o ameninţare pentru natura unică, în felul ei, a Crimeei. Dimpotrivă, în comparaţie cu centralele termice, opinează oamenii de ştiinţă sovietici, cele atomoelectrice au mari avantaje din punct de vedere ecologic. O puternică centrală termoelectrică emană zilnic în atmosferă sute de tone de produse ale arderii, făcînd totodată să crească munţi de zgură. Cei 24 de ani de exploatare a centralelor atomoelectrice în Uniunea Sovietică, arată agenţia „Novosti", conving de faptul că măsurile de protecţie adoptate sînt capabile să ţină bine în „frîu" atomul şi aceste mijloace devin din ce în ce mai perfecţionate. Măsurătorile de control, efectuate timp de mulţi ani, arată că emanaţiile blocurilor energetice atomice sînt de o sută de ori mai mici decît normele admise şi nu influenţează deloc mediul ambiant.

Anul internaţional al copilului

Ovidiu Tudor, Cîmpulung Muscel. „Prea mulţi copii, în special în ţările în curs de dezvoltare, sînt subnutriţi, nu au acces la servicii adecvate de asistenţă medicală, sînt privaţi de pregătirea şcolară elementară pentru viitorul lor şi de facilităţile esenţiale ale vieţii". Exprimîndu-şi profunda sa preocupare faţă de această situaţie, Adunarea Generală a O.N.U. a proclamat, în 1976, anul 1979 ca **An internaţional al copilului.** Scopul este de a încuraja toate ţările să-şi revizuiască programele pentru promovarea bunăstării copiilor şi pentru mobilizarea sprijinului în favoarea unor programe de acţiune naţională şi locală. **Anul** va marca cea de-a XX-a aniversare a Declaraţiei Naţiunilor Unite asupra drepturilor copilului. Fondul Naţiunilor Unite pentru Copii (UNICEF), care va coordona activitatea **Anului** internaţional, a estimat că circa 350 milioane de copii din ţările în curs de dezvoltare trăiesc sub limitele minime de asistenţă medicală, alimentaţie, educaţie şi servicii sociale. Obiectivele generale ale **Anului,** afirmă Adunarea Generală a O.N.U., se referă la crearea cadrului necesar pentru o campanie în favoarea copiilor, pentru a face omenirea mai conştientă de nevoile lor speciale şi a face tot mai recunoscut faptul că programele pentru copii trebuie să devină o parte integrantă a planurilor de dezvoltare economică şi socială.

Roxana Pislaru, Craiova. Doi ani de la accidentul produs la întreprinderea chimică „Icmesa", de lîngă Milano, care, în urma norului toxic de dioxină eliminat, a declanşat un adevărat dezastru ecologic în localitatea Seveso, 500 din cei 800 de locuitori care părăsiseră regiunea au revenit la casele lor. Restul de 300, ale căror proprietăţi sînt situate în aşa-numita zonă A, cea mai poluată, nu se vor mai întoarce probabil niciodată, fiind interzisă creşterea animalelor şi orice fel de recoltă pe o suprafaţă de circa 1 780 ha. Nici pînă astăzi nu se poate spune cu precizie care sînt efectele de lungă durată ale dioxinei asupra populaţiei din Seveso. Cert este că, imediat după catastrofă, 50 de persoane au fost spitalizate, majoritatea suferind de erupţii pe piele, în special copiii. Păsările şi animalele au murit, copacii şi plantele s-au uscat. Circa 77 000 de animale au trebuit să fie ucise pentru a nu contamina alte regiuni, corpurile fiindu-le arse cu acid. Pierderile totale au fost evaluate de guvernul italian la 121 milioane dolari. Pînă în prezent, compania elveţiană Givaudan, aparţinînd grupului farmaceutic şi chimic Hoffman — La Roche, a plătit circa 11 milioane dolari despăgubiri.

Constantin Ionescu, Botoşani. Lucrările Conferinţei O.N.U. asupra succesiunii statelor la tratatele internaţionale îşi suspendase într-adevăr lucrările în mai 1977. La 31 iulie a.c., această Conferinţă şi-a reluat lucrările la Viena, care vor dura pînă la 18 sau 25 august. Iată o scurtă retrospectivă. După ce a primit un set de proiecte de articole din partea Comisiei de drept internaţional, Adunarea Generală a O.N.U. a hotărît, în 1975, să convoace această conferinţă, în scopul elaborării unei convenţii internaţionale şi a altor instrumente corespunzătoare asupra succesiunii statelor în ce priveşte tratatele. Succesiunea a fost definită de Comisie ca reprezentînd înlocuirea unui stat de către altul în ce priveşte responsabilitatea pentru relaţiile internaţionale ale unui teritoriu. Convenţia va pune în discuţie problema dacă tratatele încheiate anterior şi aplicabile unui teritoriu dat trebuie puse în aplicare şi după ce în acel teritoriu a intervenit o schimbare de statut.

Memorialul Roosevelt

Ştefan Stănescu, com. Mănăstirea, Jud. Ilfov. Se pare că abia cel de al treilea proiect, prezentat recent, pentru memorialul fostului preşedinte american Franklin D. Roosevelt, decedat în 1945, va avea şanse să fie acceptat de Congresul S.U.A., ca şi de familia Roosevelt. Proiectul iniţial, prezentat în 1960, fusese respins de fiul lui Roosevelt, John : „Este oribil" — declarase acesta. Cu aceeaşi lipsă de entuziasm avea să fie primit şi cel de al doilea proiect. După cele două eşecuri, Comisia Memorialului Roosevelt a decis să renunţe la structura monumentală de tipul memorialelor lui Washington, Jefferson şi Lincoln, optînd pentru aşa-numita „soluţie peisagistică". Lawrence Halprin, cunoscut „arhitect peisagist" din San Francisco, a prezentat noul proiect. Memorialul va fi situat într-un parc de 12 acri în jurul zonei din apropierea Washingtonului, numită Tidal Basin. Viaţa şi activitatea lui Roosevelt vor fi simbolizate prin patru spaţii deschise, cuprinzînd 14 coline cu pereţi de granit, împodobite de lucrări ale sculptorilor Leonard Baskin, Neil Estern, Robert Graham şi George Segal. Proiectul lui Halprin a şi fost calificat de Franklin D. Roosevelt jr. drept „absolut remarcabil". Dacă va fi acceptat oficial, construcţia va trebui să înceapă imediat pentru a fi gata în 1982, la cea de a 100-a aniversare a naşterii lui Franklin D. Roosevelt.

George Sion, Iaşi. Cel mai mare „hovercraft" — vas transportor acţionat cu elice aeriene — pus în circulaţie de şantierele britanice, are o capacitate de 416 pasageri şi 60 automobile. Vasul, care se ridică la 3,3 m deasupra valurilor, va fi introdus curînd în serviciu pentru traversarea Canalului Mînecii.

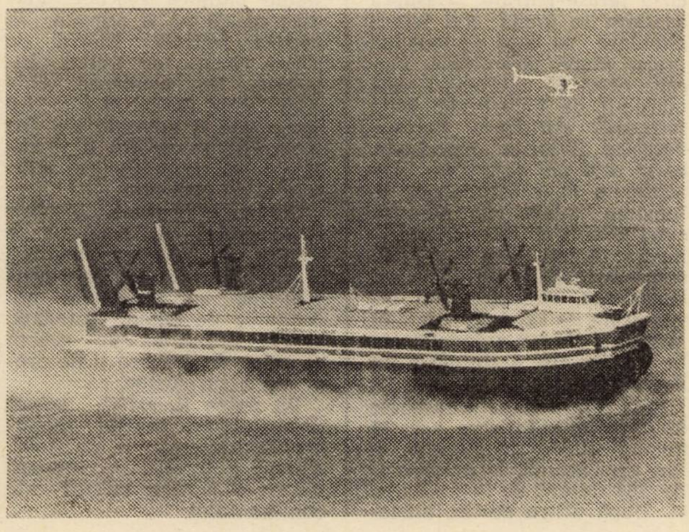

POSTA REDACȚIEI

„Misiunea Fabre"

Sebastian Nicolescu, Miercurea Ciuc. După o întrevedere de o oră avută cu președintele Valéry Giscard d'Estaing, fostul lider al radicalilor de stînga, Robert Fabre (care păstrează funcția de președinte de onoare al M.R.G.) a anunțat că i s-a propus la Elysée, misiunea de a studia problemele șomajului, slujbelor și echilibrului între regiuni. Robert Fabre a afirmat că a acceptat principiul acestei misiuni, dar că va da răspunsul definitiv abia după ce va avea posibilitatea să evalueze mijloacele ce-i sînt puse la dispoziție. Deputatul de Aveyron se va revedea, probabil, cu președintele în primele zile din septembrie. În declarațiile făcute, Fabre a afirmat că acceptînd misiunea — ce i-a fost încredințată cu titlu personal — el nu angajează în nici un fel mișcarea politică din care face parte. Demersul său, a adăugat, se plasează în cadrul „decrispării raporturilor politice". În anturajul președintelui Giscard d'Estaing s-a relatat că ulterior vor fi definite atît conținutul precis, cît și modalitățile de realizare ale misiunii Fabre. În timp ce în rîndurile „majorității" s-a bucurat de ecouri favorabile, hotărîrea lui Robert Fabre de a accepta propunerea prezidențială a suscitat critici ale forțelor de stînga. Partidul Socialist a publicat o declarație în care și-a exprimat „tristețea". Cotidianul comunist „L'Humanité" a judecat în termeni aspri „ralierea" la politica guvernamentală, amintind că Fabre este cel care în septembrie trecut a provocat ruptura negocierilor între partidele de stînga privind reactualizarea Programului comun. Biroul național al Mișcării radicalilor de stînga a adoptat o moțiune în care își exprimă „dezaprobarea" față de inițiativa lui Fabre, atrăgîndu-i atenția asupra „disciplinei de partid" și reafirmînd orientările ultimului congres care „exclud orice compromis cu majoritatea la putere".

Dan Roșculeț, Ploiești. Cea mai înaltă sondă petrolieră maritimă, 283 metri, se află în construcție în apele portului San Francisco. Dimensiunea uriașă a sondei este motivată de marea adîncime, 254 metri, a platformei suboceanice de unde se va extrage petrolul.

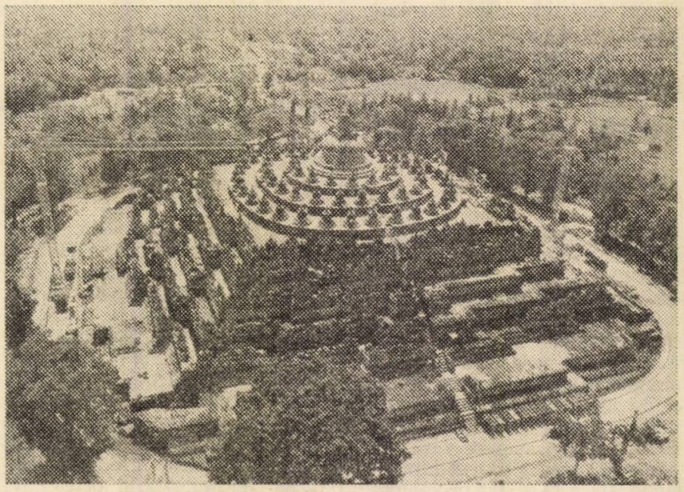

Restaurările de la Borobudur

Ion Popescu, Giurgiu. Restaurarea vestitului complex arhitectonic indonezian Borobudur, este, alături de operațiunea de salvare a sanctuarului egiptean de la Abu Simbel, una dintre cele mai îndrăznețe acțiuni întreprinse pentru păstrarea monumentelor arhitectonice de inestimabilă valoare ale omenirii. UNESCO și guvernul Indoneziei au elaborat un plan de zece ani pentru salvarea și restaurarea acestui impresionant monument arhitectonic, construit în secolele VIII-IX.

Considerat de istoricul englez Arnold Toynbee drept o minune arhitecturală comparabilă cu Parthenonul, Borobudur se impune prin uriașa stupă piramidală, împodobită cu statui sacre și basoreliefuri ce povestesc viața lui Buda. Monumentala construcție reprezintă o alegorie a Universului, așa cum este acesta imaginat în vechile texte budiste „Mahayana", cele trei nivele ale templului sugerînd zborul imaginației spre „nirvana". Gigantica structură de piatră constă dintr-o platformă pe care sînt așezate cinci terase pătrate. Deasupra acestora se înalță trei terase circulare, pe care se sprijină uriașa stupă piramidală. Fiecare nivel al edificiului este mărginit de balustrade, care formează coridoare înguste, deschise. Zidurile principale, ca și cele ale galeriilor sînt acoperite de basoreliefuri, în lungime totală de aproape cinci kilometri. Basoreliefurile ilustrează legendele budiste și scene de viață reală. Galeriile superioare, circulare, sînt înconjurate de 72 de turnuri în formă de clopot, avînd fiecare în interior cîte o statuie a lui Buda, în mărime naturală.

Sînt foarte puțin cunoscute împrejurările în care această monumentală construcție a fost abandonată, la aproximativ 100 de ani de la înălțarea ei. După atîtea secole, misteriosul Borobudur ajunsese în pericol iminent de prăbușire. El se află în mijlocul orezăriilor din Java centrală, fiind construit pe o colină artificială. Reașezarea treptată a terenului amenința să ducă la prăbușirea întregii structuri, cu atît mai mult cu cît, la numai aproximativ 30 kilometri, se află vulcanul activ Merapi. Starea edificiului a devenit critică și din cauza algelor și lichenilor care au acoperit dalele de piatră, deteriorîndu-le treptat și desfigurînd splendidele basoreliefuri. Ploile musonice au erodat, an de an, structura de rezistență a edificiului, determinînd numeroase deplasări ale rocilor utilizate la construcția templului.

Metodele științifice moderne au permis depistarea cauzelor deteriorării avansate a monumentului și stabilirea măsurilor de restaurare a acestuia. În anul 1973, cînd a fost inițiat proiectul de restaurare, costul operațiunilor era estimat la 17 milioane dolari. Vor trebui demontate 1 200 000 de piese, care vor fi curățate și tratate cu substanțe chimice speciale. Fiecare piatră va fi așezată în poziția inițială. Dalele de piatră căzute vor trebui înlocuite. De asemenea, cele cîteva sute de statui ale lui Buda vor fi detasate de pe soclurile lor, pentru a fi curățate și acoperite cu substanțe de protecție.

Pentru a preveni efectele fenomenului de eroziune a solului pe care se află templul și pentru consolidarea construcției, vor fi turnate noi fundații, de beton. Totodată, va fi amenajat un sistem complex de drenare și de prevenire a surpărilor.

Va putea fi, astfel, salvat unul dintre marile monumente arhitectonice ale Asiei, sinteză a tradițiilor indoneziene și a altor culturi ale continentului.

Ilie Teodorescu, Orăștie. 1). Candidatura Spaniei pentru intrarea în C.E.E. a fost prezentată în urmă cu un an, mai precis la 28 iulie 1977. De atunci, reacțiile diferitelor guverne ale țărilor membre ale Pieței comune, față de această cerere, au fost în general pozitive. Negocierile propriu-zise, în vederea aderării, ar urma să înceapă anul acesta. Oficialitățile spaniole apreciază că ele ar putea să dureze circa 18 luni, urmînd ca intrarea în C.E.E., odată cu ratificarea tratatelor corespunzătoare, să fie definitivată pentru 1982. „În orice caz — sublinia, recent un membru al guvernului spaniol — nu înainte de 1981 și nu după 1983". Totuși, nu este exclusă nici posibilitatea ca organismele C.E.E. să propună un termen diferit, adică mai îndepărtat, pentru aderare.

2) Am mai răspuns unor întrebări pe această temă. Așa-numitul curent al „independenților" din Maroc nu este un partid politic. Numitorul comun al adepților săi este susținerea reformelor și măsurilor acceptate în ultimii ani de către regele Hassan al II-lea. Liderul necontestat al acestui curent este premierul Ahmed Osman. La alegerile legislative din iunie 1977, membrii lui au obținut, după cum se știe, majoritatea absolută în noua Cameră a Reprezentanților (141 locuri din 264), formînd, împreună cu partidul Istiqlal și cu Mișcarea Populară, actualul guvern. Ulterior, președintele grupului parlamentar al „independenților" a fost însărcinat cu constituirea unei comisii politice care să pregătească un „congres național" al acestui curent și să elaboreze o „platformă politică". S-a precizat, însă, că nu se pune problema formării unui partid propriu-zis, ci doar a unei „grupări politice".

LUMEA

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon: 17 60 10 Internațional 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM — serviciul import-export presă — Calea Griviței nr. 64–66, P.O.B. 2001, telex 011226, București.

C.P.C.S.

VACANTA '78

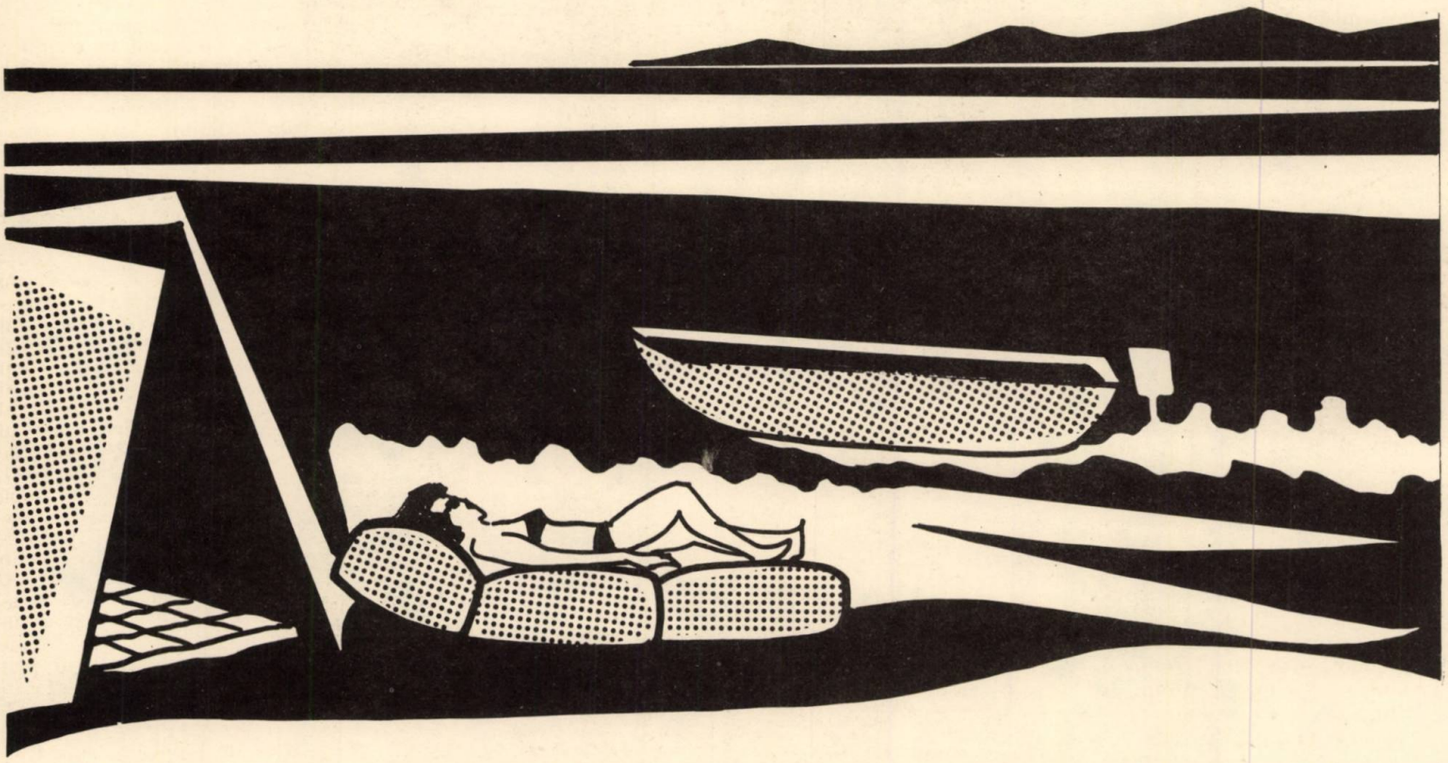

La munte sau la mare, în drumeţiile dv. estivale, cu siguranţă veţi opta pentru o cît mai confortabilă petrecere a zilelor de vacanţă !

Pentru a veni în întîmpinarea dorinţelor dv., magazinele şi raioanele specializate ale COMERŢULUI DE STAT s-au aprovizionat cu un bogat sortiment de articole pentru sport şi turism, dintre care vă recomandăm :

- termose pentru lichide şi alimente solide (preţul între 25 şi 108 lei) ;
- trei dimensiuni de cutii turistice pentru alimente ;
- spirtieră de voiaj (preţul 14 lei) ;
- lămpiţă camping, cu baterie, tip LUCEAFĂRUL ;
- aragaz tip TURIST (preţul 400 de lei) ;
- saltele pneumatice, de una şi două persoane (preţul între 275 şi 400 de lei) ;
- saci de dormit (preţul între 181 şi 522 de lei) ;
- saltele şi perne din poliuretan pentru camping (preţul între 23,50 şi 415 lei) ;
- bărci pneumatice şi metalice pentru pescari (preţul între 1 000 şi 1 200 de lei) ;
- diverse tipuri de corturi – tip ALPIN, tip DACIA şi tip LITORAL – pentru două, trei sau patru persoane (preţul între 900 şi 3 094 de lei) ;
- mobilier pentru camping : scaune pliante, paturi şi mese pliante (preţul între 49 şi 300 de lei).

Vizitînd magazinele COMERŢULUI DE STAT, aveţi posibilitatea de a alege obiectele necesare unei agreabile drumeţii.

O feerie coloristică în desenul imprimeurilor de sezon!

elegante

◆

ușoare

◆

răcoroase

◆

frumoase

iată calitățile țesăturilor din mătase

O vizită în magazinele și raioanele specializate ale COMERȚULUI DE STAT vă oferă posibilitatea de a alege imprimeul dorit

Lei 2

ROMÂNIA SOCIALISTĂ ÎN VIAŢA INTERNAŢIONALĂ – O POLITICĂ DINAMICĂ, PRINCIPIALĂ, CONSTRUCTIVĂ

CEAUŞESCU – ROMÂNIA în conştiinţa lumii

NOUL DIALOG LA NIVEL ÎNALT ROMÂNO-CHINEZ

Expresie a unei prietenii trainice, în folosul cauzei generale a socialismului, progresului şi păcii

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

Nr. 35 22 august 1978

Întregul nostru popor se pregătește să sărbătorească cea de-a 34-a aniversare a victoriei insurecției naționale armate, antifasciste și antiimperialiste — moment de cotitură istorică ce a deschis calea transformării revoluționare a societății românești și edificării noii orînduiri, a afirmării plenare a națiunii noastre socialiste, liberă și independentă, deplin stăpînă pe destinele sale. Realizările obținute în această perioadă în dezvoltarea economiei, științei și culturii, în ridicarea nivelului de trai și întărirea independenței țării sînt o vie expresie a superiorității orînduirii socialiste, a forței și puterii de creație a unui popor liber și stăpîn pe destinele sale, care își făurește viitorul așa cum dorește el.

NICOLAE CEAUȘESCU

Marea sărbătoare

Cu 34 de ani în urmă, exprimînd un act de voință unanimă, poporul român a deschis prin luptă, în fața patriei, porțile unui nou destin. Victoria insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste a rămas și va rămîne pentru totdeauna un moment de cotitură istorică, ea marcînd punctul de pornire pe calea transformării revoluționare a societății românești și a construirii noii orînduiri, a afirmării plenare a națiunii noastre socialiste, liberă și independentă, deplin stăpînă pe destinele sale.

Privind astăzi în urmă, spre toți acești ani care au trecut de la acel neuitat 23 August 1944, putem spune, cu îndreptățită mîndrie, că toate realizările obținute în dezvoltarea economiei, științei și culturii, a vieții materiale și spirituale a poporului, în întărirea independenței țării și afirmarea ei demnă pe scena politică a lumii reprezintă un elocvent exemplu, o vie expresie a superiorității orînduirii socialiste, a forței și puterii de creație a unei națiuni care își făurește viitorul așa cum și-l dorește.

Încununînd o îndelungată istorie de lupte purtate vreme de secole pentru dreptate, libertate națională și socială, pentru independență și suveranitate, triumful insurecției din August 1944 a fost produsul acțiunii celor mai largi forțe sociale și politice ale poporului român, în frunte cu avangarda sa revoluționară, Partidul Comunist Român. În pregătirea și desfășurarea insurecției, în înfăptuirile ce au urmat pe calea revoluției și construcției socialiste, Partidul Comunist Român și-a îndeplinit în mod exemplar rolul de forță politică conducătoare a societății. Iar astăzi, cînd întregul popor se află angajat în glorioasa muncă de îndeplinire a obiectivelor stabilite de Congresul al XI-lea, menite a ridica țara pe noi și înalte trepte de civilizație materială și spirituală, se confirmă încă o dată marele adevăr că rolul conducător al partidului derivă din justețea politicii sale, din identificarea sa deplină cu interesele vitale ale maselor populare, din capacitatea sa de a îmbina îndeplinirea năzuințelor de mai bine ale poporului nostru cu promovarea idealurilor de pace și progres ale tuturor popoarelor lumii. Deoarece asigurarea păcii și securității constituie o cerință de prim ordin pentru desfășurarea cu succes a operei de dezvoltare economică și socială a patriei, de edificare cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism a României.

În unitatea deplină dintre politica internă și cea externă a partidului și statului nostru se regăsesc exprimate, cel mai elocvent, îndeplinirea datoriei sacre a partidului față de poporul român și, în același timp, îndeplinirea îndatoririlor sale internaționale față de cauza socialismului, progresului social, colaborării, înțelegerii și păcii în întreaga lume.

Înfăptuirile obținute de poporul român pe drumul făuririi noii orînduiri și-au găsit, astfel, un echivalent firesc și în planul politicii externe a țării. Prezență activă, factor dinamic în viața internațională, politica de pace și cooperare a României socialiste, dialogul angajat cu toate statele lumii, în baza noilor principii și norme de relații, contribuția concretă la reglementarea problemelor cardinale ale contemporaneității au adus țării noastre numeroși prieteni pe toate meridianele, un prestigiu necunoscut în trecut.

Vitalitatea, forța și autoritatea politicii externe a României de astăzi își găsesc inepuizabila lor sursă în interpretarea și analiza adînc științifică a proceselor lumii în care trăim, în înțelegerea justă a tendințelor primordiale ale acestei lumi, în constanta principialitate și responsabilitate cu care țara noastră acționează pe arena mondială. Este o politică care se bucură de adeziunea și sprijinul întregului popor, este o politică pe care Partidul Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o elaborează și o îmbogățește cu valențele unei gîndiri revoluționare și creatoare, în neîntreruptă acțiune.

23 August 1944 își dezvăluie profunda semnificație a unui măreț moment de cotitură istorică prin însuși drumul de înfăptuiri pe care poporul nostru l-a parcurs de atunci și pînă astăzi. Și cu cît vor trece anii, cu cît alte noi înfăptuiri vor ridica țara pe trepte mereu mai înalte, cu atît acel 23 August 1944 va apărea mai luminos, mai demn de nepieritoarea cinstire a întregului nostru popor.

LUMEA
Săptămînal de politică externă
apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă
35 (774)
22 august 1978

Noul dialog la nivel înalt româno-chinez – expresie a unei prietenii trainice, în folosul cauzei generale a socialismului, progresului și păcii. Eugeniu Obrea 2

23 AUGUST 1944 – 23 AUGUST 1978 CEAUȘESCU – ROMÂNIA în conștiința lumii 6

România în viața internațională – o politică dinamică, principială, constructivă. Ștefan A. Andrei 9

Ecoul internațional al insurecției din august 1944 a poporului român. Gheorghe Zaharia 11

Cultura română în dialog cu lumea. Mircea Malița 14

Cooperarea subregională – parte integrantă a securității europene. I. Madoșa 15

Stabilirea unor raporturi echitabile între prețuri pe plan mondial. dr. Ilie Șerbănescu 17

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Namibia. În perspectiva independenței. Dumitru Mirileanu 19

Beirut. Eforturi de normalizare. A. Gheorghiu 20

Lisabona. Clarificări încă așteptate. Rodica Dumitrescu 21

Din lumea capitalului: „Căsătorie" automobilistică în cursa concurenței. M. Ramură 26

REPORTAJ PE GLOB

Ontario – ametistul Canadei. Radu Toma 24

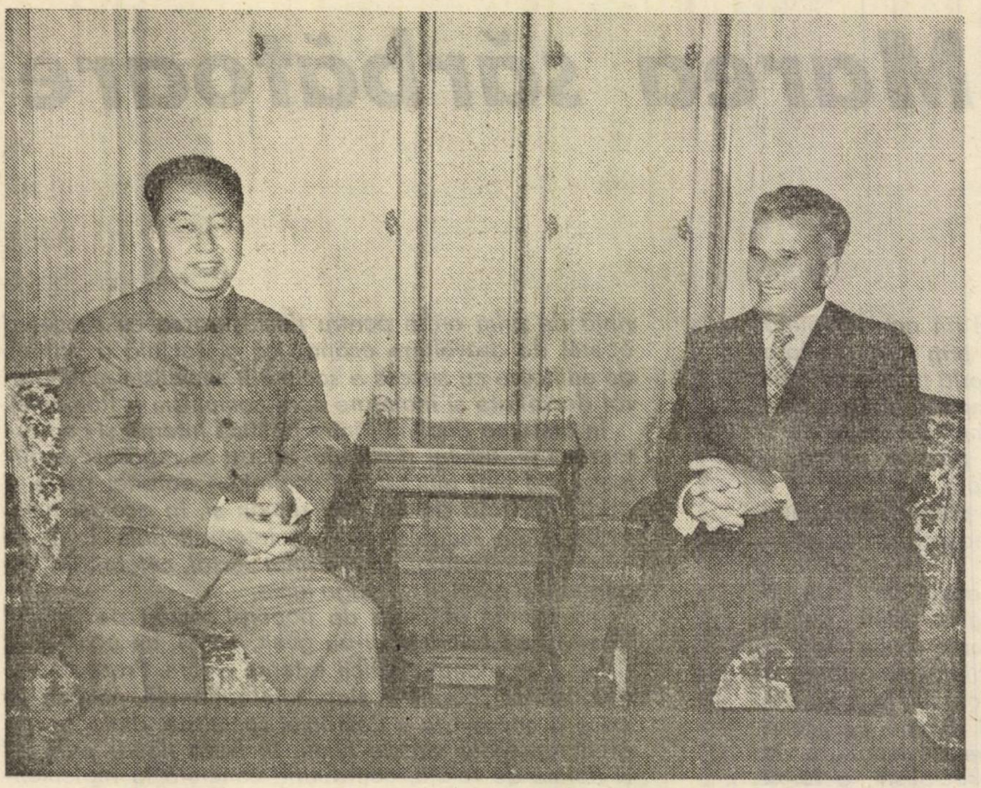

Întîlnire între cei doi președinți

Noul dialog la nivel înalt româno-chinez — expresie a unei prietenii trainice, în folosul cauzei generale a socialismului, progresului și păcii

Succes deplin — iată, succint, caracterizate rezultatele dialogului la nivel înalt româno-chinez. Profunda satisfacție a opiniei publice din țara noastră este îndreptățită : noua întîlnire dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Hua Kuo-fen, a doua în acest an, s-a dovedit a fi rodnică, pe măsura așteptărilor. Prietenia româno-chineză și-a reafirmat durabilitatea, trăinicia. A demonstrat-o ambianța de deosebită cordialitate în care Bucureștiul și-a întîmpinat stimatul oaspete. Atmosfera sărbătorească în care s-a desfășurat vizita pe care, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, a întreprins-o în România tovarășul Hua Kuo-fen, președintele Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, premierul Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze, a reflectat adevărul, verificat de viață, că prietenia nu cunoaște distanțe. Dunărea se află la mii de kilometri de fluviul Iantzî, la fel de mulți kilometri sînt între înălțimile Carpaților și cele ale munților Kunlun, dar depărtările nu pot diminua prietenia a două popoare ce nutresc, reciproc, sentimente de stimă și considerație, ce sînt animate de idealuri comune — ale socialismului și comunismului.

Privind străzile Bucureștiului, în aceste zile festive, am asociat, în mod firesc, imaginea mulțimii entuziaste care aclama pe solii poporului chinez cu o altă imagine, de acum cîteva luni, cînd populația Pekinului a făcut o strălucită primire tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu. La București, ca și la Pekin, sutele de mii de oameni care, de-a lungul multor kilometri, au salutat pe conducătorii celor două popoare, vibrantele manifestări pe care le-au prilejuit au dat relief încrederii în vitalitatea prieteniei româno-chineze, convingerii că această prietenie se află în consens cu interesele țărilor noastre, cu cauza socialismului și păcii.

Fiecare dintre momentele vizitei a purtat amprenta bunelor relații statornicite între partidele, țările și popoarele noastre. Bucuria populară a ratificat o evoluție continuu ascendentă a unor legături devenite tradiționale. Pentru că raporturile la cote superioare dintre România și China nu sînt consecința unor situații de conjunctură, nu provin dintr-un calcul de moment, ci reprezintă urmarea logică a unei orientări consecvente, promovată la București în mod ferm și neabătut. Legăturile româno-chineze au ca antecedente solidaritatea în lupta împotriva asupririi și dominației străine, pentru cucerirea și consolidarea libertății și independenței naționale. Transformările revoluționare

Primirea caldă, prietenească cu care v-a întîmpinat astăzi populația capitalei patriei noastre — ca, de altfel, manifestările de neuitat pe care poporul chinez ni le-a făcut în timpul vizitei noastre în frumoasa dumneavoastră țară — au evidențiat, încă o dată, cu deosebită putere, că între Republica Socialistă România și Republica Populară Chineză, între Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Chinez, între popoarele țărilor noastre s-au statornicit și se dezvoltă profunde legături prietenești, de strînsă colaborare și solidaritate, întemeiate pe stimă și respect reciproc, pe principiile și idealurile socialismului și păcii.

NICOLAE CEAUȘESCU

În mai anul acesta, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a vizitat din nou țara și a adus o contribuție importantă la întărirea și mai mult a înțelegerii reciproce și prieteniei dintre noi, la impulsionarea dezvoltării cooperării tehnico-economice bilaterale. Nutrim încrederea, de asemenea, că, prin vizita noastră în țara dumneavoastră, prin eforturi comune, în mod sigur vom da un nou imbold relațiilor bilaterale de colaborare prietenească în domeniile politic, economic și tehnico-științific, vom întări și mai mult prietenia revoluționară dintre partidele și țările noastre, dintre popoarele chinez și român.

HUA KUO-FEN

din cele două țări, trecerea la construcția socialismului au conferit acestor legături un conținut mai bogat și dimensiuni mereu mai ample. Deși se află pe continente diferite, România și China au statornicit o conlucrare pe deplin pozitivă, potrivit aspirațiilor popoarelor noastre care făuresc socialismul în condiții specifice, în concordanță cu particularitățile din fiecare țară. Un rol decisiv în promovarea legăturilor româno-chineze au avut dialogul la nivel înalt, vizitele întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu în China, ca și actuala întîlnire de la București cu tovarășul Hua Kuo-fen.

În orientarea României se remarcă o continuitate exemplară — cea a efortului statornic de a promova relații de prietenie, cooperare și solidaritate cu toate țările socialiste. Întreaga activitate internațională a partidului și statului nostru are ca ax central preocuparea de a adînci raporturile cu țările socialiste, văzînd în colaborarea cu aceste state un factor de cea mai mare importanță pentru dezvoltarea socialismului, a țării noastre, ca și a tuturor statelor care pășesc pe drumul construirii noii orînduiri. Fundamentul îl reprezintă respectul independenței și suveranității naționale, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc, solidaritatea și întrajutorarea tovărășească. Sînt principiile esențiale ale unor raporturi capabile să demonstreze posibilitatea legăturilor de un tip nou între țări, care să afirme viguros deplina egalitate, perfecta echitate, să traducă în viață dreptul popoarelor de a decide singure căile dezvoltării lor, la adăpost de orice ingerințe. Aceste principii le regăsim la baza relațiilor României cu toate statele socialiste, iar pentru întronarea lor în practică partidul nostru militează cu fermitate. Desprindem din aceasta o trăsătură distinctă a politicii externe românești — profunda principialitate.

Pentru România, relațiile cu toate țările ce înaintează spre făurirea socialismului și comunismului compun un ansamblu indivizibil. Prietenia, cooperarea cu o țară nu se realizează în detrimentul bunelor relații cu o altă țară. Fără a trece cu vederea peste realitățile complexe ale prezentului, partidul și statul nostru fac tot ceea ce le stă în putință spre a contribui la întărirea coeziunii tuturor țărilor socialiste, la acțiunea lor comună capabilă să ducă la creșterea forței și influenței socialismului în lume. Bunele relații nu exclud poziții distincte în evaluarea unui fenomen sau în aprecierea diverselor evenimente. Conlucrarea trebuie să pornească de la respectul pozițiilor fiecărui partener. În toate laturile ei, aflate într-o unitate organică, dialectică ,indestructibilă, politica noastră externă militează pentru unitatea și cooperarea tuturor țărilor socialiste, creează premise pozitive pentru extinderea relațiilor cu toate aceste țări. Este singurul context valabil în care pot fi plasate legăturile României cu fiecare din țările socialiste.

Luînd cuvîntul la dineul oficial oferit în onoarea înaltului oaspete chinez, președintele Nicolae Ceaușescu a subliniat că primirea caldă cu care populația Bucureștiului l-a întîmpinat pe tovarășul Hua Kuo-fen, ca și manifestările de neuitat pe care poporul chinez le-a făcut solilor poporului român în timpul vizitei în Repu-

În timpul convorbirilor oficiale

Înaintea dineului oficial oferit de tovarășul Nicolae Ceaușescu în onoarea tovarășului Hua Kuo-fen

blica Populară Chineză, au evidențiat cu deosebită putere că între țările, partidele și popoarele noastre s-au statornicit și se dezvoltă profunde legături prietenești, de strînsă colaborare și solidaritate, întemeiate pe stimă și respect reciproc, pe principiile și idealurile socialismului și păcii. Președintele României a subliniat : **„Cu convingerea că vizita pe care o faceți în țara noastră constituie un nou și important moment în impulsionarea raporturilor tradiționale de prietenie și colaborare dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Chineză, dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Chinez, doresc să dau glas, încă o dată, hotărîrii noastre de a asigura, prin eforturi comune, dezvoltarea continuă a acestor relații, în interesul ambelor popoare, al cauzei socialismului și păcii"**. Aceeași năzuință a fost exprimată și de către tovarășul Hua Kuo-fen. Oaspetele a ținut să pună în relief modul deosebit de favorabil în care se dezvoltă legăturile româno-chineze : **„Între cele două țări socialiste — China și România — există relații foarte bune. Destinul comun — prin agresiunea și asuprirea pe care le-au suferit vreme îndelungată în trecut — a făcut ca popoarele noastre să manifeste interes reciproc și să se încurajeze reciproc în lupta pentru obținerea eliberării. Astăzi, obiectivele comune — apărarea independenței și suveranității și construirea socialismului — ne unesc și mai strîns"**.

Tovarășul Hua Kuo-fen a exprimat încrederea că, prin vizita întreprinsă în România, prin eforturi comune, se va da un nou imbold relațiilor bilaterale de colaborare prietenească în domeniile politic, economic și tehnico-științific, se va întări și mai mult prietenia revoluționară dintre partidele și țările noastre, dintre popoarele chinez și român.

■

În ajunul marii noastre sărbători naționale, zilele petrecute pe pămîntul ospitalier al României i-au îngăduit tovarășului Hua Kuo-fen să cunoască mai bine, nemijlocit, viața și preocupările poporului român, realizările obținute în înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului. În București, apoi la Ploiești și Brașov, ca și pe litoral, respectatului oaspete i s-au înfățișat aspecte semnificative ale realității românești, dovezi ale dinamismului cu care se dezvoltă societatea noastră socialistă. Potențialul economic românesc se amplifică, iar uzinele vizitate — fie că este vorba de Întreprinderea de mașini grele din București, fie că ne referim la „citadela tractoarelor" din Brașov — exprimă rezultatele impresionante ale politicii partidului de accelerată industrializare a țării. Istoria acestor întreprinderi, ca și a nenumărate altora, este strîns legată de efortul pentru făurirea unei puternice industrii românești, de creșterea capacității țării noastre de a lua parte, într-o măsură crescîndă, la circuitul mondial al valorilor materiale. Întreprinderile vizitate — care reflectă stadiul actual al industriei din România, strădania colectivelor de a realiza produse la nivelul celor mai remarcabile performanțe mondiale — au produs o impresie deosebită asupra înalților oaspeți chinezi. În cartea de onoare a Întreprinderii de mașini grele din București, tovarășul Hua Kuo-fen a scris : „Construirea și extinderea întreprinderii dumneavoastră constituie o vie expresie a dezvoltării în ritm înalt, în mod independent, a economiei naționale de către clasa muncitoare și întregul popor român, de către Partidul Comunist Român în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu".

Succesele obținute de poporul român, perspectivele pe care le deschide făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România, ca și realizările poporului chinez în transpunerea în viață a obiectivelor privind transformarea Chinei, pînă la sfîrșitul acestui secol, într-o țară socialistă modernă, puternic dezvoltată, creează o solidă bază materială, largi posibilități pentru amplificarea și diversificarea relațiilor de conlucrare economică. În această privință există condiții favorabile : Acordul de colaborare economică și tehnică pe termen lung, semnat la Pekin, cu ocazia vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu, ca și convențiile și protocoalele semnate acum la București, oferă un cadru larg de dezvoltare multilaterală a raporturilor româno-chineze, de promovare a unor forme largi de colaborare economică reciproc avantajoasă, de realizare prin eforturi comune de obiective industriale, de cooperare în producție și pe terțe piețe. În cursul actualului cincinal, schimburile economice urmează să cunoască o creștere însemnată în raport cu cei cinci ani precedenți. S-a convenit, totodată, să se asigure dezvoltarea colaborării tehnico-științifice în domeniul cercetării, cu prioritate în ramurile cele mai noi ale științei și tehnologiei contemporane.

Convorbirile de la București dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Hua Kuo-fen au abordat ansamblul relațiilor bilaterale. Ele s-au desfășurat într-o atmosferă de cordialitate și prietenie, de reciprocă înțelegere, caracteristică raporturilor existente între partidele, țările și popoarele noastre, atmosferă ce exprimă deosebita căldură sub auspiciile căreia s-a desfășurat întreaga vizită a tovarășului Hua Kuo-fen în România. Concluzia esențială, desprinsă din aceste convorbiri, o reprezintă voința comună de a extinde și aprofunda și mai mult prietenia frățească, solidaritatea militantă și cooperarea dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Chinez, dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Chineză, pe baza principiilor stimei și respectului reciproc, independenței și suveranității, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, întrajutorării tovărășești și solidarității internaționale.

În mod firesc, s-a subliniat faptul că legăturile trainice dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Chinez — forțele politice conducătoare în țările noastre — au un rol determinant pentru asigurarea dezvoltării pe mai departe a relațiilor dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Chineză, dintre poporul român și cel chinez. Din convorbirile de la București a reieșit hotă-

rîrea comună de a extinde și diversifica colaborarea pe linie de stat, a organizațiilor de masă și obștești, între parlamente și alte instituții din cele două țări, de a lărgi schimburi de experiență în construcția socialistă. La acest capitol trebuie să adăugăm aprecierea pozitivă acordată colaborării în domeniile culturii, învățămîntului, presei, radioului, televiziunii, turismului și sportului, precum și decizia adoptată de a se aprofunda în continuare această colaborare destinată să faciliteze mai buna cunoaștere reciprocă, cultivarea prieteniei româno-chineze. Un teren larg se deschide conlucrării noastre — în beneficiul popoarelor român și chinez, în slujba măreților idealuri ale socialismului și comunismului.

Dialogul pe care l-a găzduit capitala României a permis un substanțial schimb de păreri asupra actualității mondiale. Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Hua Kuo-fen au exprimat interesul profund al României și Chinei pentru statornicirea unui climat de pace în lume, indispensabil operei de edificare a noii orînduiri sociale în cele două țări. În convorbirile purtate, cei doi conducători au acordat o deosebită importanță luptei pentru asigurarea independenței popoarelor, a egalității în drepturi între toate statele — indiferent de mărimea și potențialul lor economic și militar —, pentru excluderea forței și amenințării cu forța din raporturile între state. La cel mai înalt nivel, din partea factorilor celor mai autorizați, a fost reafirmată hotărîrea poporului român și poporului chinez de a acționa consecvent, alături de celelalte popoare ale lumii, pentru lichidarea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, a oricăror forme de dominație și dictat, a politicii rasiste și de apartheid, pentru lichidarea subdezvoltării economice și edificarea unei noi ordini economice internaționale.

În timpul vizitei la Întreprinderea de mașini grele din București

Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Hua Kuo-fen au reafirmat voința celor două țări și partide de a întări conlucrarea pe arena mondială, în vederea sporirii contribuției lor la soluționarea justă și durabilă, în interesul tuturor popoarelor, a problemelor de care depind pacea și securitatea internațională.

Atmosferă entuziastă, calde sentimente de stimă și respect față de cei doi conducători de partid și de stat

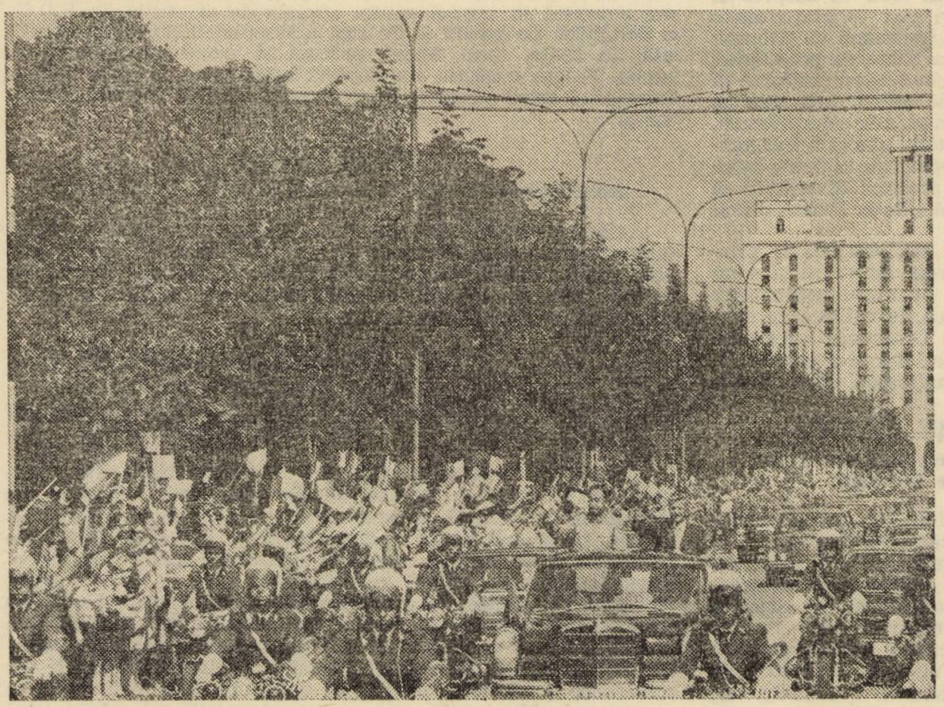

Puternicul interes manifestat în întreaga lume față de noul dialog la nivel înalt româno-chinez reflectă semnificația internațională a întîlnirii de la București, care, prin importanța ei, depășește cadrul bilateral, înscriindu-se ca o valoroasă contribuție la efortul pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră. Într-un moment definit prin ascuțirea contradicțiilor pe plan mondial, ca rezultat al intensificării tendințelor de reîmpărțire a zonelor de influență, România lansează chemarea mobilizatoare la unirea eforturilor tuturor popoarelor, la desfășurarea unor acțiuni ferme pentru diminuarea tensiunii din viața internațională, pentru abolirea politicii de forță și de amestec în treburile interne ale altor state, pentru a se asigura continuarea cursului spre destindere, colaborare și pace. Evoluția evenimentelor atestă deplina concordanță a politicii externe românești cu cerințele obiective ale vieții internaționale.

■

Prietenia profundă, stima reciprocă, sub semnul cărora s-a desfășurat întîlnirea dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Hua Kuo-fen, vizita oaspetelui chinez în țara noastră, ilustrează convingător sentimentele poporului român. În persoana tovarășului Hua Kuo-fen, poporul nostru a salutat pe solul unui puternic partid comunist, al unei mari țări prietene și al unui harnic popor. Bilanțul bogat al vizitei sale ,fructuoasele rezultate ale dialogului la nivel înalt se constituie într-un eveniment cu majore semnificații, într-un remarcabil aport la consolidarea prieteniei româno-chineze, la afirmarea cauzei socialismului și păcii.

Eugeniu Obrea

CEAUȘESCU — ROMÂNIA

La împlinirea a 34 de ani de la eliberarea României de sub dominația fascistă și intrarea țării pe făgașul adevăratei democrații și al construcției socialiste, poporul român se află angajat într-un uriaș efort de dezvoltare în toate domeniile — politic, economic și social. Realizările României socialiste, contribuția esențială a președintelui Nicolae Ceaușescu la obținerea prestigiului de care se bucură astăzi România, datorită succeselor sale pe plan intern și a politicii sale externe de pace și prietenie între toate țările lumii, și-au cîștigat o largă prețuire și recunoaștere internațională. În cele ce urmează, reproducem unele declarații și aprecieri făcute, în cursul anului acesta, la adresa României și a președintelui ei, de diferite personalități ale vieții politice mondiale.

„Astăzi, sub conducerea justă a Partidului Comunist Român, în frunte cu eminentul său conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, poporul frate român obține măreț realizări în lupta pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al XI-lea și Conferinței Naționale ale partidului, pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate...

Datorită activității susținute interne și externe desfășurate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, România, țară socialistă suverană, se dezvoltă și prosperă zi de zi ; crește tot mai mult prestigiul internațional al Republicii Socialiste România".

KIM IR SEN

secretar general al C.C. al Partidului Muncii din Coreea, președintele Republicii Populare Democrate Coreene

„Propunerile privitoare la înfăptuirea dezarmării prezentate de România la sesiunea specială au stimulat dezbaterile și au constituit o contribuție valoroasă la eforturile O.N.U. în domeniul dezarmării.

Doresc să folosesc acest prilej pentru a exprima poporului român și, în mod deosebit, președintelui său, Excelența Sa domnul Nicolae Ceaușescu, întreaga noastră apreciere și gratitudine pentru eforturile depuse în sprijinul idealurilor de pace și progres, în înfăptuirea obiectivelor dezarmării".

KURT WALDHEIM

secretar general al O.N.U.

„Poporul Statelor Unite este onorat să aibă ca oaspete al nostru un mare conducător al unei mari țări — președintele Ceaușescu, care a sosit aici din România, împreună cu doamna Elena Ceaușescu. Este de mare folos pentru mine, ca președinte, să am prilejul de a mă consulta cu un conducător național și internațional de talia oaspetelui nostru de astăzi. Influența sa pe arena internațională, ca lider al României, este excepțională. Ca urmare a pozițiilor ferme ale președintelui său și a independenței sale, România este în măsură să reprezinte o punte între națiuni cu puncte de vedere și interese profund divergente și între conducători cărora, în alte împrejurări, le-ar fi fost dificil să negocieze unul cu celălalt.

Se cuvine să arăt că, în ultimii zece ani, relațiile de prietenie dintre Statele Unite și România s-au dezvoltat și s-au îmbunătățit rapid spre satisfacția și în avantajul popoarelor noastre. Cred că este corect să subliniez că, în calitate de conducător al măreței sale țări, președintele Ceaușescu nu numai că a asigurat un uriaș progres al României, dar și-a cucerit un rol de lider în întreaga comunitate internațională, ceea ce este remarcabil".

JIMMY CARTER

președintele Statelor Unite ale Americii

„Apreciez, în politica P.C.R., originalitatea și independența opțiunilor sale, permanenta apărare a intereselor popoarelor, a egalității dintre ele, respectul față de independența celorlalți și opoziția fermă față de orice amestec, participarea deosebit de activă la acțiunile de consolidare a destinderii, de creare a unor relații de pace și cooperare între toate statele. Această politică și-a evidențiat originalitatea în cadrul tuturor marilor reuniuni internaționale, la Națiunile Unite, la Helsinki, la Belgrad... Este o constantă pe care o salut și o consider un element extrem de pozitiv în ansamblul politicii europene. Vreau, de asemenea, să subliniez că apreciez ca foarte inspirată politica românească de depășire a blocurilor militare, a împărțirii lumii în grupări închise, ca și poziția în problema dezarmării — problemă vitală dacă vrem să construim relații internaționale din care pericolul de război să dispară definitiv".

SANTIAGO CARRILLO

secretar general al Partidului Comunist din Spania

„După timpurile romane, popoarele noastre au dus o lungă și eroică luptă pentru afirmarea independenței lor. Noi, cei din Marea Britanie, sîntem astăzi impresionați de poziția hotărîtă pe care ați adoptat-o pentru a susține această independență. Ca urmare, România deține o poziție distinctă și joacă un rol semnificativ în afacerile mondiale. Personalitatea dumneavoastră, domnule președinte, ca om de stat de renume mondial, cu experiență și influență, este larg recunoscută".

REGINA ELISABETA A II-a

„Colaborarea frățească dintre R. D. Germană și Republica Socialistă România — două țări membre ale Tratatului de la Varșovia și ale C.A.E.R. — se dezvoltă continuu pe baza marxism-leninismului și a internaționalismului proletar. În această direcție, o importanță hotărîtoare au întîlnirile dintre secretarul general al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Stat al R.D.G., tovarășul Erich Honecker, și secretarul general al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în special Declarația comună, asupra căreia s-a convenit în timpul vizitei oficiale de prietenie, în R.D.G., a delegației de partid și de stat a Republicii Socialiste România, în iunie, anul trecut, precum și acordurile la care s-a ajuns. Putem constata, cu deplină satisfacție, că ambele părți întreprind mari eforturi în vederea realizării lor cu consecvență".

WILLI STOPH

președintele Consiliului de Miniștri al R. D. Germane

„Sîntem impresionați de efortul dumneavoastră de a transforma această țară, bizuindu-vă pe propriile forțe, într-o țară care, fiind absolut independentă, să fie și puternic dezvoltată, care să joace un rol util în cadrul comunității națiunilor lumii. Apreciem foarte mult acest rol".

OLUSEGUN OBASANJO

șeful Guvernului militar federal, comandant suprem al Forțelor armate ale Republicii Federale Nigeria

„Întîlnirea delegației Adunării Populare Naționale a Algeriei cu tovarășul președinte Nicolae Ceaușescu a fost de cea mai mare importanță. Convorbirea avută, cu acest prilej, s-a referit, în primul rînd, la dezvoltarea relațiilor de cooperare bilaterale și la viitoarea reuniune a Comisiei mixte interguvernamentale pentru relații comerciale și cooperare economică, științifică și tehnică. Au fost discutate, de asemenea, o serie de probleme internaționale de interes comun. Aș menționa că aceste chestiuni au fost abordate în spiritul orientărilor stabilite de președinții celor două țări ale noastre în întîlnirile lor anterioare și că acest schimb de opinii pe care l-am avut cu președintele Nicolae Ceaușescu, cu principalii săi colaboratori și mulți alți factori de răspundere din partea română au condus la rezultate deosebit de satisfăcătoare, atît în ce privește per-

ÎN CONȘTIINȚA LUMII

spectivele dezvoltării relațiilor bilaterale româno-algeriene, cît și pentru cooperarea internațională dintre Algeria și România în domenii diverse și de cea mai mare actualitate".

LAYACHI YAKER

vicepreședinte al Adunării Populare Naționale a Republicii Algeriene Democratice și Populare

„Comuniștii bulgari, poporul bulgar cunosc bine viața dumneavoastră de fiu credincios al poporului român și al Partidului Comunist Român. Comuniștii bulgari, oamenii muncii bulgari vă cunosc ca pe un renumit militant al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, unul din marii prieteni ai țării noastre".

TODOR JIVKOV

prim secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria

„Impresia mea generală este că România s-a dezvoltat în mod remarcabil. Incontestabil că sfera economică este una dintre cele mai elocvente în acest sens. Am apreciat amploarea și dezvoltarea obiectivelor industriale. Pe plan științific, am văzut lucruri deosebit de interesante".

GUTTORM HANSEN

președintele parlamentului norvegian

„Aceste strălucite succese în edificarea socialismului în România contribuie la întărirea sistemului socialist mondial și constituie o încurajare pentru toate popoarele în lupta împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, pentru pace, democrație și progres social, ridicînd astfel rolul și prestigiul Republicii Socialiste România pe arena internațională".

KAYSONE PHOMVIHANE

secretar general al C.C. al Partidului Popular Revoluționar Laoțian, prim-ministru al Guvernului Republicii Democrate Populare Laos

„Sînt un cunoscător al cuvîntărilor și lucrărilor președintelui Nicolae Ceaușescu și am observat — ca și acum, în mesajul adresat reuniunii de către șeful statului român — că domnia-sa se interesează direct de problemele științei și tehnologiei. Din mesaj, ca și din inițiativele anterioare ale președintelui României, rezultă interesul pe care-l poartă acestei probleme, rolului științei și tehnologiei în dezvoltarea tuturor țărilor, în special a celor în curs de dezvoltare. În același timp, apreciez opinia domniei-sale că aceste țări nu trebuie să stea pasive, că ele trebuie să activeze în procesul cooperării științifice și tehnologice în lume. Mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu a confirmat interesul pe care acest eminent șef de stat îl are pentru problemele noastre, precum și pozițiile sale în ceea ce privește rolul științei și tehnologiei în edificarea unei noi ordini economice internaționale. Președintele Ceaușescu are o adîncă înțelegere a necesității prefacerilor ce trebuie să aibă loc în lume, are un simț profund al faptului că nu este suficient să rezolve aceste probleme global, ci că trebuie să se acorde o mare importanță țărilor în curs de dezvoltare în ceea ce privește dezvoltarea științifică și tehnologică".

FANK JOAO DA COSTA

secretar general al Conferinței O.N.U. pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării

„Delegația parlamentară spaniolă a venit în România cu sentimente anticipate de gratitudine, pentru că nu putem uita faptul că, încă de la constituirea Cortesurilor noastre, România și-a manifestat interesul prietenesc pentru o vizită de acest fel. Tocmai aceasta reprezintă și motivul pentru care România este prima țară socialistă vizitată de o delegație parlamentară spaniolă, dorind să acordăm statului dumneavoastră această întîietate. Aș vrea să remarc, de asemenea, deplina coincidență a opiniilor exprimate. De-a lungul vizitelor făcute și, mai ales, în timpul întrevederii de cea mai mare importanță cu domnul președinte al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, am putut verifica din nou această coincidență de păreri care, în mod natural, trebuie să se traducă și să se materializeze într-o creștere, întărire și instituționalizare a relațiilor noastre".

ANTONIO HERNANDEZ GIL

președintele Cortesurilor spaniole

„Vizita mea este încă o verigă în lanțul de întîlniri, dintre care aș dori să menționez în mod deosebit vizita dumneavoastră, domnule președinte, în Republica Federală Germania, efectuată în luna iunie 1973, și pe aceea a președintelui federal Heinemann, făcută în România în anul 1971. Aceste întîlniri au constituit momente culminante ale unui dialog politic intens și larg, pe care l-am dezvoltat în cei 11 ani care au trecut".

HELMUT SCHMIDT

cancelarul R. F. Germania

„Victoriile obținute de poporul român în toate domeniile au contribuit la întărirea forțelor socialismului, păcii și securității în Europa și în lume. România socialistă a devenit astăzi o țară cu un înalt prestigiu și joacă un rol tot mai important în viața internațională".

LE DUAN

secretar general al C.C. al Partidului Comunist din Vietnam

„După cum se știe, relațiile politice dintre Republica Socialistă România și Republica Arabă Egipt sînt foarte bune; ele se bazează pe prietenie, înțelegere și respect reciproc, se dezvoltă permanent. În acest sens, doresc să remarc, în primul rînd, relațiile de prietenie existente între președinții Nicolae Ceaușescu și Anwar El Sadat. Pornind de la nivelul atins de raporturile politice, consider că relațiile economice, în general, și cooperarea economică și tehnică, în special, vor cunoaște, și ele, o dezvoltare mai susținută, în viitor.

Aș dori să subliniez un fapt fundamental: cadrul și perspectiva dezvoltării relațiilor de cooperare economică dintre România și Egipt au fost stabilite de președinții Nicolae Ceaușescu și Anwar El Sadat, cu prilejul întîlnirilor anterioare de la București și Cairo, ultima avînd loc chiar la începutul acestui an în țara dv. Vizita mea în România s-a înscris, deci, în contextul cursului ascendent pe care îl înregistrează relațiile de prietenie și colaborare statornicite între țările și popoarele noastre".

AHMED SULTAN

viceprim-ministrul guvernului egiptean, ministrul electricității

„În timpul actualei vizite în țara dumneavoastră, am avut convorbiri multilaterale cu dumneavoastră, tovarășe Nicolae Ceaușescu, convorbiri care s-au desfășurat într-o atmosferă sinceră, tovărășească, caldă, de solidaritate. Așa cum ați afirmat și dumneavoastră în timpul convorbirilor, noi am constatat că avem puncte de vedere identice sau foarte apropiate. Este un motiv de bucurie pentru comuniștii japonezi și români de a se situa pe principii și poziții care coincid.

După părerea noastră, colaborarea partidelor și popoarelor dintr-o țară socialistă și dintr-o țară capitalistă are o mare importanță pentru promovarea intereselor păcii, independenței naționale, progresului social, socialismului, nu numai în prezent, ci și în viitor. Noi sîntem revoluționari realiști și optimiști".

KENJI MIYAMOTO

președintele Prezidiului C.C. al P.C. din Japonia

„România joacă un rol tot mai important pe arena mondială, iar președintele Nicolae Ceaușescu personal a dobîndit reputația binemeritată de om de stat la nivel mondial, cu o profundă cunoaștere și înțelegere a problemelor internaționale".

JAMES CALLAGHAN

prim-ministru al Marii Britanii

„Noi înțelegem și apreciem eforturile depuse de președintele Nicolae Ceaușescu, de România, pentru impulsionarea acțiunilor îndreptate spre pace, pentru găsirea unei reglementări drepte și globale. Cauza păcii în regiune nu privește numai popoarele de aici, ci întreaga omenire. Atîta timp cît această regiune rămîne un focar de încordare, efectele lui nu se limitează numai la Orientul Mijlociu, ci vor afecta și regiunile vecine, Marea Mediterană, Europa și, pînă la urmă, întreaga omenire. Realizarea păcii în Orientul Mijlociu, aplicarea rezoluțiilor O.N.U. au devenit o cerință a întregii comunități internaționale".

ABDULLAH EL-AHMAR

secretar general adjunct al Comandamentului Național al Partidului Baas Arab Socialist Sirian

CEAUȘESCU — ROMÂNIA ÎN CONȘTIINȚA LUMII

„Președintele Ceaușescu se numără printre personalitățile politice internaționale care dețin o bogată experiență nu numai în ceea ce privește propria țară, regiunea în care aceasta este situată, ci întreaga lume. Președintele României este angajat de ani de zile în realizarea unei colaborări pe bază de egalitate în drepturi între națiuni, pentru a se asigura securitatea și pacea, o politică de echitate între țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate".

WILLY BRANDT

președintele Partidului Social-Democrat din R. F. Germania

„Întrevederea și convorbirile pe care le-am avut cu președintele Nicolae Ceaușescu au pus în valoare, înainte de toate, principiile respectului independenței și neamestecului în treburile interne ale altor țări. Această identitate de principii politice între România și Guineea Ecuatorială constituie, desigur, un cadru stimulator pentru dezvoltarea relațiilor dintre țările noastre. Convorbirea cu președintele Nicolae Ceaușescu a fost elocventă pentru a cunoaște și aprecia clarviziunea gîndirii politice a marelui conducător al poporului român, gîndire care acordă un loc important cooperării bilaterale și reciproc avantajoase cu țările în curs de dezvoltare, cum este și cazul țării mele, Republica Guineea Ecuatorială".

NGUEMA ESONO NCHAMA

vicepreședinte al Republicii Guineea Ecuatorială

„Pot afirma cu certitudine, în modul cel mai sincer, că președintele Nicolae Ceaușescu este una dintre marile personalități ale lumii contemporane, care a adus o excepțională contribuție la destinderea atmosferei internaționale și care, prin tot ce a întreprins, a atras atenția întregii lumi asupra eforturilor sale permanente de a promova relații cu toate statele, indiferent de regimul lor politic, indiferent de configurația lor geo-politică, socială, de potențialul economic sau militar. România a dat cel mai elocvent exemplu în ce privește destinderea dintre Est și Vest, slujind, astfel, într-o foarte mare măsură interesele securității, păcii și înțelegerii între toate statele, între toate continentele lumii. Sub acest aspect, România — condusă de președintele Nicolae Ceaușescu — se situează pe un loc de frunte în rîndul națiunilor lumii. Subliniez încă o dată faptul că președintele Nicolae Ceaușescu, în fruntea națiunii sale, este unul dintre liderii politici ai lumii contemporane cu cea mai mare contribuție la instaurarea și apărarea păcii mondiale".

MUSTAFA ÜSTÜNDAG

secretar general al Partidului Republican al Poporului din Turcia

„România și președintele Nicolae Ceaușescu se bucură de o apreciere deosebită în Iordania. Ritmul rapid de dezvoltare a relațiilor între cele două țări este așezat pe bazele puse de cei doi șefi de stat în timpul vizitelor reciproce. Ca iordanieni, dar și ca țară arabă, privim cu deosebită stimă și apreciere activitatea României, a conducătorului ei, președintele Nicolae Ceaușescu".

MARVAN QASEM

ministrul aprovizionării din Iordania

„Convorbirile la cel mai înalt nivel, purtate de președinții României și Filipinelor, au deschis o eră nouă în sfera raporturilor dintre cele două țări. Putem spune că a fost inaugurat, cu acel prilej, un spirit nou în relațiile româno-filipineze, marcat de intensificarea schimburilor dintre cele două state, a dialogului lor pe diverse planuri. A fost, astfel, stimulat procesul stabilirii și încheierii unor acorduri și înțelegeri și a fost pusă baza unei creșteri semnificative a schimburilor comerciale".

ALFREDO PÍO DE RODA

subsecretar de stat la Ministerul Finanțelor al Republicii Filipine

„Sîntem datori să apreciem, în mod deosebit, felul în care președintele Nicolae Ceaușescu, personalitate politică proeminentă, rămînînd credincios teoriei sale filozofice, concepe problemele internaționale atît de larg, cu o asemenea înțelegere a realității istorice și cu atîta justețe și umanism".

CONSTANTIN TSATSOS

președintele Republicii Elene

„Am fost deosebit de onorat de faptul că am fost primit de președintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu. Convorbirea purtată, cu acest prilej, a fost deosebit de fructuoasă și încurajatoare nu numai în ce privește problemele care stau, la ora actuală, în fața continentului african — cum sînt cele ale dezvoltării armonioase a tuturor țărilor de pe acest continent —, ci și prin înțelegerea manifestată de șeful statului român față de eforturile de dezvoltare pe care le face Coasta de Fildeș ; totodată, apreciem în mod deosebit relațiile de prietenie pe care le are România cu toate țările lumii, indiferent de regimul lor politic. Din această perspectivă, un bun exemplu îl constituie strînsele relații existente între Coasta de Fildeș și România".

SIMEON AKE

ministrul afacerilor externe al Republicii Coasta de Fildeș

„Relațiile dintre partidele noastre au cunoscut, de-a lungul anilor, un proces de continuă aprofundare ; sînt relații deosebit de cordiale, deoarece au la bază sinceritatea, principiile autonomiei, respectului reciproc, neamestecului în treburile interne. În cursul convorbirii pe care am avut-o cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele României a exprimat, din nou, sentimente de prietenie față de noi, sentimente pe care și noi, comuniștii italieni, le nutrim față de comuniștii români, față de România".

GIANNI CERVETTI

membru al Direcțiunii și Secretariatului P. C. Italian

„Președintele Nicolae Ceaușescu este cunoscut ca un om de stat de talie mondială, deosebit de apreciat prin promovarea politicii externe independente a României, o politică de pace și colaborare internațională. Președintele Ceaușescu ne-a subliniat limpede că, pe plan mondial, România promovează coexistența pașnică, colaborarea între toate statele, bazată pe prietenie și înțelegere reciprocă ; aceasta — oricare ar fi sistemul social al țării respective și calea pe care și-a ales-o pentru a-și construi viitorul, fapt care este de competența exclusivă a fiecărui stat. Apreciem această concepție pe care, de altfel, o împărtășim. Sînt larg recunoscute, de asemenea, eforturile președintelui Nicolae Ceaușescu în această direcție".

J. W. BOURCHIER

reprezentant al guvernului australian pentru problemele parlamentare

„Am avut deosebita onoare de a fi primit de Excelența Sa președintele Nicolae Ceaușescu, căruia i-am transmis un cald salut din partea Maiestății sale regele Hassan al II-lea și a poporului marocan. Mesajul constituie o expresie a aprecierii deosebite de care se bucură președintele Nicolae Ceaușescu, a inițiativelor sale de o excepțională valoare în probleme internaționale importante, inițiative care demonstrează dorința poporului român de a contribui la pace și la înțelegere în lume, la prietenia între popoare".

M'HAMED BOUCETTA

ministru de stat însărcinat cu afacerile externe și cooperarea al Regatului Maroc

„Domnul președinte al României este un mare cunoscător al situației internaționale, în deplina sa actualitate, precum și a tuturor problemelor cu care se confruntă țările lumii. Sînt plăcut impresionat de convorbirile avute, de sinceritatea acestor convorbiri, de spiritul în care am discutat. Dar apreciez, înainte de toate, capacitatea președintelui Nicolae Ceaușescu de a analiza în profunzime, realist, problemele internaționale".

OSCAR ANTONIO MONTES

ministrul relațiilor externe și cultelor al Republicii Argentina

23 AUGUST

ROMÂNIA în viața internațională – o politică dinamică, principială, constructivă

Ștefan A. Andrei

ministrul afacerilor externe

Puternic angajat într-un uriaș efort colectiv de dezvoltare social-economică și spirituală, sub conducerea partidului, poporul român, animat de perspectivele deschise de aplicarea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, întîmpină, cu îndreptățită mîndrie și cu un minunat bilanț, cea de a 34-a aniversare a victoriei insurecției de la 23 August 1944, a eliberării țării de sub jugul fascist.

Deplina unitate dintre politica internă și cea externă a României socialiste este grăitor reflectată în îmbinarea permanentă a eforturilor partidului și statului, pentru desfășurarea cu succes a operei de dezvoltare economică și socială a patriei noastre cu cele dedicate asigurării păcii, soluționării constructive a problemelor internaționale.

Politica externă a Republicii Socialiste România, activitatea dinamică, de largă deschidere internațională este expresia directă a celor mai luminoase tradiții ale luptei poporului român pentru independență națională și eliberare socială, a aspirațiilor și intereselor sale vitale de securitate și pace, de colaborare și prietenie cu toate popoarele. Pacea internațională este o componentă de bază a programelor de dezvoltare a României și, în același timp, o premisă și o condiție a înfăptuirii lor.

Pornind de la analiza științifică a vieții internaționale, a cerințelor obiective ale colaborării, acționînd în spiritul coexistenței pașnice, partidul și statul nostru au promovat linia unei largi deschideri în politica externă a țării, au imprimat un dinamism fără precedent raporturilor internaționale ale României.

Sînt bine cunoscute în întreaga lume rolul și contribuția determinante ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, eminentă personalitate a vieții internaționale, în elaborarea și înfăptuirea neabătută a politicii externe a României, înalta sa responsabilitate și principialitate în îmbinarea îndatoririlor interne și internaționale ale poporului român, neobosita sa activitate revoluționară pentru afirmarea unor noi principii în relațiile dintre state, pentru apărarea cauzei independenței și suveranității popoarelor, a intereselor generale ale socialismului, pentru ca în lume să triumfe pacea, colaborarea și înțelegerea între toate națiunile.

Inițiativele, contactele internaționale, dialogul cu cele mai diverse personalități politice, vizitele întreprinse în diferite țări ale lumii au determinat rezultate rodnice în adîncirea relațiilor de prietenie cu toate țările socialiste, cu statele angajate pe calea dezvoltării independente din Africa, Asia și America Latină, cu toate statele lumii, au marcat contribuții de seamă la statornicirea unor noi raporturi între state, bazate pe principiile dreptului internațional, la promovarea procesului de destindere, la cauza păcii, cooperării și înțelegerii între popoare.

Întreaga activitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu pe tărîmul vieții internaționale a dus la dezvoltarea fără precedent a relațiilor externe ale României, la intensificarea participării țării noastre la viața politică mondială.

România își întemeiază ansamblul relațiilor sale internaționale pe respectarea strictă a principiilor independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, avantajului reciproc, dreptului fiecărui popor de a-și hotărî destinele, liber și de sine stătător. Stăruința neclintită cu care România socialistă a apărat cauza independenței popoarelor, dreptul acestora de a fi stăpîne pe propriile bogății, promovarea consecventă a aplicării unor principii noi, democratice, în raporturile sale bilaterale, consecvența revoluționară cu care a militat pentru afirmarea și recunoașterea lor în relațiile dintre toate statele lumii și în toate sferele vieții internaționale, i-au adus un binemeritat prestigiu pe plan mondial, au servit cauza generală a colaborării și înțelegerii între națiuni. România s-a pronunțat totdeauna, în toate împrejurările, pentru promovarea și respectarea noilor principii în relațiile dintre state, cu convingerea nestrămutată că numai astfel se creează, cu adevărat, baza unei conlucrări internaționale echitabile, democratice, că numai instaurarea unor asemenea principii, între toți și față de toți, permite soluționarea, în interesul popoarelor, cu participarea tuturor statelor, a gravelor și complicatelor probleme cu care este confruntată lumea contemporană.

Subliniind caracterul complex și contradictoriu al evoluției mondiale actuale, în Raportul la Conferința Națională a P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„după cel de-al doilea război mondial, pentru prima dată asistăm la intensificarea puternică a luptei pentru o nouă reîmpărțire a lumii, a zonelor de influență, pentru cîștigarea de noi poziții dominante de către diferite state și grupuri de state"**. Tocmai de aceea, partidul nostru consideră că se impune, mai mult ca oricînd, intensificarea luptei tuturor forțelor antiimperialiste în vederea împiedicării agravării climatului mondial, pentru dezvoltarea cursului spre destindere și afirmarea relațiilor noi, democratice, care să asigure fiecărui popor propășirea independentă, liberă, fără nici un amestec din afară.

Ca țară socialistă, România plasează, în mod firesc, pe primul plan dezvoltarea largă a raporturilor de prietenie și colaborare cu toate țările socialiste. Înlesnind progresul fiecărei țări și afirmarea tot mai puternică a specificului forței creatoare a fiecărui popor, colaborarea dintre statele socialiste capătă un tot mai larg teren de manifestare pe măsura dezvoltării multilaterale, economice și sociale, a tuturor țărilor socialiste. În viziunea conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, raporturile dintre țările socialiste, prin conținutul și caracterul nou pe care îl capătă, sînt chemate să constituie un exemplu de relații noi între națiuni independente și suverane, să ofere imaginea conlucrării viitoare, într-o lume eliberată pentru totdeauna de orice asuprire sau exploatare.

România desfășoară o activitate multilaterală pentru aplicarea consecventă a politicii și orientărilor stabilite de Congresul al XI-lea și de Conferința Națională ale P.C.R. privind intensificarea relațiilor sale cu țările în curs de dezvoltare, întărirea colaborării și solidarității cu acestea în lupta pentru lichidarea subdezvoltării, pentru edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale. În cadrul acestor orientări generale, România dezvoltă cooperarea cu aceste țări prin societăți mixte, construirea pe teritoriul acestora a unor unități de producție cu rambursarea investițiilor făcute de țara noastră din produsele acestor unități și prin acordarea unui important sprijin în formarea cadrelor, prin asigurarea condițiilor de studiu și specializare în țara noastră a peste 12 000 de tineri din țările Africii, Asiei și Americii Latine.

Pornind de la aprecierea științifică, realistă a situației internaționale și de la orientările stabilite de Congresul al XI-lea al P.C.R. și Conferința Națională, România dezvoltă, în spiritul coexistenței pașnice, raporturile sale externe cu toate statele lumii, inclusiv cu statele capitaliste dezvoltate.

Recunoașterea valabilității și aplicării universale a noilor principii în relațiile internaționale, generalizarea lor în raporturile dintre toate statele constituie calea radicală pentru a se pune capăt practicilor imperialiste, politicii de amenințare și dictat, pentru evitarea stărilor de conflict și încordare, pentru exercitarea fără limite a voinței politice a popoarelor și parti-

ciparea activă a tuturor statelor la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte. Edificarea unei noi ordini economice mondiale — problemă fundamentală a omenirii, de a cărei rezolvare depind însești pacea și securitatea în lume — este, după părerea partidului nostru, de neconceput în afara procesului de instaurare a unor principii noi, democratice, în relațiile dintre state, principii de natură să asigure și să garanteze o egalitate reală a tuturor națiunilor. **„Noi considerăm — declara președintele Nicolae Ceaușescu — că instaurarea noii ordini trebuie să pornească în primul rînd de la lichidarea cu desăvîrșire a politicii imperialiste, de dominație și asuprire a unor popoare de către altele, a politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste. Noua ordine cere ca în lume să fie instaurate relații noi, bazate pe deplina egalitate în drepturi între toate națiunile, pe respectarea dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn deplin pe bogățiile naționale, de a-și alege liber calea dezvoltării economico-sociale, fără nici un amestec din afară".**

Iată de ce problema făuririi noii ordini economice internaționale — cu elementul său esențial, eradicarea subdezvoltării — constituie un obiectiv constant-prioritar în politica externă a României, face obiectul unei preocupări de seamă în activitatea președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Viziunea revoluționară a conducătorului român privind făurirea noii ordini economice internaționale, contribuțiile sale teoretice și indicarea practică a căilor și mijloacelor de realizare a acesteia s-au constituit într-o concepție politică unitară, de o deosebită valoare științifică, larg apreciată și recunoscută pe plan mondial. Înfăptuirea noii ordini economice internaționale este — în concepția partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu — o continuare firească, legică a luptei pentru lichidarea vechii politici imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, pentru consolidarea independenței politice și economice a noilor state, pentru afirmarea lor neîngrădită pe plan mondial. În expunerea sa la recenta ședință a activului central de partid și de stat s-a reafirmat, cu toată vigoarea, hotărîrea României de a milita, în continuare, pentru instaurarea noii ordini economice și politice internaționale, s-au adăugat noi teze și dimensiuni conceptului românesc de realizare a acestui obiectiv fundamental al lumii contemporane, o lume în care subzistă toate sursele inechității politice și economice, asupririi și intervenției în afacerile interne, distorsiunilor din economia mondială și perturbațiilor financiar-monetare, încordării și conflictelor.

Realizarea unor progrese concrete pe calea edificării noii ordini economice presupune, cu necesitate, unitatea de acțiune, solidaritatea tuturor țărilor în curs de dezvoltare, sprijinirea mai activă de către țările socialiste a eforturilor țărilor în curs de dezvoltare pentru propășirea lor economică și politică independentă, componentă majoră a luptei generale împotriva imperialismului și colonialismului.

România socialistă participă la activitatea „Grupului celor 77", aducîndu-și contribuții de seamă la promovarea cerințelor și pozițiilor juste ale acestuia în direcția instaurării noii ordini economice, înfăptuirii idealurilor de colaborare și înțelegere internațională.

Edificarea unei noi ordini economice este, în fapt, în interesul tuturor, inclusiv al țărilor capitaliste dezvoltate, și ea nu poate fi realizată decît prin înțelegerea și conlucrarea dintre toate statele lumii și nu prin abordări limitative, determinate de interesul unor state sau grupări de state, fără participarea tuturor celor interesați. Tocmai de aceea, țara noastră consideră că Sesiunea specială a O.N.U. care va avea loc în 1980, consacrată noii ordini economice internaționale, prezintă o importanță cu totul deosebită, și ea va trebui să adopte un document clar, ferm, care să stabilească principiile, orientările și căile pentru lichidarea subdezvolării și instaurarea unor relații internaționale de tip nou, bazate pe deplina egalitate și echitate.

În concepția partidului și statului nostru, procesul de însănătoșire a raporturilor internaționale, de creștere a încrederii și de lărgire a cooperării între state, nu poate fi înfăptuit fără trecerea la măsuri concrete pentru oprirea cursei înarmărilor și reducerea treptată a potențialului militar, pînă la lichidarea sa completă. Este, evident, iluzorie realizarea unei adevărate consolidări a destinderii în lume în absența abordării frontale și găsirii de soluții efective problematicii dezarmării. De aceea, țara noastră a acționat, de mai mulți ani, cu perseverență și fermitate, atît pentru informarea deschisă, corectă și atotcuprinzătoare a întregii omeniri asupra gravității extreme pe care o reprezintă intensificarea cursei înarmărilor, cît și pentru angajarea tuturor statelor în dezbaterea modalităților de declanșare a unui proces autentic de dezarmare. Acestea sînt semnificațiile demersului românesc întreprins pe parcursul mai multor ani pentru convocarea sesiunii speciale a Națiunilor Unite, care s-a ținut în acest an la New York, precum și pentru folosirea acestui prilej în scopul creării premiselor necesare pentru inaugurarea unei noi ere în domeniul dezarmării. Propunerile cuprinse în Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Comunist Român, din 13 mai a.c., și prezentate la sesiunea O.N.U., au găsit un amplu ecou internațional și au avut o pondere importantă în eforturile colective de definire și de convenire a unui nou cadru organizatoric, mai democratic decît cel precedent, pentru viitoarele dezbateri și negocieri ale măsurilor de dezarmare. Din acest punct de vedere, sesiunea a înregistrat pasul pozitiv în a realiza o anumită concordanță între noile structuri și cerința legică de a se asigura tuturor statelor posibilitatea de a participa la examinarea și găsirea de soluții în domeniul dezarmării, deoarece toate statele suportă consecințele profund negative ale cursei înarmărilor.

Aprecierea secretarului general al partidului, exprimată în recenta ședință a activului central de partid și de stat, potrivit căreia **„esențial este acum să se facă totul pentru a se trece realmente la măsuri practice de dezarmare generală și în primul rînd de dezarmare nucleară"**, reflectă hotărîrea țării noastre de a iniția și desfășura în perioada următoare, în strînsă conlucrare cu alte state, noi acțiuni pe plan internațional pentru mobilizarea forțelor înaintate, a tuturor popoarelor în direcția opririi cursei înarmărilor, pentru înfăptuirea de noi pași și impulsionarea trecerii la acțiuni concrete, efective de dezarmare.

În condițiile în care viața internațională străbate o perioadă de o complexitate deosebită, România socialistă se pronunță, în mod hotărît, pentru soluționarea pe cale politică, prin tratative între toate statele interesate, a conflictelor existente, a problemelor litigioase, a stărilor de tensiune și încordare. De aceea, noi susținem, în mod consecvent, necesitatea intensificării eforturilor pentru rezolvarea politică a situației din Cipru, pe baza respectării independenței, suveranității și integrității sale teritoriale, asigurîndu-se conviețuirea pașnică a celor două comunități, ceea ce ar permite angajarea întregii populații din insulă pe calea dezvoltării economice și sociale.

Tot astfel, țara noastră consideră că dezamorsarea stării conflictuale din Orientul Mijlociu, deosebit de periculoasă nu numai pentru regiune ci și pentru pacea mondială, nu poate fi înfăptuită decît prin retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate în 1967, prin respectarea dreptului la autodeterminare al poporului palestinian — inclusiv dreptul de a-și crea un stat propriu, independent —, prin asigurarea integrității teritoriale, independenței și suveranității tuturor statelor din zonă.

În ceea ce privește situația de pe continentul african, unde, în ultimul timp, au avut loc o serie de conflicte, creîndu-se o îngrijorătoare stare de încordare, România susține, cu perseverența izvorîtă din convingerea profundă asupra justeței soluției, că trebuie exclusă, cu desăvîrșire, orice intervenție exterioară, militară sau de altă natură, soluționarea problemelor africane trebuind realizată de către africani. În această perspectivă și ținînd seama de faptul că aproape toate statele africane se confruntă cu problemele subdezvoltării, că ele se află în faza consolidării independenței lor naționale și economice, sprijinul pe care comunitatea internațională este datoare să-l acorde trebuie să se situeze în sfera întăririi solidarității pentru lichidarea completă a dominației imperialiste și colonialiste, pentru făurirea bazei economice a națiunilor, pentru realizarea de reforme sociale, în interesul progresului și propășirii lor libere și independente.

România — ca țară europeană — acordă, în ansamblul politicii sale externe, o importanță deosebită securității europene și desfășoară o vastă activitate pentru realizarea unui climat de pace și colaborare pe continentul nostru, pentru înfăptuirea în viață a istoricelor documente semnate la Helsinki, pentru pregătirea temeinică a reuniunii din 1980, de la Madrid. Din păcate, speranțele date popoarelor de conferința europeană n-au fost îndreptățite în perioada scursă de la data acestei reuniuni. Rezultatele nesatisfăcătoare ale întîlnirii de la Belgrad trebuie să constituie — declara președintele **Nicolae Ceaușescu — „un semnal de alarmă pentru unirea și mai puternică a tuturor forțelor progresiste, democratice, pentru intensificarea luptei popoarelor din Europa în vederea înfăptuirii în viață a documentelor semnate la Helsinki, a continuării cursului destinderii".**

Învățămintele și concluziile celor trei ani de la conferința europeană trebuie să mobilizeze, în cel mai înalt grad, popoarele europene, toate forțele politice și organizațiile progresiste pentru continuarea eforturilor care să ducă la consolidarea destinderii, adîncirea și diversificarea cooperării în toate domeniile vieții materiale și spirituale. Pe lîngă dezvoltarea relațiilor economice, științifice, tehnice și culturale, trebuie pus un accent deosebit pe problemele dezangajării militare pe continent, fără de care nu poate fi vorba de o reală destindere politică, de o adevărată încredere reciprocă și fără de care procesele pozitive incipiente nu se pot dezvolta pe fondul riscului unor reveniri la perioada de tristă amintire a „războiului rece".

O constantă a politicii externe a țării noastre este activita-

tea dinamică, stăruitoare pentru democratizarea relațiilor internaționale, pentru continua creștere a rolului Organizației Națiunilor Unite și al altor organisme internaționale în soluționarea problemelor complexe ale contemporaneității.

Privind cu responsabilitate cauza păcii și cooperării între națiuni, nu se poate ignora realitatea zilelor noastre care impune ca, pentru soluționarea marilor probleme internaționale, să se creeze condiții de participare activă a tuturor statelor. În această perspectivă, țara noastră acționează pentru sporirea ponderii rolului organismelor internaționale în dezbaterea și găsirea de soluții temelor cu care se confruntă omenirea, deoarece aceste organisme reprezintă structurile cele mai adecvate pentru participarea activă a tuturor statelor, pentru afirmarea, cu putere, în lume, a principiilor dreptului internațional, a politicii de egalitate între toate statele lumii.

Sub faldurile celei de a 34-a aniversări a zilei sale naționale, Republica Socialistă România se prezintă lumii întregi cu un bogat bilanț de realizări, ca o națiune indestructibil unită în jurul partidului, al secretarului său general, și ferm hotărîtă să urmeze neabătut politica internă și externă definită de Congresul al XI-lea și de Conferința Națională ale Partidului. Niciodată țara noastră nu a avut atîția prieteni în lume, niciodată rostirea numelui ei, al președintelui ei nu a suscitat pretutindeni atîta stimă, respect și admirație. Această aureolă a României este rezultatul muncii pline de hărnicie și abnegație, cu spirit revoluționar, al întregului popor pentru progresul neîntrerupt al țării, pentru realizarea programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism, al contribuției țării noastre la înfăptuirea idealurilor de pace, prosperitate, independență și libertate ale tuturor popoarelor.

„Înfăptuirea actului istoric de la 23 August 1944 marchează un moment hotărîtor în dezvoltarea țării noastre pe un drum nou, deschizînd calea eliberării de sub dominația Germaniei naziste și trecerii la realizarea unor profunde transformări sociale și revoluționare în România. Totodată, victoria insurecției și intrarea armatei române în războiul antihitlerist au fost apreciate pe plan internațional ca acte cu profunde implicații asupra cursului celui de-al doilea război mondial. Aceasta a accelerat prăbușirea frontului fascist în această zonă a Europei, a dejucat încercările lui Hitler și Antonescu de a organiza pe teritoriul României o nouă linie de rezistență militară, a deschis calea înaintării rapide a trupelor sovietice în Balcani și spre centrul continentului".

PROGRAMUL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Ecoul internațional al insurecției din august 1944 a poporului român

Gheorghe Zaharia

Actul memorial al insurecției din august 1944 a poporului român a fost salutat de coaliția antihitleristă, de forțele Rezistenței antifasciste europene, de opinia publică democratică mondială și s-a bucurat de aprecieri realiste din partea presei și a unor oficialități din multe țări, care remarcau, încă din primele zile, semnificația lui istorică.

Începute în condițiile favorabile ale ofensivei sovietice pe frontul de la Iași—Chișinău, din zilele de 20—23 august 1944, luptele duse de forțele patriotice între 23 și 31 august, dezarmarea și capturarea trupelor germane de pe teritoriul de sud-est, central și de sud-vest al țării, împiedicarea lor de a pune stăpînire pe zona fortificată Caşin-Brăila și pe Carpații Meridionali au asigurat victoria deplină a insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste.

La rîndul lor, consecințele insurecției au creat împrejurări favorabile desfășurării ulterioare a operațiunilor Armatei sovietice, căreia i-au fost deschise „Poarta Focșanilor" și importante direcții strategice spre centrul Europei. Totodată, Comandamentul german a fost lipsit de posibilitatea scoaterii unor unități de pe front, datorită angajării în luptele cu forțele sovietice a tuturor rezervelor de care dispunea în acest sector al frontului. Insurgenții români au putut să înfrîngă rezistențele germane din interior pe o arie largă, să asigure un cap de pod de circa 50 000 km pătrați la nord de Carpații Meridionali prin măsura luată de Comandamentul român, în noaptea de 23/24 august, de acoperire a frontierelor, pentru a împiedica eventuale pătrunderi ale trupelor germane și ungare.

Înaltul Comandament al armatei germane (O.K.W.) a făcut eforturi mari pentru a-și reface apărarea pe arcul carpatic din România și a-l transforma într-o barieră greu de trecut în calea forțelor sovietice spre Balcani. Speranțele lui au fost, însă, spulberate de tenacitatea cu care trupele române și-au îndeplinit misiunile.

Datorită acțiunilor energice ale forțelor insurecționale române, armatele sovietice au putut să străbată în viteză un spațiu mare, curățat de prezența inamicului, să ajungă, pînă la începutul lunii septembrie, la frontiera româno-bulgară. Prin Dobrogea, ele aveau deschisă direcția strategică spre sud, în Peninsula Balcanică ; prin Cîmpia Română, în lungul Văii Dunării, către Iugoslavia, Ungaria și Austria ; prin Podișul Transilvaniei, în lungul rîului Mureș și prin Poarta Someșului, spre Ungaria și Cehoslovacia. La mijlocul aceleiași luni, Armata sovietică a ajuns în zonele de la frontierele vestice ale României cu Iugoslavia și Ungaria. Arcul carpatic n-a mai constituit o fortăreață ; prin trecătorile rămase libere, asigurate de diviziile române, care rezistau presiunilor adversarului pe poziții situate între 50 și 350 km la nord de aceste trecători și la circa 200—600 km de București, forțele sovietice și române, de la sud de Carpații Meridionali, s-au putut concentra în Podișul Transilvaniei în vederea unor operațiuni noi, spre Cîmpia Tisei. Apreciind contribuția Armatei Române în desfășurarea acestor ample deplasări și regrupări de forțe, generalul I. M. Managarov, comadantul Armatei 53 sovietice, aducea, în ordinul său de zi cu nr. 0346, dat la 23 septembrie 1944, mulțumiri unităților române „care au acoperit mișcarea Armatei Roșii spre Cîmpia Ungariei..."

Ecoul internațional al actului istoric de la 23 August și al intrării armatei române în războiul antihitlerist a fost prompt și amplu, evenimentele de la 23 August suscitînd comentarii și aprecieri în numeroase țări, atît în Europa, cît și pe alte continente.

Concordanța, în timp, a insurecțiilor antifasciste de la Paris și București a sporit semnificația vechilor tradiții de prietenie româno-franceze. Știrea despre evenimentele din România a fost, de aceea, întîmpinată, în Franța, cu sentimente profunde de simpatie. „Această știre — scria, la 24 august, **«Le front national»** — care sosește în plină insurecție a Parisului, va umple de bucurie pe luptătorii noștri".

Semnificația evenimentelor din România pentru sud-estul și centrul Europei a fost pe larg subliniată de presa mondială. Consemnînd că „rămășițele Armatelor 6 și 8 germane au fost prinse în cursă între ruși și români care, în conformitate cu ordinele primite de la București, au atacat pe germani", cotidianul american **Christian Science Monitor"**, din 24 august 1944, scria că pierderea teritoriului „României înseamnă dispariția rapidă a tuturor vestigiilor dominației Axei în Balcani. Bulgaria îi va urma fără îndoială. Apoi, cu ajutorul mareșalului de partizani Iosip Broz (Tito), garnizoanele germane din Grecia și insulele Mării Egee vor fi izolate și lăsate în mîinile grecilor, care au multe să le spună". La 25 august, gazeta londoneză **„Times"** aprecia că hotărîrea României „va avea un efect tonic în Turcia care... a asistat la dezvoltarea ostilităților românești împotriva exploatării și tiraniei germane cu un interes și o simpatie ce datează din zilele Înțelegerii Balcanice".

Distanța n-a împiedicat înregistrarea și comentarea evenimentelor din România. În China, ziarul **„Takongbao"** („Împărțialul") își informa cititorii, la 25 august 1944, despre faptul că „Între Armatele române și germane au avut loc lupte". Ziarul relua știrea corespondentului din Berna al postului de radio **„Columbia Broadcasting System"**, în care se relata că „trupele române desfășoară lupte la Constanța, de-a lungul litoralului Mării Negre, împotriva trupelor germane, atacînd, totodată, trupele ungare la frontiera cu Ungaria" (linia vremelnică de demarcație din Podișul Transilvaniei — n.a.). La rîndul lui, ziarul argentinian **„La Prensa"**, din 25 august, făcea următoarele aprecieri în legătură cu consecințele evidente ale situației schimbate din România : „Prăbușirea ocupației germane în Balcani. Bariera dificilă a Carpaților a dispărut în mod practic... La sud-vest de România se întinde Iugoslavia împînzită de partizanii care țin continuu în șah garnizoanele germane. Mai departe se află Adriatica, dominată de adversarii lor. În mod virtual este creată, astfel, o barieră continuă în nordul Balcanilor, care va implica pierderea tuturor forțelor germane din Grecia, Marea Egee și Creta".

Sintetizînd aceste aprecieri, ziarul sovietic **„Pravda"** scria, la 28 august : „Importanța ieșirii României din Axă depășește cadrul României. Presa străină are dreptate să spună că aceasta înseamnă prăbușirea întregului sistem german de apărare în Balcani".La rîndul său, revista sovietică **„Voina i rabocii klass"** din 1 septembrie 1944, comentînd, în articolul „Hotărîrea României", aprecierea ziarului **„New York Times"**, că ruperea României de Germania constituie unul din evenimentele hotărîtoare ale războiului, scria : „O asemenea apreciere nu va părea exagerată dacă ne vom imagina, în toată amploarea, consecințele pe care le va avea pentru Germania cotitura în evenimentele din România. Este vorba nu numai de faptul că, pierzînd România, hitleriștii își pierd pe unul din cei mai utili aliați. Din punct de vedere strategic, apariția Armatei Roșii pe malurile Dunării înseamnă de fapt începutul prăbușirii întregului flanc balcanic al lui Hitler. În imediata vecinătate, în Iugoslavia, acționează cu succes Armata Populară de Eliberare Iugoslavă, armata mareșalului Tito. Se strînge, tot mai mult, cercul de fier în jurul diviziilor germane rămase în Grecia. Distrugerea completă a tuturor pozițiilor hitleriste în Balcani — iată adevărata perspectivă a viitorului cel mai apropiat. Or, aceasta înseamnă că, pentru Germania, este pierdută definitiv, în general, întreaga Europă de sud-est".

La 15 septembrie 1944, comentînd importanța pentru Balcani a intrării României în războiul contra Germaniei, **„Pravda"** scria că România devenise „bază de operațiuni militare pentru lichidarea completă a dominației hitleriste în Balcani, pentru eliberarea completă a popoarelor din Balcani de sub jugul german și pentru restabilirea independenței și suveranității lor naționale".

Înseși căpeteniile armatei germane au fost nevoite să recunoască gravele consecințe provocate Germaniei de insurecția poporului român. Într-un raport înaintat lui Hitler, mareșalul Wilhelm Keitel, șeful Statului Major General german, și generalul Heinz Guderian, șeful Statului Major al armatei de uscat, apreciau că evenimentele din România, „...pe lîngă consecințele imediate de ordin militar, au produs, în același timp, o răsturnare pe fronturi extrem de periculoasă, ce va duce la pierderea teritoriului nu numai al României, ci și al Bulgariei, Iugoslaviei și Greciei, punînd în pericol toată armata germană din Balcani".

Este explicabil interesul viu cu care au urmărit evenimentele din România și desfășurarea lor, în august 1944, opinia publică, forțele patriotice și antifasciste din țările vecine, pentru influența lor nemijlocită asupra situației politice și militare din aceste țări. Pe drept cuvînt, aprecia revista sovietică **„Voina i rabocii klass"** că „lovitura românească nu va întîrzia să aibă o rezonanță politică în celelalte țări satelite ale Germaniei".

În Bulgaria, unde masele populare cereau „o renunțare hotărîtă la politica de sprijinire a aventurilor hitleriste" — așa cum rezultă din documentele publicate în culegerea **Mișcarea de rezistență a poporului bulgar, 1941—1944**, de Petar Gheorghieff și Basil Spiru (Berlin, Rutten Loening, 1962) — C.C. al Partidului Muncitoresc Bulgar (azi Partidul Comunist), analizînd situația internă, în contextul evenimentelor militare și politice internaționale de la sfîrșitul lunii august 1944, și noile posibilități create pentru intensificarea luptei de eliberare, a adresat membrilor săi o directivă în care se aprecia că „ruperea relațiilor cu Germania hitleristă de către Turcia și evenimentele din România i-au silit pe bagrianovi, pentru a găsi vreo ieșire, să recurgă la jumătăți de măsură...". În același timp, Comitetul Regional Plovdiv al Partidului Muncitoresc Bulgar aprecia că „trecerea României în lagărul aliaților a produs derută și panică în lagărul credincios lui Hitler al bagrianovilor". Într-un document al intelectualilor din Frontul Patriei, se scrie : „Armatele germane din România sînt acum sortite pieirii. Armatele românilor acționează în spatele germanilor și al aliaților fasciști unguri. Armatele sovietice și române, împreună cu aliații, se pot uni, în orice moment, cu glorioasele armate de partizani ale mareșalului Tito din Iugoslavia". La rîndul său, Statul Major Suprem al Armatei Populare de Eliberare (NOVA) aprecia că „noua situație din România va găsi și la noi (în Bulgaria — n.a.) un puternic ecou ;... în guvern, peste puțin timp, sînt de așteptat schimbări mari. Frontul Patriei este pe cale să cucerească puterea".

În Iugoslavia, după evenimentele din România — se spune în **Compendiu de istorie a Ligii Comuniștilor din Iugoslavia** (Panciovo, Ed. Libertatea, 1965) — Statul Major Suprem al Armatei de Eliberare Națională a hotărît să îndrepte „forțele principale în direcția Serbiei, care, în același moment, avea o importanță decisivă" pentru Balcani, atît din punct de vedere militar, cît și politic. „În urma luptelor crîncene din Bosnia răsăriteană, Muntenegru și Serbia de sud, unitățile Armatei de Eliberare Națională au dezrobit, de la începutul lui septembrie, sudul și vestul Serbiei", ceea ce a agravat și mai mult situația Grupului de armate german „E" din Grecia.

Vorbind despre influența evenimentelor din România asupra trupelor acestui grup de armate, corespondentul din Istanbul al Agenției sovietice TASS transmitea, la 31 august 1944, că, deși „situația precară în care s-au găsit trupele germane din România a fost cu multă grijă ascunsă soldaților germani din Grecia și Albania, știrile asupra înfrîngerii a numeroase divizii germane în România au circulat pe larg în rîndurile lor", producîndu-le de-

August 1944. Evenimentele din România oglindite în presa internațională

23 AUGUST

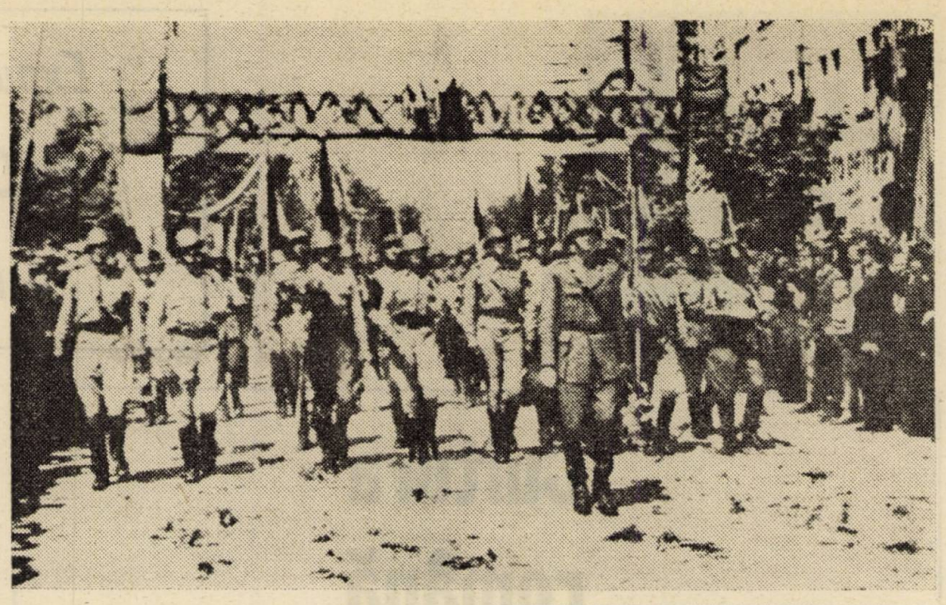

Primire călduroasă făcută la Oradea trupelor române reintoarse de pe front

moralizare, manifestată prin sporirea dezertorilor.

În Ungaria, cotitura din România a avut o înrîurire mare. Faptele de atunci sînt consemnate în lucrări ulterioare ale unor istorici unguri. „Vestea zilei de 23 august — spune istoricul Csatari Daniel în lucrarea **Forgószélben — Magyar-Román viszony 1940—1945** (Budapest, Akademia kiado, 1969) — a zguduit ţara, exemplul românilor a devenit delicatesa preferată a propagandei şoptite şi influenţa lui a comis distrugeri considerabile în suflete... întrucît a proiectat fără milă, în faţa ungurilor, ...ispita de a urma, eventual, exemplul românesc". Considerînd drept sarcina sa principală restabilirea echilibrului forţelor politice interne, care s-a înclinat în defavoarea lui, şi numirea unui „guvern reprezentativ", regentul Horthy Miklos a demis guvernul Sztojay Döme, la 24 august, şi a constituit, la 28 august, un alt guvern, sub preşedinţia lui Lakatos Gèza, căruia i-a dat sarcina să creeze „condiţii de activitate în viitor" pentru ieşirea din alianţa cu Germania, în înţelegere cu puterile occidentale şi ocolind U.R.S.S. Demascînd planurile noului guvern, de a ataca România şi a pune stăpînire pe întregul arc al Carpaţilor româneşti, ca fiind o politică de continuare a războiului alături de Germania, postul de **radio „Kosuth"** îndemna „partidele democratice să lupte în fruntea mişcării maselor populare pentru un guvern de salvgardare a patriei". aşa cum „poporul român şi-a luat în mîini propria sa soartă, a răsturnat dictatura fascistă a lui Antonescu şi a format, din toate partidele democratice şi antigermane din România, un guvern naţional".

Forţele din Rezistenţa cehoslovacă şi poloneză şi-au exprimat, de asemenea, satisfacţia faţă de noua situaţie a României. În Cehoslovacia, unde, la 29 august, începuse insurecţia populară slovacă împotriva ocupanţilor fascişti, gazeta **„Moravska novost"**, organ al Partidului Comunist din Cehoslovacia şi al Rezistenţei naţionale pentru regiunea Moravo-Silezială, după ce sublinia rolul uriaş al Uniunii Sovietice în zdrobirea fascismului, scria în articolul publicat la începutul lunii septembrie 1944, intitulat „Sfîrşitul dominaţiei germane în Europa. Înainte spre victoria finală !" : „În România, Armata română a trecut de partea Armatei Roşii, diviziile germane sînt încercuite şi capturate, deoarece, datorită faptului că întreaga ţară s-a răsculat împotriva cotropitorilor săi, a devenit imposibilă orice modalitate de retragere".

Concomitent, în Polonia, **„Armia Ludowa"** — organul Gărzii Populare — aprecia, la 1 septembrie 1944, în articolul „În preziua sfîrşitului", că trecerea României de partea Aliaţilor „a schimbat radical situaţia în Europa de sud-est. Porţile spre Balcani au fost deschise atît de larg, încît spărtura nu va mai putea fi astupată de nici o forţă".

În adevăr, ca urmare a insurecţiei poporului român şi a alăturării României la coaliţia antihitleristă, operaţiunile Armatei sovietice s-au mutat spre vest într-un timp scurt de circa o lună. De asemenea, intensificarea acţiunilor Armatei Populare de Eliberare a Iugoslaviei, imediata pierdere a Bulgariei, în urma acţiunii Armatei sovietice şi a insurecţiei bulgare, începute, concomitent, la 8 septembrie, au marcat prăbuşirea dispozitivului german în Balcani, cu repercusiuni în zona estică a bazinului Mediteranei. Comandamentul german a fost constrîns să ia măsuri pentru evacuarea forţelor lui din această parte a Mediteranei, motivînd decizia adoptată — după cum se consemnează retrospectiv în buletinul său informativ din 15 octombrie 1944 — că una din cauzele principale ce provocaseră retragerea a fost situaţia din România, care crease „o ameninţare pentru spatele poziţiilor germane din Balcani. Datorită acestui fapt, noi sîntem nevoiţi să evacuăm trupele germane din Grecia de sud. Trupele noastre au început retragerea din insulele Mării Egee şi din Peloponez încă de acum cîteva săptămîni".

Pentru a completa ideea Comandamentului german, ne vom referi la memorialistul englez Arthur Gould Lee, care aprecia în cartea sa **Crown Against Sickle** (London, Hutchinson et co. Ltd.), că „schimbarea frontului de către România a obligat Germania să-şi retragă forţele din Grecia, Albania şi din sudul Iugoslaviei şi să-şi fixeze o nouă poziţie în nordul Iugoslaviei. Forţele britanice care au debarcat, în septembrie, în Grecia, avuseseră o sarcină simplă, deoarece cea mai mare parte a trupelor germane de ocupaţie se retrăgea".

Această retragere s-a făcut, însă, sub loviturile continuu aplicate de partizanii greci şi de unităţile Armatei Populare de Eliberare a Iugoslaviei. În afară de aceasta o bună parte a trupelor germane n-a mai putut să se retragă, deoarece forţele sovietice, iugoslave şi române controlau comunicaţiile din nordul Iugoslaviei şi sudul Ungariei. La sfîrşitul războiului, cînd Germania a capitulat fără condiţii, în insulele din partea estică a Mediteranei şi în Peninsula Balcanică — după cum afirmă istoricul francez general L. M. Chassin în **Histoire militaire de la seconde guerre mondiale** (Paris Ed. Payot, 1947) — au depus armele 14 divizii germane, totalizînd aproximativ 250 000 de oameni.

■

Sintetizînd faptele din august 1944, la înfăptuirea cărora îşi adusese contribuţia şi subliniind semnificaţia lor pe plan strategic militar, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** aprecia, cu prilejul celei de a XXX-a aniversări a insurecţiei : **„...prin întoarcerea armelor şi angajarea României cu întregul ei potenţial, alături de Uniunea Sovietică şi aliaţi, în războiul antifascist, s-a dat o puternică lovitură planurilor strategice ale Germaniei hitleriste. Aceasta a dus la prăbuşirea întregului front de sud, a deschis calea înaintării rapide a trupelor sovietice, a accelerat zdrobirea dispozitivului militar al Germaniei în această parte a Europei".**

Prin acest act eroic, de mare însemnătate istorică, România îşi reafirma dreptul sacru la independenţă şi suveranitate, iar în faţa poporului român se deschidea calea unei dezvoltări noi, cu adevărat democratice şi progresiste, calea edificării conştiente a propriului viitor, liber şi neatîrnat, a făuririi noii orînduiri socialiste pe pămîntul strămoşesc al patriei.

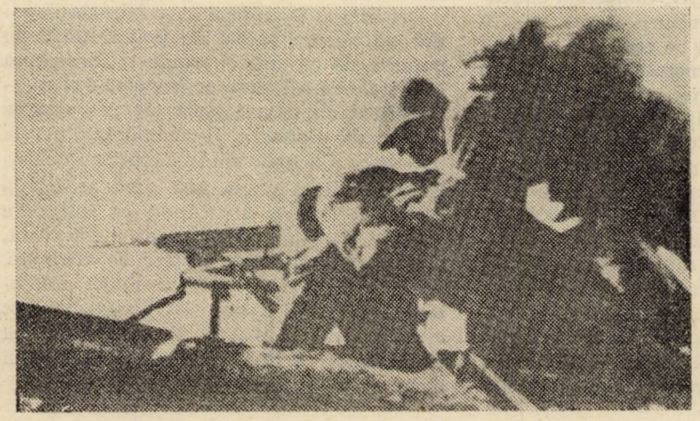

Ostaşi ai armatei române lichidează rezistenţele hitleriste din Bucureşti

23 AUGUST

Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU – idei în acțiune

Cultura română în dialog cu lumea

Mircea Malița

Despre rolul culturii în promovarea unui climat internațional de pace, înțelegere și cooperare s-au scris multe pagini grăitoare. Mai puternică decît orice argument este însăși servirea precumpănitoare a acestei cauze de către titanii literaturii, maeștrii artelor și cercetătorii științei, acum și în toate vremurile. În această privință, cultura română stă cu fruntea sus. Are o respirație senină și demnă, care propagă încrederea, apropierea, umanitatea. Prin originalitatea sa, a pledat cauza varietății. Prin mijloacele de limbă și difuzie, care nu se comparau cu acelea ale țărilor mari, a fost un argument în favoarea capacității și dreptului fiecărui popor de a-și găsi locul meritat în civilizația universală. În substanța sa, a distilat o experiență istorică străbătută de înțelepciune și măsură. Unul din gînditorii care au meditat mult asupra locului românilor în istoria lumii, Nicolae Iorga, desprindea portretul spiritual ce-l înfățișează pe poporul nostru din trăsăturile celor care au generat o cultură populară de o profunzime ieșită din comun : „socotirea cuminte cu care omul își spune vorba, își împletește fapta... nici o hotărîre pripită, nici un acces de patimă fără frîu, întunecînd limpezeala minții... cinstit, demn, de o demnitate antică... cu vorbe de o neimitabilă și neobișnuită măreție, cu socoteală în toate".

Cultura română s-a simțit suficient de puternică ca să întrețină un dialog viu cu culturile vecine și cu cele europene, dovedind o virtute specială în a arunca punți spre Orientul cu care a convețuit strîns înainte și după Bizanț. În aceste schimburi, a primit și a dat, cu o uimitoare putere de a-și conserva și desăvîrși o structură proprie care i-a asigurat identitatea. Experiența sa istorică are o mare valoare de actualitate. Cristalizarea personalității este fructul interacțiunii, nu al izolării.

România socialistă este astăzi o participantă activă la viața politică a lumii, la rezolvarea problemelor sale vitale, la opera de instaurare a unei noi ordini economice internaționale. Cultura este unul din mijloacele principale care îi asigură prezența în problematica mondială. Cît de departe sîntem, însă, de viziunea simplistă a unei culturi redusă la funcțiunile sale de divertisment și de folosire a timpului liber ! Cultura, în accepția consacrată astăzi de sociologie, este locul unde se produc și împărtășesc valorile, acest ingredient indispensabil fixării unei opțiuni, alegerii unei variante, luării unei decizii. Cultura stă, astfel, la originea definirii unei căi proprii de dezvoltare a societății, devenind garant al corespondenței cu interesele populare fundamentale. Ea convertește în această direcție tot ceea ce cunoașterea îi pune la îndemînă mai avansat. Delimitările între arte, literatură, producție populară sau cultă, știință sau filozofie sînt depășite în lumina funcțiunii largi care face întreaga cultură o pîrghie esențială a progresului social și a dezvoltării multilaterale a personalității umane.

Iată de ce, retrospectiv, Congresul educației politice și al culturii socialiste, din 1976, și marile acțiuni pe care le-a generat constituie unul din momentele de seamă ale perioadei istorice pe care o parcurgem. Convocat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, Congresul a fixat jaloane pentru dezvoltarea culturii la noi, și i-a pus ritmurile la unison cu dezvoltarea economică și socială. Ecoul său internațional a fost considerabil.

La întrebarea dacă o creștere economică rapidă — pe care economia capitalistă a asociat-o, întotdeauna, cu mărirea clivajelor sociale — poate fi conciliată cu o mărire a echității distribuției, România a dat un răspuns afirmativ prin experiența, practica și politica sa de dezvoltare multilaterală. Toate țările au urmărit, comentat și înregistrat acest rezultat, omologat în transformările societății contemporane. Tot așa, la întrebarea dacă o industrializare accelerată — care, în alte sisteme, e acuzată de uniformizare, stingerea tradițiilor și dezumanizare — poate merge în pas cu o înflorire a culturii în toată bogăția varietății ei, țara noastră depune o mărturie pozitivă și concludentă. **„Problemele privind educarea și formarea omului nou, puse în relief în cadrul dezbaterilor noastre privesc nu numai poporul român** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în încheierea lucrărilor Congresului educației politice și al culturii socialiste ; **ele au o importanță generală, preocupînd în cea mai mare măsură întreaga omenire, vizează în mod special modul în care crește tînăra generație, deci însuși viitorul civilizației, al dezvoltării societății umane".**

În ultimii ani, dezbaterile internaționale au scos în evidență actualitatea temelor și ideilor Congresului din 1976. Dintre ele, apare la loc de frunte preocuparea țărilor în curs de dezvoltare de a lupta pentru identitatea lor culturală, împotriva „imperialismului cultural", a împrumutării modelelor și stilurilor de viață fără contingență cu realitățile proprii, aspirația lor la personalitate distinctă. Aceasta nu este o pretenție marginală, ci ține de însăși esența apărării și consolidării independenței și suveranității. Participanții români la reuniunile internaționale de sub egida UNESCO sau a altor organisme de cultură, știință și educație, regăsesc temele la care Congresul a dat răspunsuri în condițiile României socialiste. Nivelul de cultură și cunoaștere, ca forță materială în transformarea revoluționară a societății, respingerea aproprierii culturii de către elite și asigurarea participării largi a maselor populare la valorile culturale, cunoașterea istoriei proprii, neacceptarea uniformizării, definirea idealului unui „om de omenie cu pregătire multilaterală", mesajul nobil și plin de răspundere al umanismului —, iată idei care își mențin prospețimea și apelul în dezbaterea care se intensifică pe zi ce trece.

Încrederea în capacitatea întregului popor de a crea valori de înaltă ținută în materie de cultură cuprinde și încrederea în forțele de a fi creator în domeniul științei și tehnicii, de a organiza, în chip riguros și eficient, economia, de a îmbogăți avuția națională. Cu toate că, în raport cu arta și literele, știința părea mai greu accesibilă unei țări care și-a dobîndit cu întîrziere statutul său politic legitim, ea a constituit, pentru noi, un teren propice de afirmare. Lui Pasteur i se asociază marii microbiologi români, Babeș și Cantacuzino, tot așa cum putem vorbi de afinitățile lui Grigorescu cu Corot sau de cele ale lui Pallady cu Matisse.

Participarea la viața intelectuală a Europei s-a realizat pe tărîmul literelor, ca și al științei și al gîndirii filozofice. Nici nu s-a schițat bine ideea zborului, și Aurel Vlaicu și Traian Vuia construiau aparate proprii. De altfel, Coandă ca și Brâncuși ilustrează, deopotrivă, spiritul inovator și deschis al culturii noastre.

Sublinierea recentă de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a științei drept componentă esențială a culturii, în expunerea din 3 august, este de natură a stimula reflecția pe un plan mai larg. Se știe că, în 1979, se va ține Conferința Mondială pentru Știință și Tehnologie în serviciul dezvoltării. Reuniunea pregătitoare pentru Europa s-a întrunit la București, în luna iunie a acestui an, ca un semn de recunoaștere a inițiativei președintelui României ca O.N.U. să convoace această importantă reuniune mondială.

O altă datorie a culturii și a reprezentanților ei — ne amintește secretarul general al P.C.R. în expunerea din 3 august — este de a participa la dezbaterea problemelor complexe ale societății, într-o lume ce cunoaște rapide și profunde schimbări, probleme ce sînt legate de însăși existența oamenilor. Pe plan internațional, recunoașterea nevoilor fundamentale ale omului, drept criteriu de orientare a dezvoltării sub presiunea dramaticei situații care caracterizează vaste regiuni ale globului — unde nu au fost rezolvate problemele hranei, adăpostului, sănătății, apei, instruirii — este de dată recentă. Una din întrebările cel mai des puse pe plan internațional se referă la felul în care o țară sau alta a știut să asigure soluționarea problemelor vitale. Aceste probleme se disting și prin stimularea cooperării și conlucrării, fără de care ele nu pot fi rezolvate în mod stabil și profund.

Ne depărtăm de cultură dacă vorbim de problema apei, a mediului înconjurător sau a energiei solare ? Nicidecum. Problemele vitale mai au o trăsătură — aceea de a reclama participarea maselor, ca o condiție sine qua non. Ele sînt un perfect teren de ilustrare a concepției noastre despre democrație și despre drepturile omului care, în cuvintele tovarășului **Nicolae Ceaușescu, „pornește de la necesitatea asigurării deplinei egalități între oameni, a realizării unor relații economice și sociale echitabile, care să permită fiecărui cetățean să ducă o viață demnă, de la accesul liber la învățămînt, cultură, știință, de la posibilitatea participării directe a oamenilor, fără deosebire de naționalitate — și în primul rînd a maselor muncitoare — la conducerea întregii societăți".**

Revine culturii, în ultimă instanță, datoria care îi este proprie de a întreține și încrederea în om și în posibilitățile lui de a rezolva presantele probleme ale existenței, ale dezvoltării și ale păcii. Cultura umanistă are un lung exercițiu în combaterea nihilismului, ajuns în zilele noastre la forme de aroganță absurditate. Este o datorie pe care reprezentanții culturii românești o îndeplinesc pe baza unei vechi tradiții, laolaltă cu ceilalți oameni ai scrisului, gîndirii și cercetării din lume, pentru ca omenirea să fie ferită de noi experiențe traumatice și să se bucure în calmul păcii de fructele muncii sale.

Cooperarea subregională — parte integrantă a securității europene

În expunerea prezentată la recenta ședință a activului central de partid și de stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat atenția deosebită pe care România o acordă creării unor zone de înțelegere și pace în Europa, ca o componentă importantă a acțiunii pentru înfăptuirea securității și cooperării pe continent. Este subliniată astfel, o dată mai mult, preocuparea constantă a țării noastre pentru continuarea și aprofundarea destinderii în Europa, pentru concretizarea neabătută, în toate componentele sale, sub toate laturile și aspectele, a Actului final al C.S.C.E.

Într-adevăr, documentul adoptat la Helsinki consemnează, în diferite capitole și sub diferite forme, caracterul indivizibil al securității europene, profiul ei unitar și global, faptul că realizarea destinderii și cooperării în orice parte a Europei se subsumează și influențează ansamblul proceselor pozitive care se desfășoară pe continent. Ceea ce, în termenii Actului final, se definește ca promovarea sau extinderea cooperării subregionale (Europa însăși fiind, la rîndul ei, o zonă sau o regiune a lumii întregi) înseamnă, în fapt, o amplă, multilaterală și diversificată acțiune globală de aplicare a normelor noi de relații interstatale, de dezvoltare a cooperării, securității și păcii în toate zonele continentului.

Este evident că aceste prevederi ale Actului final pornesc de la importanța cooperării subregionale sau zonale în Europa, verificată de practica istorică a popoarelor, pentru înfăptuirea destinderii și colaborării pe continentul nostru. Deosebit de semnificativ, acum, este faptul că această cooperare — cu tradiții îndelungate în unele zone — a primit un impuls și un fundament politic nou, menit să confere dimensiuni sporite și să favorizeze înfăptuirea aspirațiilor pe care state din diferite părți ale Europei, ca parteneri independenți, pe deplin egali în drepturi, le nutresc în dorința unirii eforturilor în jurul unor obiective sau proiecte de interes comun. Un asemenea curs, un asemenea profil al cooperării subregionale nu împietează, se înțelege, asupra intereselor vreunei țări sau vreunui grup de țări din afara regiunii respective, ci, dimpotrivă, sînt menite să contribuie la dezvoltarea legăturilor între popoarele europene, să aducă noi și valoroase contribuții la soluționarea unor probleme concrete, la dezvoltarea colaborării, păcii și securității pe continent.

Ca stat situat în Balcani, deci într-o regiune cu un puternic și tradițional impact asupra evoluțiilor general-europene, România acordă, firește, o importanță deosebită dezvoltării unor relații de prietenie, stimă, bunăvecinătate și largă colaborare în această zonă a continentului nostru. Numeroase și cunoscute inițiative postbelice, eșalonate pe spațiul a peste două decenii, stau mărturie preocupării constante a partidului și statului nostru pentru transformarea Peninsulei Balcanice într-o zonă a păcii, înțelegerii și colaborării, într-o zonă care să constituie, am putea spune, un model de noi relații intereuropene, așa cum sînt menționate ele și în Actul final. Drumul spre un asemenea țel nu e desigur ușor, Balcanii oferind încă, pe lîngă evoluțiile majore și preponderent bune, probleme sau litigii mai vechi și mai noi între unele state din zonă. De aceea, țara noastră a militat și militează constant pentru soluționarea politică, pe calea negocierilor, a problemelor existente între unele state balcanice, ca o premisă esențială în vederea realizării deziderateului unei ample și rodnice colaborări în regiune. Dar, ceea ce conferă valoare deosebită unei asemenea poziții, ceea ce particularizează locul României în Balcani este caracterul foarte bun al relațiilor pe care ea le întreține cu toate statele de aici, atît cu cele socialiste, cît și cu cele capitaliste, inclusiv cu cele între care există încă unele diferende nesoluționate. **„Sîntem deci** — sublinia președintele **Nicolae Ceaușescu — într-o situație care ne permite să acționăm realmente mai eficient pentru întărirea colaborării și păcii în Balcani".**

Fundamentele obiective ale unui asemenea curs al raporturilor și colaborării interbalcanice — ca parte integrantă a securității europene — sînt înscrise, desigur, în tradițiile comune de luptă și cultură ale popoarelor balcanice, în realizările economico-sociale ale statelor sud-est europene, în întărirea independenței și suveranității lor naționale, în dorința generală de a realiza o substanțială îmbunătățire a climatului, o cooperare și mai amplă în regiune. Nicicînd, ca după al doilea război mondial, statele balcanice nu și-au văzut materializate, în asemenea măsură, aspirațiile de consolidare a independenței și suveranității naționale, nu au obținut succese atît de importante pe calea dezvoltării economice și sociale. Au crescut, de asemenea, rolul și ponderea forțelor poli-

23 AUGUST

Expunerea tovarășului

NICOLAE CEAUȘESCU

– idei în acțiune

tice și sociale care se pronunță, în toate statele din regiune, pentru aprofundarea și extinderea relațiilor de prietenie între popoarele balcanice, pentru pace, securitate și cooperare în zonă. În același timp, prin acțiunile lor pe plan internațional, statele din Balcani, potrivit propriilor lor orientări și opțiuni de dezvoltare social-economică, s-au afirmat ca prmotori activi ai păcii și înțelegerii între popoare, inclusiv prin contribuția proprie, originală, la etapele de pînă acum ale procesului securității general-europene.

Tocmai asemenea premise au făcut ca relațiile interbalcanice să cunoască, în epoca postbelică, o evoluție în general bună, preponderent pozitivă, lucru materializat, între altele, prin dezvoltarea relațiilor bilaterale, ca și prin activitatea unor organisme de cooperare multilaterală în diverse domenii. Și este cu atît mai remarcabil acest proces, cu cît, în această regiune, există și se dezvoltă state socialiste și state capitaliste, state aparținînd sau nu unor alianțe militare. Dezvoltarea cooperării între ele, pe baza egalității și avantajului reciproc, demonstrează, în consecință, realismul și posibilitățile obiective de concretizare a vastului proces al securității și cooperării în Europa, continent care, după cum se știe, prezintă la scară mărită aceeași configurație a structurilor politice, sociale și economice. Este ceea ce probează că transpunerea în viață a deziderateloor înscrise în Actul final presupune respectarea particularităților de dezvoltare ale fiecărui stat din Europa, a aspirațiilor și opțiunilor proprii fiecărei națiuni europene.

Ca rezultat al noului spirit existent în Balcani, al atașamentului popoarelor de aici la cauza păcii și securității generale, în această regiune a avut loc prima reuniune multilaterală din Europa (februarie-martie 1976) consacrată nemijlocit aplicării normelor și prevederilor de dezvoltare a cooperării subregionale înscrise în Actul final. Convocată din inițiativa Greciei, această reuniune a permis detectarea unor importante domenii și posibilități de cooperare, prezentarea a peste 120 de propuneri și sugestii corespunzătoare. Materializarea lor, în cadrul unei cooperări multilaterale, presupune, firește, noi și eficiente acțiuni similare, asigurarea unei continuități organizate a colaborării economice, tehnico-științifice, culturale și în celelalte domenii în legătură cu care există interese comune ale statelor din Balcani. De aceea, România, promovînd relațiile sale bilaterale cu toate statele din regiune, s-a pronunțat pentru crearea unor organisme noi de cooperare multilaterală, sprijinind în același timp inițiativele privind convocarea unei reuniuni similare celei care a avut loc la Atena. O asemenea evoluție a raporturilor interbalcanice nu ar face decît să contribuie la realizarea progresului economic și social al popoarelor din zonă, ar avea o influență pozitivă asupra climatului general din regiune și ar contribui, totodată, la transpunerea în viață a prevederilor documentelor Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa. Există, de asemenea, posibilități pentru realizarea unei colaborări mai strînse între România și țările dunărene — Ungaria, Cehoslovacia, Austria —, inclusiv în scopul folosirii mai bune a Dunării.

Succese în dezvoltarea cooperării subregionale, conform acțiunilor preconizate de Actul final, au fost obținute și în alte zone ale Europei. Este cunoscut, astfel, rolul important pe care documentele adoptate la Helsinki îl acordă așa-numitei „dimensiuni mediteraneene" a securității și cooperării în Europa, pornind de la tradiționalele raporturi de colaborare existente între statele riverane Mediteranei, atît europene cît și neeuropene. Extinderea cooperării în această zonă — deziderat înscris și printre acțiunile prioritare ale Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, căreia îi

ROMÂNIA

și

edificarea

securității

europene

revine o misiune deosebită în înfăptuirea cooperării subregionale — ar avea, simultan, efecte pozitive asupra securității pe continentul nostru și ar contribui la realizarea unor progrese similare în întregul bazin mediteranean. Ca promotori activi ai cooperării subregionale în Europa s-au afirmat, de-a lungul anilor, țările nordice și țările baltice, fiecare din aceste grupuri de țări detectînd ample posibilități de conlucrare bilaterală și multilaterală, atît pe plan economic și comercial, cît și în soluționarea unor probleme specifice ale zonelor respective (combaterea poluării marine, apărarea mediului ambiant, valorificarea a noi resurse de energie).

Fără îndoială, cooperarea la nivel regional, zonal sau subregional în Europa nu poate avea un caracter închis, limitativ ; ea se realizează și este favorizată în condițiile existenței unei ample cooperări economice la nivelul întregului continent, ca o contribuție la înfăptuirea deziderateloor securității și cooperării globale. De aceea, se poate spune că succesul cooperării subregionale — ca parte integrantă a securității general-europene — impune, ca o condiție obiectivă, așezarea întregii cooperări care se desfășoară între statele continentului pe baze noi, cu adevărat democratice și stabile, eliminarea barierelor și obstacolelor artificiale încă existente în calea extinderii exporturilor către unele state occidentale, înlăturarea condiționărilor de orice fel în legătură cu amplificarea schimburilor, promovarea unui caracter deschis al cooperării pe care o desfășoară unele organizații sau grupări economice interstatale. Apartenența la diferite organizații, grupări economice, blocuri, sau deosebirile de orînduire socială nu trebuie să constituie un impediment în calea dreptului fiecărei țări de a extinde relații directe de cooperare cu alte state, cu organismele unor grupări economice, să împiedice în vreun fel aplicarea și afirmarea deplină în viață, în toate zonele continentului, a tuturor principiilor înscrise în Actul final.

O cerință esențială a procesului general-european de întărire a păcii și securității pe continent o reprezintă, în momentul de față, conform dorinței și aspirațiilor vitale ale popoarelor europene, trecerea la măsuri ferme de dezangajare militară. Rolul cooperării subregionale, în acest sens, poate și trebuie să fie mult mai mare, avînd în vedere posibilitatea de a se ajunge la crearea unor zone de înțelegere și pace în Europa, prin dezvoltarea raporturilor între statele din diferite regiuni ale continentului. Iată de ce — alături de propunerea sa privind transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii, cooperării și bunei vecinătăți, lipsită de trupe și baze militare străine, de armament nuclear —, țara noastră a acordat și acordă atenția cuvenită inițiativelor de creare a unor zone similare și în alte părți ale Europei. Instituirea unor asemenea zone ar contribui, firește, la consolidarea destinderii, prin măsuri de dezangajare militară, ar permite popoarelor respective să-și consacre toate eforturile progresului economic și social, ar constitui un aport substanțial la consolidarea securității și păcii în Europa.

Militînd pentru dezvoltarea cooperării subregionale, pentru crearea unor zone de pace și înțelegere pe continent, pentru dezvoltarea relațiilor sale bi și multilaterale cu statele balcanice, România aduce, și pe acest plan, o contribuție valoroasă la promovarea destinderii, securității și păcii în Europa, la traducerea în viață a principiilor înscrise în Actul final al C.S.C.E.

I. Madoșa

Stabilirea unor raporturi echitabile între prețuri pe plan mondial

O cerință de bază a noii ordini economice internaționale, de care depind nemijlocit depășirea subdezvoltării și eliminarea decalajelor, statuarea unor relații și schimburi economice largi și fructuoase între toate statele, o constituie, în viziunea României, soluționarea justă, reciproc avantajoasă, a problemei prețurilor în comerțul internațional, prin înlăturarea instabilității acestora și asigurarea unor raporturi echitabile între prețurile principalelor categorii de produse : primare și, respectiv, manufacturate. Se pornește, în acest sens, de la însemnătatea deosebită a prețului ca principal instrument și mecanism de realizare în practică a relațiilor economice internaționale, de la necesitatea unor schimbări profunde în stările de lucruri de pînă acum din domeniul prețurilor. **„Pe plan internațional"** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — apare astăzi tot mai evidentă necesitatea unor înțelegeri între state pentru o judicioasă reglementare a prețurilor. Astfel, se impun măsuri pentru realizarea unui raport mai echitabil între prețurile diferitelor produse și îndeosebi între prețurile produselor industriale și cele ale materiilor prime, astfel încît aceasta să stimuleze atît țările producătoare de materii prime, cît și țările industrializate. Măsurile respective trebuie să corespundă intereselor tuturor țărilor, ale dezvoltării economice generale a popoarelor".**

Ca expresie a vechii ordini economice, sistemul de prețuri, care a funcționat și funcționează și în prezent în comerțul internațional, poartă amprenta relațiilor de inegalitate și inechitate, generate de politica imperialistă și dominația colonialistă, printre ale căror consecințe nefaste se înscrie, în primul rînd, împărțirea anacronică a lumii în țări industrializate și țări slab industrializate, în țări dezvoltate multilateral (deținînd monopolul fabricării produselor prelucrate și, mai ales, înalt prelucrate) și țări specializate unilateral în producerea și furnizarea de produse primare. Această anacronică împărțire a lumii a subminat și subminează posibilitatea desfășurării unui comerț internațional echilibrat, pe baza unor prețuri echitabile pornind de la fundamentul lor economic. Monopolizarea producției și exportului de produse prelucrate de către cîteva state industrializate a făcut ca, pe piața acestor produse, condițiile și prețurile să fie dictate de producători. În schimb, faptul că țările în curs de dezvoltare, în majoritatea lor, au rămas producătoare și furnizoare de produse primare nu a avut consecințe similare pe piața produselor respective. În contextul lipsei de diversificare a economiei acestor țări și al dependențelor unilaterale de desfacerea și realizarea în exterior a materiilor prime (minerale sau agricole), precum și în situația în care nu numai țările respective, ci și cele dezvoltate au fost și continuă să fie producători și exportatori ai unor asemenea mărfuri, condițiile și prețurile pe piața produselor de bază au fost determinate mai degrabă de marii consumatori (adică tot statele capitaliste industrializate). Evoluția prețurilor la produsele industriale și, respectiv, la cele primare a reflectat elocvent aceste stări de lucruri.

În cursul celei mai mari părți a perioadei postbelice, această evoluție a defavorizat țările în curs de dezvoltare producătoare și exportatoare de produse de bază. În timp ce prețurile la produsele prelucrate au crescut lent — dar permanent —, cele la produsele primare au fost supuse unor fluctuații continue, al căror efect, pe termen lung, s-a tradus într-o degradare a pozițiilor țărilor în curs de dezvoltare în comerțul și economia mondială. Indiferent de conjunctură, „mecanica degradării" a fost, obiectiv, aceeași : chiar dacă

Conceptul românesc asupra noii ordini economice internaționale

prețul a stagnat sau a crescut ușor pe o anumită perioadă, aceste țări au fost nevoite să producă și să exporte tot mai multe produse de bază, pentru a putea obține în schimb, prin import, cel puțin aceeași cantitate de produse prelucrate, în condițiile creșterii treptate a prețurilor acestora din urmă.

În primii ani ai deceniului actual, a intervenit o schimbare de tendință, creșterea prețurilor la produsele primare fiind mai ridicată în comparație cu cea a prețurilor la produsele industriale. La o analiză mai atentă se poate constata, însă, că o asemenea creștere mai rapidă a prețurilor pe ansamblul produselor de bază rezultă, în cea mai mare parte, din majorarea spectaculoasă a prețului petrolului, în timp ce prețurile celorlalte produse primare au cunoscut sporuri cu mult mai modeste.

Dar, chiar și această schimbare de tendință (luînd în considerare ansamblul produselor de bază) s-a dovedit de scurtă durată. Încă de la jumătatea anului 1974, raportul dintre prețurile acestora și cele ale produselor industriale și-a reluat cursul „tradițional". Din 1974, pe fondul unor fluctuații continue, prețurile la produsele de bază (cu unele excepții, în special petrolul) au înregistrat creșteri mai puțin ridicate decît cele la produsele industriale (în cazul cărora monopolul de producție deținut de țările dezvoltate nu lasă loc oscilațiilor, ci numai unei evoluții într-un singur sens, al permanentei majorări).

În ultimii ani — se poate aprecia — instabilitatea prețurilor pe piețele internaționale s-a accentuat, fapt pus în evidență de marile perturbații intervenite, de mișcările anarhice, artificiale, ale prețurilor unor produse. O expresie pregnantă a acestei accentuări a instabilității este însăși escalada fără precedent a prețurilor pe plan global, la toate categoriile de produse.

Dacă, în deceniul 1960—1970, prețurile în comerțul internațional sporiseră într-o proporție relativ redusă — ritmul mediu anual fiind de numai 1,3 la sută —, în perioada 1971—1977, aceste prețuri au sporit de 2,4 ori, adică într-un ritm mediu anual de peste 10 ori mai mare (13,2 la sută). Potrivit datelor furnizate de GATT, se constată că, după anul „de vîrf" 1974 (cînd prețurile au urcat cu 40 la sută), s-a înregistrat o anumită atenuare (8 la sută în 1975 și 2 la sută în 1976), dar după aceea, în perioada din urmă, a survenit un nou „puseu" febril (peste 9 la sută în 1977).

Evident, asemenea majorări substanțiale de prețuri, instabilitatea lor profundă sînt resimțite, într-un fel sau altul, într-o proporție sau alta, de către toate statele lumii, fiecare dintre acestea — oricît de ridicat ar fi nivelul dezvoltării sau potențialul său economic — neputînd să evite consecințele negative ale unor asemenea stări de lucruri. Dar, tot atît de evident este faptul că aceste consecințe sînt cu mult mai profunde și mai grave pentru țările în curs de dezvoltare, avînd în vedere nivelul lor economic mai scăzut, gradul redus de industrializare și diversificare a economiei proprii, structura comerțului exterior și dependența lor disproporționată și unilaterală de piețele internaționale. Aceste țări au fost și sînt primele afectate de fluctuațiile prețurilor, instabilitatea monetară, tendințele inflaționiste și perturbațiile financiare. Agravarea la cote critice, fără precedent, a îndatorării externe a țărilor respective constituie tocmai expresia sintetică a consecințelor cumulate ale tuturor acestor fenomene negative. Datoria externă pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol a crescut cu fabuloasa sumă de 130 miliarde dolari numai în ultimii patru ani, evidențiindu-se că aceste țări au fost nevoite să preia peste 70 la sută din nota suplimentară la țiței (rezultînd din majorarea prețurilor), cu toate că statele respective nu achiziționează decît 19 la sută din petrolul exportat de țările OPEC. Acest fapt demonstrează că, prin diferite metode și, în primul rînd, prin sporirea prețurilor la produsele manufacturate pe care le exportă în țările în curs de dezvoltare, marii consumatori de țiței — statele occidentale industrializate — au transferat, de fapt, acestor țări cea mai importantă parte din nota suplimentară la petrol.

Sînt realități care constituie argumente de fond în favoarea întreprinderii unor acțiuni urgente și efective în direcția asigurării unei mai mari stabilități a prețurilor pe piețele internaționale, a unor raporturi juste, echitabile între prețurile materiilor prime minerale, ale produselor

agricole și produselor industriale, care să contribuie la dezvoltarea tuturor țărilor, iar, pentru aceasta, cu prioritate, la progresul mai rapid al statelor în curs de dezvoltare.

Stabilirea unor asemenea raporturi între prețuri constituie o problemă de o complexitate deosebită, în abordarea căreia trebuie să se pornească de la realitățile obiective legate de determinări naturale date, de nivelul existent al tehnicii și dinamica progresului științific, dar și de la exigența — de asemenea obiectivă — de a schimba acele realități triste ale prezentului pe care le reprezintă împărțirea lumii în țări industrializate multilateral și țări cu o economie orientată unilateral spre producerea și exportul de produse primare, gravele decalaje între nivelurile de dezvoltare a statelor.

Răspîndirea pe glob a resurselor de materii prime minerale este — cel puțin la nivelul tehnicii actuale — în mod natural neuniformă : ca atare, există o firească lipsă de coincidență, o nesuprapunere a zonelor de producție și, respectiv, de consum. Această nesuprapunere constituie, în fond, baza obiectivă a comerțului internațional cu astfel de produse. Dar, nesuprapunerea existentă astăzi nu are, nicidecum, doar determinări naturale, ci și politico-economice, actuala diviziune internațională a muncii punîndu-și puternic amprenta atît în sfera producției, cît și în cea a consumului de produse primare.

Reprezintă o imagine simplistă — și, în fond, necorespunzătoare realităților —, aceea că țările în curs de dezvoltare ar fi preponderente, pe plan mondial, în producția și exportul de produse de bază. În prezent, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în producția mondială, pe ansamblul acestor produse, este apreciată la numai aproximativ o treime (30 la sută în ce privește energia, peste o pătrime în privința materiilor prime minerale industriale, sub 40 la sută în ce privește produsele agricole). Nici chiar în domeniul exporturilor de produse primare, preponderența nu aparține țărilor în curs de dezvoltare ; acestea nu dețin decît mai puțin de jumătate din total, iar, excluzînd petrolul, ponderea coboară la numai o cincime.

O asemenea stare de lucruri ar părea —la prima vedere — să îndemne la aprecierea că o creștere a prețurilor la produsele primare, o situare mai favorabilă a acestora în corelația cu prețurile produselor industriale ar avantaja, mai degrabă, țările dezvoltate decît țările în curs de dezvoltare (de altfel, pe baza acestei aprecieri, își argumentează unele țări occidentale industrializate încercările de a bara realizarea în practică a unei corelări între creșterile prețurilor la produsele manufacturate și, respectiv, la produsele de bază, revendicată de multe țări în curs de dezvoltare). La o atare concluzie s-ar ajunge dacă situația din domeniul produselor primare ar fi privită exclusiv prin prisma producției și exportului și nu și prin prisma consumului și importului.

Din punctul de vedere al consumului de produse de bază există, astăzi, o adîncă asimetrie pe plan mondial, covîrșitoarea majoritate a acestuia concentrîndu-se în țările dezvoltate, unde nu trăiește nici măcar o treime din populația lumii. În general, se apreciază că țările dezvoltate consumă 85 la sută din energia primară și aproximativ 6/7 din materiile prime minerale industriale extrase anual. Este de-ajuns a fi comparate aceste ponderi din sfera consumului cu cele din sfera producției pentru a fi reliefate pozițiile diferențiate ale țărilor dezvoltate și, respectiv, țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial cu produse de bază, primele fiind, de fapt, **importatoare nete,** iar ultimele, **exportatoare nete.**

Poziția de exportator net a țărilor în curs de dezvoltare pe ansamblul produselor de bază (respectiv faptul că ele exportă mult mai mult decît importă asemenea produse) explică și îndreptățește interesul acestor țări pentru asigurarea unor prețuri echitabile la produsele respective (cu atît mai mult cu cît astfel de prețuri au o importanță vitală pentru economia axată pe monoproducție sau monocultură a multora dintre ele), legitimează cerințele și revendicările lor mai generale cu privire la soluționarea, în contextul dezvoltării, a problemelor materiilor prime.

Ceea ce reclamă, în esență, țările în curs de dezvoltare este, pe de o parte, recunoașterea, consfințirea și respectarea strictă a **dreptului lor inalienabil și imprescriptibil de a dispune în mod liber și neștirbit de propriile resurse,** iar, pe de altă parte, crearea condițiilor necesare valorificării superioare a acestor resurse, atît prin **posibilitatea de a le prelucra intern** (pe baza accesului țărilor respective la tehnologiile moderne), cît și prin **comercializarea lor remuneratorie și echitabilă în exterior,** astfel încît participarea țărilor respective cu asemenea produse la schimburile internaționale să fie un factor nu de frînare, ci de potențare a eforturilor lor interne spre progres economico-social. În acest cadru, se înscriu revendicările lor privind prezervarea și îmbunătățirea, în termeni reali, a puterii de cumpărare a exporturilor lor de produse primare (în termeni reali, adică, în raport cu cheltuielile pentru importurile lor de produse industriale). Aceste revendicări au fost formulate în cadrul „Programului integrat" privind produsele de bază ,adoptat de țările în curs de dezvoltare la cea de-a III-a reuniune ministerială a „Grupului celor 77" și înaintat Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare spre dezbatere și adoptare.

România a sprijinit pe deplin, la cea de-a patra sesiune a UNCTAD, „Programul integrat" privind materiile prime, formulat de țările în curs de dezvoltare, hotărînd să participe la constituirea fondului comun pentru finanțarea stocurilor regulatoare de materii prime, pe care îl consideră ca putînd reprezenta o primă etapă pe calea spre realizarea obiectivului stabilirii unor raporturi juste între prețurile materiilor prime ,produselor industriale și produselor agricole. Participarea la constituirea acestui fond este o expresie concretă a solidarității României cu celelalte țări în curs de dezvoltare, cu cerințele lor legitime, o confirmare pregnantă a voinței țării noastre de a promova și sprijini ferm acțiuni practice în direcția lichidării decalajelor și instaurării unei noi ordini economice internaționale.

Faptul că țările în curs de dezvoltare sînt, pe ansamblu, exportatoare nete de produse primare nu înseamnă, nicidecum, că o asemenea poziție este caracteristică fiecăreia dintre aceste țări în parte. Dimpotrivă, din punctul respectiv de vedere, există o mare diversitate de situații. Sînt multe țări în curs de dezvoltare producătoare și exportatoare de materii prime minerale, dar importatoare de produse agricole. Sînt, de asemenea, numeroase țări în curs de dezvoltare producătoare și exportatoare de produse agricole, dar importatoare de materii prime minerale. Ca atare, ar fi simplist să se presupună că țările în curs de dezvoltare ar aborda problema produselor de bază exclusiv prin prisma unei viziuni de exportator și nu și de pe poziția de importator. Dealtminteri, așa cum se dovedește, problema stabilirii unor raporturi juste și echitabile între prețurile materiilor prime, produselor industriale și agricole nu ar putea fi nicidecum plasată sub semnul echivalenței sau confundată cu o simplă creștere a prețurilor la unele sau altele dintre produsele primare sau chiar pe ansamblul lor.

În realizarea unor astfel de raporturi între prețuri trebuie — așa cum se subliniază în documentul „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale" difuzat la O.N.U. — să se pornească de la legile economice obiective, ținîndu-se seama atît de **cheltuielile de producție, cît și de valoarea de întrebuințare a mărfurilor.** Pe plan practic, aceasta ar presupune ca prețurile la produsele industriale să fie stabilite plecînd de la prețurile materiilor prime principale (prețuri fixate, ele însele, în baza criteriilor arătate) și luînd în considerare, de asemenea ,prelucrarea și industrializarea materiilor prime respective cu cheltuieli minime ,precum și prețuri stabile la transportul mărfurilor. S-ar asigura, astfel, atît rentabilizarea produselor industriale (și, ca atare, crearea condițiilor pentru continuarea desfășurării normale a activității economice), cît și condiții echitabile de acces, pentru producătorii de materii prime — la produsele industriale, și pentru producătorii industriali — de acces la materiile prime.

Chemate, deci ,să permită stimularea activității productive în toate țările lumii, prețurile la materiile prime și la produsele industriale trebuie ,desigur, în situația actuală — ținînd cont de imensele decalaje economice existente astăzi între state și luînd în considerare imperativul lichidării lor pentru dezvoltarea multilaterală a tuturor participanților la circuitul economic mondial — să faciliteze și să sprijine activ eforturile de progres rapid ale țărilor rămase în urmă. Sînt necesare, totodată, prețuri stimulative pentru produsele agricole, în scopul creșterii continue a producției în acest sector vital al economiei mondiale, prețuri care să se afle în raporturi juste cu cele ale materiilor prime minerale și ale produselor industriale. Fixarea pe baza unor criterii raționale a prețurilor tuturor acestor categorii de produse ar putea crea condiții pentru realizarea unei mai mari stabilități a prețurilor, împiedicîndu-se modificarea nejustificată a acestora de către unele țări, în detrimentul altora.

Stabilirea unui raport just între prețuri pe plan internațional este ,deci, parte integrantă a problemei dezvoltării. Realizarea în viață a unui asemenea raport — care nu înseamnă, în fond, altceva decît luarea în considerare a intereselor tuturor țărilor — constituie, astfel, o condiție sine qua non a afirmării unor noi structuri și relații internaționale, o componentă fundamentală a procesului îndreptat spre instaurarea unei noi ordini economice mondiale, o exigență majoră a făuririi unei lumi mai bune și mai drepte.

dr. Ilie Șerbănescu

NAMIBIA

În perspectiva independenței

În urmă cu doisprezece ani, la 26 august, poporul namibian, sub conducerea Organizației Poporului din Africa de Sud-Vest — S.W.A.P.O.—, declanșa lupta armată de eliberare națională. Pentru a omagia sacrificiile pe care acest popor le-a făcut în lupta dusă de-a lungul anilor spre a-și cîștiga dreptul sacru la independență și libertate, cît și pentru a sublinia justețea acestei lupte, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a hotărît, în cadrul celei de a 18-a sesiuni a sa, ca data de 26 august să fie declarată Ziua Namibiei.

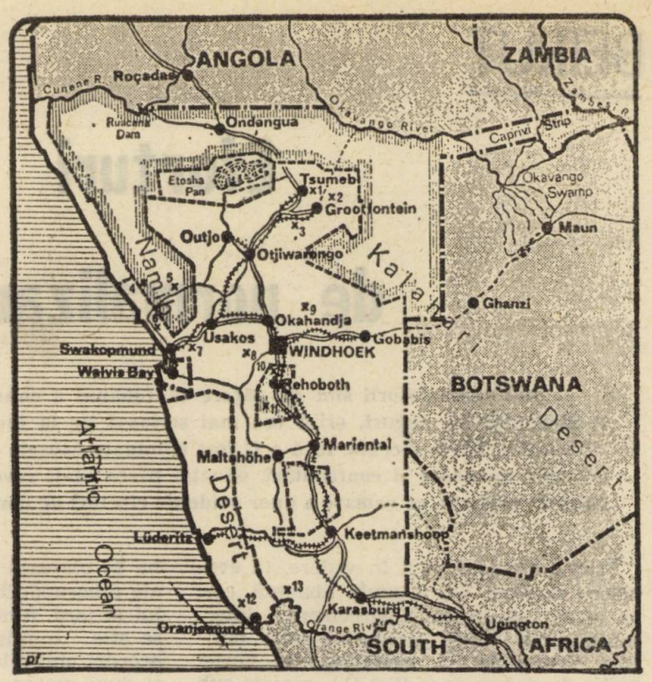

Hartă reprodusă din **The Guardian**

În acest an, Ziua Namibiei va fi marcată într-un moment deosebit de cele precedente. Îndelungata luptă, plină de sacrificii, umane și materiale, a poporului namibian se apropie de realizarea mărețului său țel — cucerirea independenței de stat. Într-adevăr, ca urmare a acceptării de către S.W.A.P.O. și guvernul sud-african a planului pregătit de cele cinci state occidentale membre ale „grupului de contact" și a hotărîrilor adoptate de Consiliul de Securitate al O.N.U., această perioadă este caracterizată de aplicarea unor prime măsuri ale procedurii proclamării independenței.

Astfel, în prezent, în Namibia se află o misiune a Organizației Națiunilor Unite, condusă de Martti Ahtisaari (Finlanda). Formată din circa 40 de persoane, „misiunea Ahtisaari" studiază modalitățile concrete și posibilitățile existente în vederea aplicării planului privind proclamarea independenței Namibiei. Între obiectivele fixate acestei misiuni, figurează și stabilirea efectivelor internaționale — civile și militare — care vor fi trimise, la fața locului, pentru a supraveghea desfășurarea, în condiții normale, a campaniei electorale, îndeplinirea respectării încetării focului și menținerea ordinii în perioada ce precede proclamarea independenței.

În ce privește activitatea actuală a misiunii speciale a O.N.U., consemnăm rundele de convorbiri între conducătorul acesteia, Martti Ahtisaari, și administratorul sud-african pentru Namibia, Marthinus Steyn. Potrivit unor precizări făcute la Windhoek, problemele aflate în suspensie, precum și detaliile propunerilor înscrise în planul statelor din „grupul de contact" vor fi studiate de comisii mixte. Misiunea specială a O.N.U. ar urma să revină la New York, în jurul datei de 25 august, cînd va pregăti raportul și recomandările pe care secretarul general al Națiunilor Unite le va prezenta Consiliului de Securitate la sfîrșitul acestei luni. În continuare, calendarul prevede ca, în prima săptămînă a lunii septembrie, Consiliul de Securitate să se întrunească pentru a se pronunța asupra recomandărilor respective. În legătură cu evoluția prezentă, Sam Nujoma, președintele S.W.A.P.O. — organizație de eliberare recunoscută de O.N.U. și O.U.A., ca unic reprezentant al poporului namibian — arăta că aceasta va ordona încetarea focului în Namibia numai după ce autoritățile sud-africane vor abroga legile represive, încă în vigoare, și după eliberarea deținuților politici.

Firește, momentul actual este complex prin însăși natura lui. În același timp, acest caracter complex este sporit de atitudinea și condițiile puse de autoritățile sud-africane. Cu toate acestea, observatorii remarcă faptul că realismul de care dă dovadă S.W.A.P.O., dorința sa de a coopera, în virtutea calității sale de reprezentant autentic al poporului namibian, pentru transpunerea în practică a planului, conferă șanse de reușită acestui proces. Totodată, precizările făcute de Sam Nujoma privind lupta S.W.A.P.O. — prin diverse mijloace — pînă la victoria finală, subliniază, cu claritate, că mișcarea de eliberare a poporului namibian, acțiunile hotărîte în direcția înlăturării dominației coloniale și făuririi unei vieți libere și demne constituie încă o dovadă concludentă că nici un fel de forțe străine nu pot înfrînge voința popoarelor de a deveni independente și suverane, deplin stăpîne pe destinele lor.

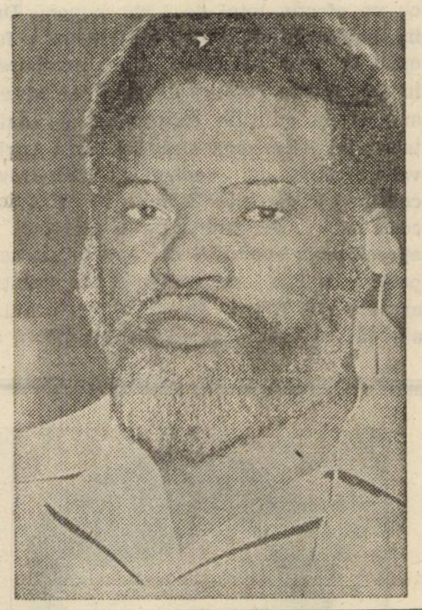

Sam Nujoma, președintele SWAPO: „Pentru Namibia, 1978 este un an hotărîtor"

România — sprijin activ, solidaritate militantă

În actualul moment al luptei duse de poporul namibian pentru cucerirea grabnică a independenței naționale, poporul român își reafirmă, ca întotdeauna, solidaritatea sa militantă cu lupta dreaptă dusă de el sub conducerea Organizației Poporului din Africa de Sud-Vest. Din 1972, România face parte din Consiliul O.N.U. pentru Namibia, ea participînd deosebit de activ la lucrările acestui organism și acționînd, cu constanță, pentru transpunerea în viață a hotărîrilor adoptate de Națiunile Unite în problema namibiană, astfel încît poporul acestei țări să-și dobîndească independența, să-și consacre eforturile progresului său economic și social, făuririi unei patrii libere și prospere.

Cu numeroase prilejuri, pe pămîntul românesc sau pe pămîntul african, în întîlnirile pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a avut cu Sam Nujoma și cu alți lideri ai S.W.A.P.O. s-a exprimat solidaritatea militantă și sprijinul activ ale poporului și partidului nostru, ale României socialiste față de lupta de eliberare a poporului namibian. În acest sens reamintim că, de curînd, cu ocazia primirii unei delegații a S.W.A.P.O., președintele Nicolae Ceaușescu a reafirmat întregul sprijin, politic, diplomatic, moral și material, acordat de România luptei de eliberare națională a poporului namibian, pînă la încununarea ei, ca și dorința țării noastre de a dezvolta largi raporturi de prietenie și colaborare cu Namibia independentă, spre binele celor două popoare, al păcii și înțelegerii internaționale, al unei lumi mai drepte și mai bune.

Semnificația deosebită a acestui ajutor, ca și a solidarității militante a României față de lupta poporului namibian au fost evidențiate în numeroase prilejuri de conducătorii S.W.A.P.O. Astfel, Sam Nujoma releva importanța sprijinului acordat de țara noastră, a poziției principiale a partidului nostru, a aportului tovarășului Nicolae Ceaușescu la cauza eliberării poporului namibian. De asemenea, recent, după vizita efectuată în România și întîlnirea cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul cu probleme economice al S.W.A.P.O., Ben Amathila, declara în interviul acordat revistei noastre că S.W.A.P.O. nutrește **„o înaltă stimă față de poziția P.C.R. și a României în legătură cu problemele Africii australe și, în mod special, față de Namibia, față de sprijinul generos acordat de președintele Nicolae Ceaușescu luptei drepte de eliberare a popoarelor din această zonă a continentului african".**

Dumitru Mirileanu

BEIRUT

Eforturi de normalizare

Toți comentatorii sînt de părere că Libanul a cunoscut, la începutul lui iulie și începutul lui august, criza cea mai serioasă de la încetarea războiului civil din 1975—1976. Zilele trecute, fără a fi fost eliminate cauzele profunde care au condus la ultimele incidente și confruntări, situația părea să fi revenit la un calm relativ, cel puțin în capitală, ca urmare a unor evidente eforturi de normalizare.

Primul element avut în vedere, în evaluarea situației din capitala libaneză, este un fel de „gentleman's agreement" intervenit, acum două săptămîni, între mițiile falangiste și contingentele Forței arabe de descurajare (F.A.D.), plasate sub comanda colonelului libanez Sami Al Khatib. Potrivit diferitelor surse din Beirut, acordul de încetare a focului s-ar baza, în fapt, pe un plan mai amplu de pacificare a capitalei, elaborat de comandantul șef al armatei. Unități libaneze ar urma, astfel, să preia controlul asupra unor puncte nevralgice din Beirut, după ce, în prealabil, combatanții s-ar fi retras de aici. Anunțată încă de la 9 august, încetarea focului pare să fi fost respectată, cu mai multă strictețe, abia de la 12 august, fiind precedată și de replierea combatanților în unele cartiere. Revenirea la calm a fost întreruptă, totuși, de atentatul care s-a produs, în noaptea de 12 spre 13 august, la birourile din cartierul Fakahani ale Frontului pentru eliberarea Palestinei (circa 200 de morți).

Elementele de calm relativ sînt urmarea directă a intenselor contacte și eforturi diplomatice cu privire la Liban, desfășurate atît pe plan intern, cît și extern. Dintre acestea, observatorii rețin, în special, vizita efectuată la Damasc, la începutul săptămînii trecute, de către premierul Selim Al Hoss, avînd în vedere că cei aproximativ 30 000 de soldați ai Forței arabe de descurajare sînt, în cea mai mare parte, de proveniență siriană. Au fost discutate „toate problemele interesînd cele două țări", a declarat premierul libanez, insistînd, în context, asupra necesității unui dialog și a unor consultări permanente libanezo-siriene. Ca o posibilă concluzie a convorbirilor, comentatorii menționează consensul autorităților libaneze și al oficialităților siriene cu privire la importanța tratării globale a problemelor din Liban, securitatea în diferite puncte ale capitalei neputînd fi disociată de situația existentă în sudul țării, punctul cel mai nevralgic al crizei. Atît la Beirut, cît și în sud, milții ale partidelor conservatoare se opun Forței arabe de descurajare sau autorităților libaneze.

Marcînd, spre deosebire de alte zone, o continuare neîntreruptă a incidentelor, de la încetarea războiului civil, sudul Libanului se plasează printre elementele centrale ale preocupărilor de reinstaurare a calmului în țară. Aici se interferează, după cum se știe, multiple interese. Prin sprijinul acordat milițiilor din enclavele creștine, și după retragerea trupelor sale, la 13 iunie, Israelul urmărește crearea unei „zone-tampon" de-a lungul frontierei. Tot aici, conform rezoluției 425 a Consiliului de Securitate, au fost amplasate unitățile Forței interimare a O.N.U. pentru Liban (F.I.N.U.L.), cu scopul de a facilita reinstaurarea autorității legale libaneze în sud. Primul pas întreprins, în acest sens, de către autoritățile libaneze l-a constituit trimiterea unui contingent al armatei reconstituite spre localitatea Tibnine, unde ar urma să fie amplasată o unitate cu un efectiv total de 1 500 oameni. Dar, în înaintarea sa, acest contingent a fost oprit în zona Kawkaba, fiind bombardat în mai multe rînduri de artileria israeliană și de milițiile conservatoare. Înaintarea lui spre zona stabilită, prin enclavele creștine cu centrul la Marjayoun, continuă să fie blocată de la 31 iulie. Este ceea ce îi determină pe observatori să aprecieze că evoluțiile din sud se plasează printre marile necunoscute ale situației actuale din Liban. De altfel, guvernul a acordat și acordă o atenție prioritară situației din această parte a țării, în contextul eforturilor de normalizare. În cursul reuniunii sale de miercuri, desfășurată sub conducerea președintelui Elias Sarkis, problema a fost din nou discutată, autoritățile reafirmîndu-și intenția de a duce la bun sfîrșit operațiunea începută. Probleme similare formează și obiectul turneului întreprins în zonă de către Brian Urquart, adjunct al secretarului general al O.N.U. pentru problemele politice speciale ; atît la Beirut ,cît și în zona de operațiuni a F.I.N.U.L. și în Israel, el ar urma să evalueze, din însărcinarea secretarului general al O.N.U., Kurt Waldheim, stadiul aplicării rezoluției 425 și măsurile întreprinse pentru restaurarea suveranității efective a statului libanez în sudul țării. De menționat că mandatul F.I.N.U.L. expiră în luna octombrie, iar o serie de țări care dețin contingente au condiționat menținerea lor în Liban de aplicarea integrală a rezoluției amintite și de progresele înregistrate pentru normalizarea situației în sudul țării.

Președintele Elias Sarkis — eforturi pentru restabilirea situației

A. Gheorghiu

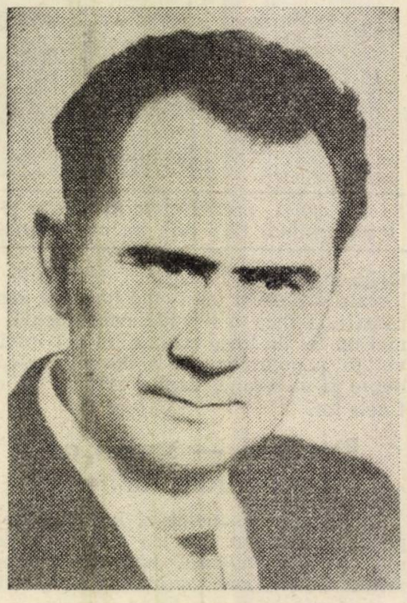

Liderul Partidului Alianța Populară, Ludvik Josefsson, a fost însărcinat de șeful statului islandez, Kristjan Eldjasu, cu formarea unui nou guvern, după eșuarea unor încercări anterioare de ieșire din criză, după alegerile de luna trecută. Josefsson și-a mărturisit intenția de a încerca alcătuirea unei coaliții guvernamentale cu reprezentanții partidelor social-democrat și progresist

LISABONA

Clarificări încă așteptate

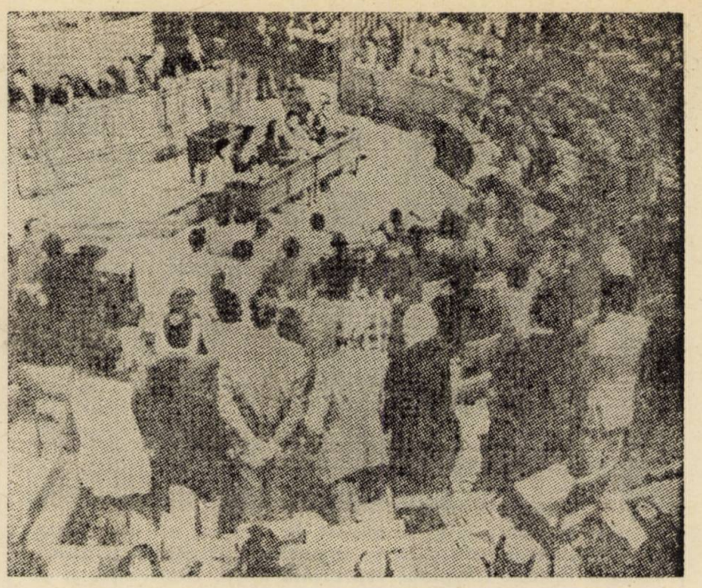

În parlament — proiectul legii electorale

Atmosfera politică este departe de a se fi limpezit, deși Portugalia are, de două săptămîni, un premier desemnat în persoana lui Alfredo Nobre da Costa. Un premier, dar nu și un guvern. Guvernul, Nobre da Costa l-a promis țării pentru săptămîna viitoare. Promisiunea va fi respectată sau o nouă amînare va surveni ?

Întrebări sînt destule, răspunsurile — greu de dat. În urma refuzului socialiștilor de a participa, în vreun fel, la cabinetul condus de Alfredo Nobre da Costa, acesta se declara hotărît să meargă înainte „cu sau fără socialiști". A decis aceasta după ce a consultat toate partidele reprezentate în parlament, dintre care doar social-democrații lui Sà Carneiro sînt dispuși să i se alăture necondiționat. În timp ce partidul socialist își declina orice implicare într-un cabinet care — declara Mario Soares — „are o logică de dreapta", partidul comunist, considerînd că țara „trece, acum, prin cea mai gravă criză din existența sa", publica un comunicat al Comitetului său Central în care își exprima „cele mai serioase rezerve" față de acțiunea premierului desemnat. Centrul Democratic și Social, la început favorabil lui Nobre da Costa, nu mai acceptă, nici el, să participe la guvernul acestuia atîta timp cît socialiștii refuză s-o facă. Nu demult aliați fideli ai social-democraților, centriștii, după experiența colaborării cu socialiștii, nu mai doresc o reîntoarcere la trecutul care îi etichetase drept „formațiune de dreapta".

Luînd act de toate aceste poziții deloc încurajatoare, Nobre da Costa își continuă, însă, consultările. Întîlnirile avute cu patronatul și sindicatele l-au lămurit, cea dintîi — de sprijinul industriașilor, a doua — de atitudinea rezervată, pentru a nu o numi nefavorabilă, a clasei muncitoare portugheze. Mișcarea sindicală, „care acționează într-o perspectivă revoluționară", nu are intenția să faciliteze o politică „de recuperare capitalistă" — declara presei José Luis Judas, purtătorul de cuvînt al Confederației Generale a Muncitorilor Portughezi. Totodată, specifica : centrala sindicală nu dorește „să facă valuri într-un moment în care nava democrației portugheze n-are pe nimeni la cîrmă".

În timp ce consultările premierului desemnat se desfășoară într-un vechi fort de la Estoril, pus la dispoziție de președintele Eanes, la Palatul Sao Bento din Lisabona, sediul oficial al primilor miniștri, se află Mario Soares, fostul premier, care girează încă afacerile curente. Răstimpul de care dispune Nobre da Costa pentru formarea cabinetului său este, practic, nelimitat, atîta vreme cît este numai „desemnat" s-o facă și nu „numit". (Numai din clipa numirii sale oficiale va începe numărătoarea celor zece zile de care dispune, potrivit constituției, pentru a-și prezenta programul în parlament). În urma refuzurilor repetate ale partidelor, intenția noului premier este de a forma un „guvern de gestiune", compus din personalități independente, în general tehnicieni, care să conducă țara spre alegeri anticipate. Sarcina unui asemenea cabinet ar fi numai elaborarea unei legi electorale care, odată aprobată de parlament, va permite desfășurarea normală a scrutinului.

Numai că partidele i-au luat-o înainte : deputații portughezi se reunesc la 22 august pentru a discuta, în adunare extraordinară, legea electorală. Decizia a fost luată de Comisia permanentă a Adunării Republicii, întrunită la cererea partidului comunist, sprijinit de socialiști. Proiectul ce urmează a fi discutat mai întîi aparține P.C.P. Zilele următoare, celelalte partide își vor prezenta propriile proiecte de lege electorală. Discutarea acestei legi va dura probabil circa o lună, iar operațiunile de recensămînt — încă trei luni. În acest caz, Portugalia se va prezenta la urne nu înainte de sfîrșitul lui februarie.

Pînă atunci, toate problemele acute ale țării rămîn deschise. Va reuși Nobre da Costa să formeze un nou cabinet ? Dacă da, va primi el votul de învestitură ? Zilele sau săptămînile următoare vor aduce poate clarificările așteptate.

Rodica Dumitrescu

MONTEVIDEO

Piața Independenței

La Plaza de la Independencia *evocă un moment crucial din istoria poporului uruguayan — proclamarea independenței de stat la 25 august 1825. Numeroase alte locuri istorice și monumente din capitala Republicii Orientale a Uruguayului — cum sînt Statuia libertății din Plaza Cangancha și statuia ecvestră a lui José Gervasio Artigas, erou al luptelor pentru independență, — amintesc de marile bătălii purtate în prima parte a secolului trecut pentru eliberarea de sub dominația străină și cucerirea neatîrnării.*

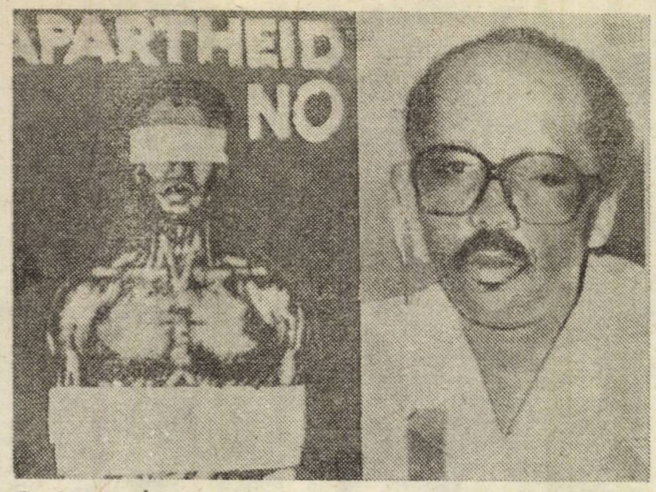

Conferință. *Între 14 și 25 august, la Geneva, are loc Conferința mondială pentru lupta împotriva rasismului și discriminării rasiale. Imaginea reprezintă afișul conferinței și pe Molapo Mooki (Lesotho), președintele reuniunii*

Vizită

Primul ministru al Italiei, Giulio Andreotti, va efectua o vizită la Madrid în zilele de 5 și 6 septembrie a.c., la invitația președintelui guvernului spaniol, Adolfo Suarez, s-a anunțat oficial la Roma. Este pentru prima oară de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial cînd un șef de guvern italian vizitează Spania.

Ședință

„Comisia independentă pentru problemele dezvoltării internaționale", sub conducerea lui Willy Brandt, președintele PSD din R.F.G., își va ține cea de-a patra ședință la New York, între 25 și 28 august, a anunțat un purtător de cuvînt al Partidului Social Democrat. S-a precizat că, în cursul ședinței, vor avea loc convorbiri cu reprezentanți ai guvernului și ai Congresului S.U.A., precum și cu reprezentanți ai O.N.U. în legătură cu dialogul dintre țările occidentale industrializate și statele în curs de dezvoltare.

Sondaj

După cum arată un sondaj „Gallup", Partidul laburist britanic conduce cu patru puncte asupra conservatorilor. Potrivit acestor rezultate, în ultimul timp, laburiștii au înregistrat o spectaculoasă ascensiune : 47,5 la sută din voturi față de 43,5 pentru conservatori care, luna trecută, conduceau cu două puncte – 45 față de 43 la sută din „voturi".

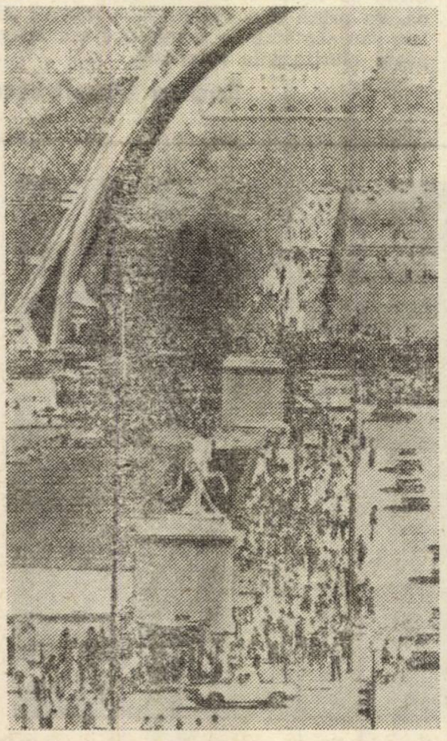

Afluență. *Turnul Eiffel rămîne, în continuare, principalul punct de atracție pentru turiștii ce vizitează Parisul. Astfel, săptămîna trecută, zilnic ascensoarele lui au fost luate cu asalt : cîte 21 500 vizitatori pe zi*

Previziuni

Se așteaptă ca producția de petrol în țările care nu sînt membre ale O.P.E.C. să crească de peste două ori, în următorii șapte ani, și ar putea spori și mai mult, dacă cele 30–40 de țări cu resurse petroliere vor obține ajutorul tehnic necesar – se arată într-un raport anual al Băncii Mondiale. Se prevede, de asemenea, ca, în țările în curs de dezvoltare care dispun de resurse de petrol, să se înregistreze, în 1985, o sporire a producției de petrol de la 3,7 milioane barili la 8,7 milioane barili pe zi. Printre țările nemembre ale O.P.E.C. în care se prevede o creștere importantă a producției de petrol se numără Egiptul, India și Mexicul. „Creșteri mai mici, dar importante", se vor înregistra în țări ca Angola, Congo, Malayesia, Pakistan și Zair.

Cafea

Temperaturile scăzute înregistrate recent în Brazilia, care au afectat aproximativ 200 de milioane de arbori de cafea, au determinat o reducere a viitoarei recolte cu 35 la sută, recoltă evaluată la 20 de milioane de saci de 60 de kilograme. Pînă la stabilirea exactă a pagubelor, timp de zece zile Brazilia a suspendat exporturile sale de cafea. Pe de altă parte, din capitala columbiană se anunță că reprezentanții țărilor producătoare de cafea din America Latină se vor reuni, marțea viitoare, la Bogota pentru a analiza modalitățile de salvgardare a intereselor țărilor producătoare, după înghețurile care au afectat plantațiile de cafea din Brazilia. Reuniunea este apreciată ca un pas înainte spre armonizarea politicii de apărare a intereselor comune ale țărilor producătoare de cafea din America Latină..

1000+1

Intenție

Președintele Suharto a anunțat, în fața Parlamentului, în ajunul celei de-a 33-a aniversări a independenței țării sale, că intenționează să rămînă la putere pe durata următorilor cinci ani și să-și îndeplinească complet cel de-al treilea mandat. Suharto a precizat că „președintele nu se poate schimba decît o dată la cinci ani". Declarația, apreciază observatorii, ar avea drept scop să dezmintă recentele zvonuri privind o eventuală demisie a președintelui.

Reconciliere

Premierul indian Morarji Desai și fostul ministru de interne Charan Singh au ajuns la un acord prin care se pune capăt disputei dintre ei, ce amenința să scindeze partidul de guvernămînt „Janata" – a declarat Kapoori Thakur, ministrul principal al statului Bihar. Se așteaptă ca Singh să preia conducerea partidului „Janata", iar cel puțin doi susținători ai fostului ministru de interne să intre în guvern – au precizat surse din capitala indiană.

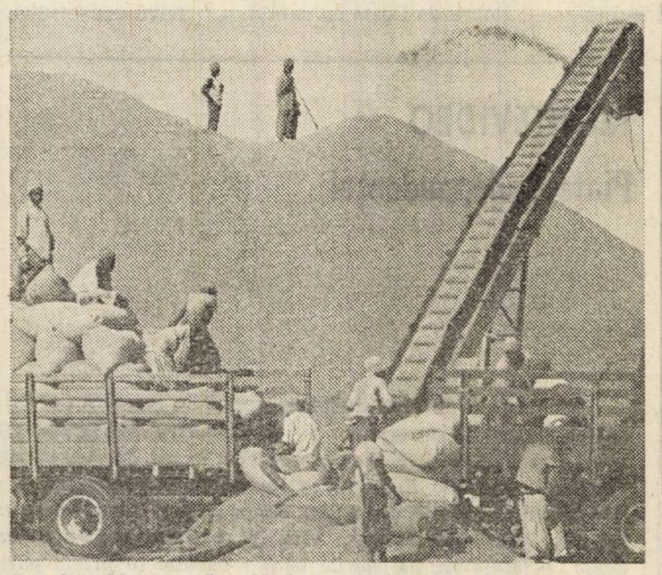

Recoltă. *Marea grămadă de pe fundalul imaginii sugerează abundența recoltă de arahide din Senegal. Acestea furnizează 40 la sută din exporturile țării*

Ceremonie. *Al 77-lea președinte al Republicii Dominicane Antonio Guzman (dreapta) depune jurămîntul. Candidat al Partidului Revoluționar Dominican, el a ieșit învingător în alegerile desfășurate în mai a.c.*

„Arktika"

Spărgătorul de gheață atomic „Arktika" a pornit să deschidă calea unor nave fluviale sovietice pe drumul maritim nordic. Înzestrat cu motoare de 75 000 de cai putere, „Arktika" a aniversat, recent, un an de la atingerea Polului Nord, demonstrînd că poate învinge straturi de gheață oricît de puternice – relevă agenția TASS. Acum, „Arktika" se află în zona Mării Kara, în apropierea Insulei Vaigaci, unde este blocată o coloană de nave fluviale pornită din Arhanghelsk spre riurile nordice siberiene și ale Orientului Îndepărtat sovietic. Navele fluviale, încărcate cu conteinere, combustibili și echipament industrial, au fost oprite de straturile de gheață, neobișnuite pentru acest anotimp chiar și pentru Marea Kara.

Publicații

Agențiile de presă semnalează tendința unui număr tot mai mare de magnați ai presei din țările vest-europene de a achiziționa publicații periodice americane, de a relansa unele dispărute sau de a crea altele noi. Astfel, proprietarul revistelor franceze „Paris Match" și „Oui", Daniel Filipacchi, intenționează să reînvie, de la 1 ianuarie 1979, săptămînalul „Look", dispărut cu circa 10 ani în urmă. Publicația „Parents' magazine", cu un tiraj de 1,5 milioane, și cîteva reviste pentru copii au fost preluate de cel mai mare trust de presă din R.F.G. – „Gunar und Jahr" – proprietar, printre altele, al revistei „Stern". Societatea vest-germană intenționează, de asemenea, să lanseze, în S.U.A., un periodic lunar „Geo" – care să concureze răspîndita revistă „National Geographic". Investiții și planuri similare fac și editorii din Anglia, Canada și Australia.

Amînare

Curtea Supremă a Ciprului a amînat, pentru 30 septembrie, executarea celor doi asasini ai fostului redactor-șef al ziarului „Al Ahram", Youssef el Sebai. Inițial, sentința de condamnare la moarte urma să fie executată la 27 iunie și fusese amînată pentru 22 august. Curtea Supremă a decis această nouă amînare pentru a permite președintelui Spyros Kyprianou, aflat la odihnă, să examineze cererea de grațiere formulată de cei doi condamnați.

Președinte

Președintele Federației Industriei vest-germane (BDI), Nikolaus Fasolt, a demisionat la sfîrșitul săptămînii trecute. În martie a.c., el ajunsese în fruntea BDI, succedîndu-i lui Hans Martin Schleyer, care fusese răpit în septembrie 1977 și ucis în octombrie.

Prag

În anul 1977, comerțul mondial a depășit pentru prima oară „pragul" de o mie de miliarde dolari. Într-un comunicat dat publicității miercuri la Bonn, biroul C.E.E. în R.F.G. anunță că, în lume exporturile au atins, în 1977, 1 143 miliarde dolari, iar importurile la scară mondială au fost de 1 058 miliarde dolari. În ultimii 20 de ani, comerțul mondial a crescut de aproape zece ori.

Credit

Fondul Monetar Arab (F.M.A.) a acordat Sudanului un credit în valoare de 7,3 milioane dolari, pe o perioadă de patru ani și jumătate, pentru echilibrarea bugetului său de stat. F.M.A., cu sediul la Abu Dhabi, a fost înființat anul trecut (în componență fiind miniștrii de finanțe și guvernatorii băncilor centrale arabe) cu scopul de a contribui la echilibrarea bugetelor de stat ale țărilor din Orientul Apropiat. Împrumutul pus la dispoziția Sudanului este cel de-al doilea acordat de acest fond, primul credit fiind acordat Egiptului.

James Earl Ray (în dreapta), considerat drept asasinul lui Martin Luther King, a fost dus la Washington, unde a compărut în fața comisiei de anchetă a Camerei Reprezentanților a Congresului S.U.A. Poliția americană a luat măsuri deosebite de securitate pentru protejarea lui Ray, între care și transportarea lui la Washington cu un elicopter, de la închisoarea din statul Tennessee, unde efectuează o pedeapsă de privațiune de libertate de 99 de ani. Audierea lui Ray de către comisie a fost hotărîtă atît datorită unor neclarități ce se mențin în legătură cu împrejurările în care a fost comis asasinatul de la Memphis, cît și din cauză că el și-a modificat depoziția inițială, afirmînd, în ultima vreme, că nu a tras focul de armă care l-a ucis pe Martin Luther King în balconul hotelului din Memphis, la 4 aprilie 1968. Comisia de anchetă a Camerei Reprezentanților încearcă să clarifice dacă Ray a acționat de unul singur, așa cum s-a stabilit la început, sau dacă a fost doar o unealtă în mîinile unui grup de conspiratori, care au urmărit disimularea adevăraților vinovați. De notat că succesorul lui Martin Luther King în postul de lider al populației de culoare din S.U.A., Ralph Albernathy, a declarat, în fața comisiei respective, că pastorul King i-ar fi povestit, cu puțin timp înainte de atentatul de la Memphis, despre existența unei conjurații care urmărea să-l asasineze

Amenzi

După catastrofa petrolierului Amoco Cadiz, 51 de nave au fost amendate de marina națională franceză ca urmare a nerespectării noilor reguli de circulație maritimă în zona Ouessant – extremitatea vestică a Bretaniei.

Pregătiri. *Dieter Schmitt, 54 de ani, pilotul vest-german care a încercat să zboare pentru prima dată cu un avion avînd un singur motor, peste Polul Nord, își încheie pregătirile pentru a parcurge distanța Alaska (Anchorage)—München.*

Rubrică realizată de Dumitru Constantin

Toronto, vedere aeriană. În prim plan, complexul de expoziții și recreere de pe malurile lacului Ontario

REPORTAJ PE GLOB

ONTARIO
ametistul Canadei

Radu Toma

În căutarea „mărilor libere" ale presupusului Pasaj nord-vestic către China și Indii, francezul Jacques Cartier urca, în 1541, apele fluviului Sf. Laurențiu pînă la Long Sault, fiind primul locuitor al Lumii Vechi care pătrundea pe pămînturile actualei provincii canadiene Ontario. Inaugurînd patru secole și mai bine de prezență europeană în acele locuri, faimosul navigator marca astfel limitele septentrionale ale posesiunilor Franței în America de Nord. Posesiuni fragile, cedate englezilor prin Tratatul de pace de la Paris din 1763, o parte din ele au cunoscut în deceniile următoare un adevărat aflux de populație britanică. Momentul decisiv al „anglo-saxonizării" Canadei sud-estice a fost marcat de refugierea în acele locuri a 50 000 de „loialiști" din fostele colonii nord-americane, după victoria revoluției americane, dintre care 10 000 au pus bazele viitoarei provincii Ontario, întemeiată oficial în 1791. Astfel, vreme de peste două veacuri, urmele „bătrînei" Anglii s-au imprimat temeinic în viața provinciei, de la prevalența limbii engleze în cadrul bilingvismului oficial anglo-francez la denumirile toponimice și hidrografice și de la arhitectonica tradițională la adopțiuni autohtonizate ale unor curente artistico-literare, plastice sau muzicale de sorginte insulară.

Reală, dar incompletă, imaginea tradițională britanică a provinciei are însă nevoie la capătul călătoriei de reajustări serioase. Așezat pe vremuri alături de Adelaide sau Melbourne printre avantposturile sigure ale hegemoniei anglo-saxone, noua zonă metropolitană a Toronto-ului are astăzi aspectul marilor orașe cosmopolite, așa cum au fost pe vremuri Sao Paolo, Buenos Aires sau New York. Ultimul recensămînt canadian din anul 1971 indica faptul că în timp ce zonele suburbane continuau să aibă o populație majoritară de origine britanică, Toronto-ul propriu-zis deținea o populație provenită cu precădere din alte părți. Alături de populația europeană stabilită înainte de război, în zona centrală a orașului pot fi întîlnite cartiere întregi locuite aproape exclusiv de portughezi, greci sau chinezi. Toronto-ul „italian" are o populație aproximativ egală cu cea a Florenței, circa 300 000 de locuitori, iar în alte părți ale zonei centrale s-au instalat în ultimii ani mii de noi imigranți olandezi, germani și americani.

Plurietnicitatea Toronto-ului nu este unică, iar cele peste 70 de grupuri etnice diferite existente în Ontario aduc cu sine varietatea lor formidabilă de culturi, limbi, obiceiuri și planuri de viitor, îmbogățesc mozaicul canadian al anilor '70. La începutul lor, în octombrie 1971, s-a anunțat politica federală în materie de multiculturalism. Opțiunea tehnologică exprima, pe de o parte, realism într-o perioadă cînd voci din Statele Unite vecine manifestau îndoieli serioase în legătură cu funcționabilitatea „vasului de topire" etnic nord-american și, pe de altă parte, recunoașterea publică, pentru prima oară, a diversității culturale existente în Canada. Sprijinul masiv pe care guvernul de la Ottawa și autoritățile provinciale îl acordă astăzi multiculturalismului în Ontario în domeniile educației, necesităților lingvistice, publicisticii etnice, artelor, prezervării trecutului documentar — la Toronto funcționează de doi ani „Societatea Istorică pentru Multiculturalism" din provincia Ontario, pentru „salvarea materialelor documentare non-engleze de la distrugere și obscuritate" — muzeisticii etc., decurge, fără îndoială, dintr-un efort de armonizare a multiculturalismului și bilingvismului cu principiul afirmat al unei conduceri federale viguroase.

Ontario are o suprafață de aproape 900 000 km pătrați, circa o zecime din întinderea totală a țării. Între partea nordică a provinciei, acoperită de păduri boreale și savane subarctice și sud-estul împădurit cu foioase și pini din zona Marilor Lacuri și a fluviului Sf. Laurențiu, circa 8 milioane și jumătate de oameni — peste o treime din populația Canadei —, asigură provinciei locul întîi printre celelalte în ce privește numărul total al locuitorilor. Datorită resurselor sale extrem de diversificate și abundente, Ontario sintetizează, în fapt, toate bogățiile țării și aproape toate formele posibile de prelucrare și utilizare ale acestora, de la exploatarea forestieră brută și minerit, pînă la fabricarea hîrtiei, construcții de mașini și alimentarea din resurse proprii a reactoarelor nucleare. Concentrarea industrială masivă din sudul provinciei este dublată de o agricultură de mare randament, această zonă cu soluri fertile fiind propice culturilor mixte : cereale, legume, pomi fructiferi, plante furajere.

Ultimele trei decenii au fost o perioadă de schimbări substanțiale în structurile economice și sociale ale provinciei. Creșterea capacităților de producție și a producției fizice în toate sectoarele economiei, sporirea populației și concentrarea acesteia în centrele urban-industriale, în sfîrșit o orientare tot mai accentuată în ultimii ani de la producția de bunuri către „industria" serviciilor sînt factorii preponderenți ai acestor schimbări. Totuși, așa cum relevă un studiu recent comandat de Consiliul Economic din Ontario, în pofida programului de dezvoltare regională lansat în 1966, cea mai mare parte a nordului și zone întinse din sudul și vestul provinciei nu au intrat în sfera de interes a dezvoltării și creșterii, accentuîndu-se astfel repartizarea neuniformă a industriei, ce marchează încă de la începutul secolului viața economică a provinciei.

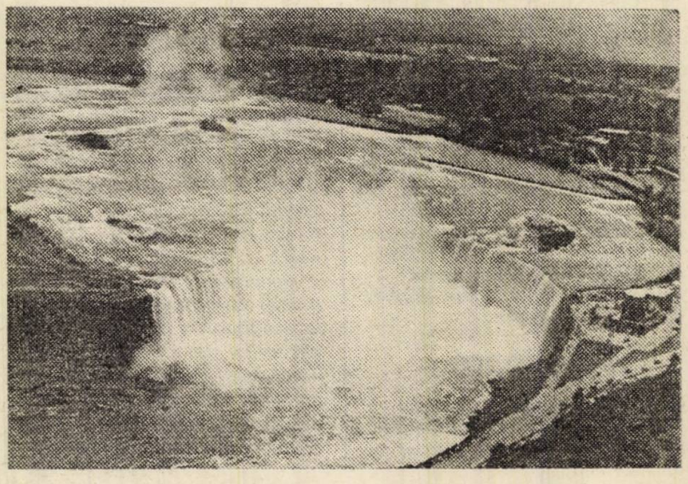

Frumusețea monumentală a cascadei Niagara face din uriașa cădere de apă principala atracție turistică din provincia canadiană Ontario

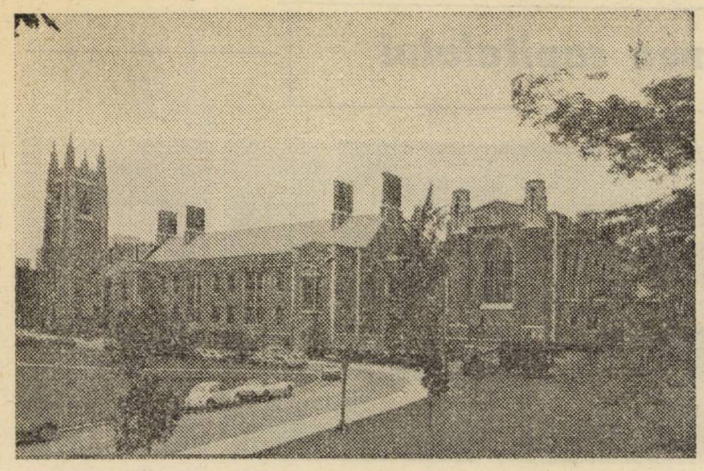

„Hart House", construcție în stil de epocă din incinta Universității York

Deși rata de creștere a producției industriale din Ontario a fost în ultimii 6 ani permanent superioară celei a întregii țări, iar provincia asigură în momentul de față peste 40 la sută din veniturile Canadei, problemele durabile ale inflației și șomajului pun permanent în atenția canadienilor din Ontario vulnerabilitatea lor la condițiile economice mondiale, iar prețurile sporite ale energiei și combustibililor, problemele balanței de plăți, concurența comercială crescîndă a unor țări industrializate sau în curs de industrializare impun concentrarea atenției asupra competitivității economiei locale pe piața internațională.

Crearea unor noi locuri de muncă în toate sectoarele economiei și prelungirea activității de producție în tot cursul anului sînt considerate drept căile de rezolvare a problemei acute a șomajului, după ce s-a constatat că progresul tehnologic, socotit în trecut ca o valoare absolută, s-a dovedit neputincios în asigurarea unei integrări sociale armonioase. La ultima Conferință federal-provincială de la Ottawa, din februarie 1978, a fost prezentat un document ce exprima în mod implicit imperativul planificării economice pe perioada următorilor patru ani, în vederea reducerii ratei șomajului la o medie de 5 la sută în 1982. „Strategia națională coordonată" adusă în discuție cu acel prilej exprima fără dubii luarea serioasă în considerare a căilor de înlăturare a efectelor crizei printr-o planificare economică într-o perioadă de timp prestabilită.

Lupta împotriva inflației, și nu numai ea, depinde în mare măsură de „mișcările" în acest sens ale vecinului din sud. Importatorii de dincolo de Marile Lacuri și fluviul Sf. Laurențiu solicită cu predilecție materii prime și produse brute, iar prețurile inflaționiste încorporate în mărfurile nord-americane, desfăcute în cantități abundente pe piețele provinciei, supun cumpărătorul unor presiuni continue. Majoritatea reclamelor comerciale, prezente pretutindeni, pe marginea autostrăzilor și în orașe, pe micul ecran și în paginile presei, aparțin unor companii pe atît de „canadiene", pe cît pot fi „General Motors", „Ford" sau „General Foods". Iar uneori se întîmplă ca în aceeași dimineață gazeta să anunțe diminuarea prețului la cupru de către trei firme producătoare din Ontario, în funcție de cursul american al metalului respectiv, simultan cu scumpirea unui anume produs importat din Statele Unite... Deocamdată, în timp ce unii comentatori politici de la Toronto se referă la trecerea conductelor de petrol nord-americane din Alaska peste pămînturile din vest ale țării, ca la o „panamizare" a Canadei, corespondentul ocazional al cotidianului „The Toronto Star" se întreabă de ce, în definitiv, țara sa nu poate produce un automobil național competitiv pe piața internă și internațională, la fel cu cel suedez?

Căutarea unor surse energetice noi a căpătat în ultimii ani în Ontario o importanță aparte. Guvernul provincial sprijină un program local de construcții hidroenergetice, se discută tot mai mult despre rentabilitatea și perspectivele utilizării energiei solare. La Rolphtan, Douglas Point și Pickering, în vecinătatea esticã a Toronto-ului, funcționează trei centrale nucleare dotate cu 6 reactoare de putere C.A.N.D.U. (Canada Deuterium Uranium), alimentate cu uraniu natural. Produsele industriale și agricole ale provinciei sînt exportate în peste 20 de țări ale lumii, iar în cadrul cooperării și schimburilor comerciale dintre Republica Socialistă România și Canada, al căror volum a crescut în ultimii cinci ani de peste patru ori, interesul reciproc al celor două părți pentru dezvoltarea și utilizarea a noi surse de energie s-a concretizat, la sfîrșitul anului trecut prin semnarea unui acord în vederea cooperării în domeniul folosirii energiei atomice în scopuri pașnice. Acordul prevede cooperarea româno-canadiană în domeniul cercetării și ingineriei tehnologice, al acordării de asistență tehnică în vederea realizării de centrale nuclearoelectrice. S-a convenit, de asemenea, să se dezvolte comerțul de materiale nucleare, echipamente și tehnologii, precum și schimbul de informații științifice și tehnologice. Cele două guverne s-au angajat prin respectivul acord să faciliteze vizitele și contactele specialiștilor în domeniul nuclear, precum și accesul la utilizarea unor instalații și acordarea de asistență tehnică și de servicii.

În sudul provinciei vara este toridă, amurguri prelungite precedă în centrul Torontoului seri intens animate de numărul mare al locuitorilor ieșiți pe străzi, de scînteierile vitrinelor și reclamelor multicolore, de circulația policromă a automobilelor. Criminalitatea mult mai scăzută decît în alte orașe nord-americane, absența aproape totală a traficanților de droguri și, parcă, un corp de poliție ceva mai activ, toate fac ca perechile sau amatorii de plimbări solitare să-și poată prelungi nestingheriți șederea nocturnă într-unul din numeroasele parcuri ale metropolei. Realizări arhitectonice remarcabile, cum ar fi Turnul de televiziune, cea mai înaltă clădire cu structuri independente din lume (553 metri) ; City Hall, noua primărie a orașului, complex original, conceput de arhitectul finlandez Viljo Revell și compus dintr-o incintă circulară înconjurată incomplet de două structuri convexe ; cele șase blocuri zgîrie-nori din vecinătatea portului, o combinație rafinată de structuri paralelipipedice verticale și finisaje albe, brune și argintii, în sfîrșit complexul de distracții din zona portului, dominat de un pavilion sferic de culoare albă, coexistă în mod inspirat cu „zgîrie-norii" deceniilor trecute, de pe King Street, cu incintele austere ale Universității și chiar cu „Casa Loma" din vecinătate, castel medieval cu turnuri, 98 de camere, scări și tunele secrete, copie fidelă a fortărețelor medievale engleze și construcție unică a genului în întreaga Americă de Nord.

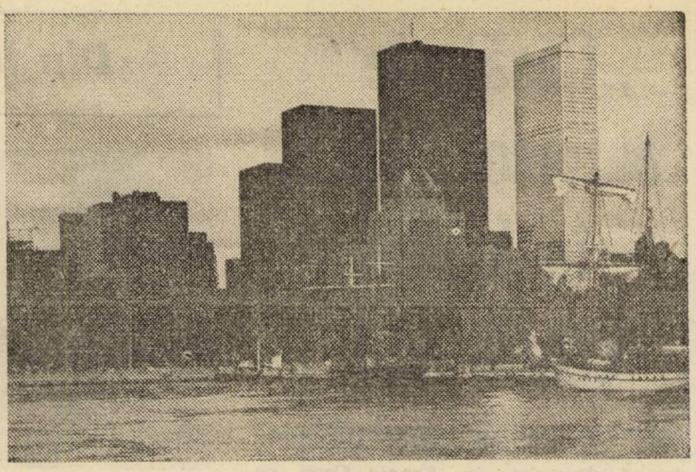

Linii și finisaje arhitectonice moderne marchează, în centrul Toronto-ului, perimetrul marelui complex comercial din zona portului

Fără îndoială, problemele unei metropole de dimensiunile Toronto-ului sînt multiple și diverse, de cele mai multe ori scapă atenției vizitatorului ocazional. Prețul locuințelor a crescut vertiginos din 1974 în 1977, cu peste 25 la sută la case individuale și 50 la sută la apartamente. Scumpirea amețitoare a asistenței medicale a devenit o problemă publică. Sistemul metric introdus de puțină vreme dă încă multă bătaie de cap tuturor, inclusiv Municipalității, pamfletele împrăștiate de Ministerul Educației în locurile publice continuă să critice fostele unități de măsură de parcă cineva le-ar fi impus vreme de sute de ani prin forța armelor, sfătuiesc populația „să învețe să «gîndească metric» cît mai repede cu putință".

De la Vancouver la Montreal, „ogarul cenușiu" al Canadei – autobuzele companiei „Ameripass" – aleargă neobosit, hrănindu-se, aidoma vărului său nord-american, cu spații uriașe. O cursă modestă ajunge în circa două ore pe malurile sud-vestice ale Lacului Ontario, de la Toronto la Niagara Falls, Cascada Niagara.

Dacă nu-și poate, în chip firesc, afla locul nici printre și nici după cele „șapte minuni" făurite de mîna omului, uriașa cădere de apă este, fără îndoială, prima între „minunile" naturii nord-americane. Cifrele seci : 55 de metri înălțimea căderii, 750 metri deschiderea „potcoavei", debitul de 155 milioane litri de apă pe minut nu spun nimic. Frumusețea și senzația de forță ale cascadei sînt copleșitoare, privitorul încremenit devine contemporanul unor ere geologice revolute, în care continentele se rupeau unul cîte unul din Godwana, pornind în derivă spre locuri hărăzite de forțe măsurabile la scara sistemului solar. Cîtă dreptate a avut primul român ajuns pe malurile sale, geologul și savantul de reputație mondială Gregoriu Ștefănescu, atunci cînd a afirmat, către sfîrșitul secolului trecut, că „nimeni și nimic nu se poate compara cu Niagara !"

În fața cascadei și multă vreme după aceea persistă nevoia de a vorbi despre ea în propoziții sau fraze scurte. S-ar putea adăuga numai că apele sale au înainte și dincolo de praguri culoarea ametistului, mineralul-simbol al provinciei Ontario.

„Căsătorie" automobilistică în lumea concurenței

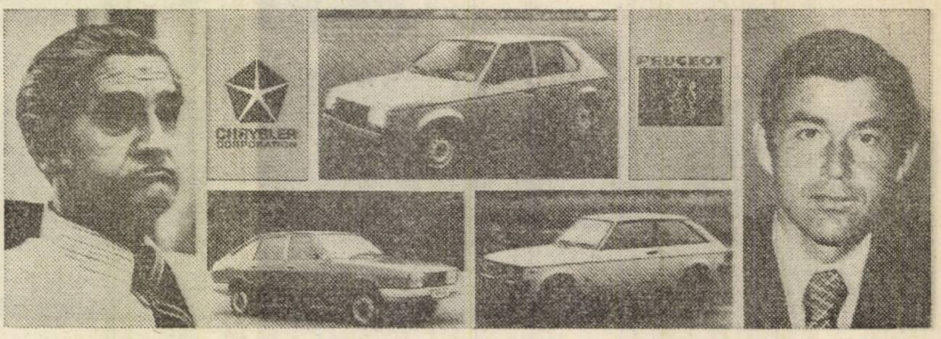

John Riccardo, președintele corporației „Chrysler", nu pare tocmai senin. În schimb, Jean-Paul Payrare (dreapta), care conduce concernul „Peugeot-Citroen", se arată mai încrezător în viitor. Imaginea înfățișează și trei din autovehiculele produse de filialele vest-europene ale firmei „Chrysler"

SURPRIZA. Garcia Hernandez Marquez este responsabil cu relațiile publice la „Chrysler-Europe", în Spania. Ceea ce nu-l împiedică să se declare surprins de neașteptata „căsătorie" dintre Peugeot-Citroen și Chrysler. „Sînt surprins de această știre" — mărturisește ziariștilor care-l asaltează cu întrebări. Pe malurile Tamisei, aceeași surprindere. Numai că persoana care regretă că a aflat, abia în ultima clipă, evenimentul din lumea automobilului este chiar ministrul britanic al industriei. Ministrul nu-și ascunde enervarea și nu este, la Londra, singurul în această situație. De altfel, totul s-a petrecut sub semnul unei desăvîrșite discreții.

Secretul a putut fi păstrat pînă la capăt. Săptămînile de tratative n-au fost deranjate de dezvăluiri. Au circulat unele zvonuri privind convorbirile dintre Peugeot-Citroen și un grup american, însă, conținutul real al tranzacției n-a devenit public decît în momentul în care firma franceză l-a anunțat printr-un comunicat. Cele cîteva fraze ale acestui comunicat au tulburat lumea automobilului, supusă prea des șocurilor concurenței și crizei. Tonul victorios al anunțului, satisfacția pe care o afișau cele două părți, n-au fost suficiente pentru a convinge că toată lumea ar avea motive de bucurie. Deci, Peugeot-Citroen preia cele trei filiale europene ale grupului american Chrysler (din Franța, Marea Britanie și Spania). Chrysler primește, în schimb, 230 milioane de dolari, ceea ce echivalează cu peste un miliard de franci, precum și un pachet de 1 800 000 acțiuni Peugeot-Citroen, grație cărora dispune de 15 la sută din capitalul firmei franceze. Peugeot-Citroen își îngăduie, astfel, să se proclame primul constructor vest-european de automobile. Cu 2 292 000 vehicule produse în 1977 (1 518 000 pentru Peugeot-Citroen și 774 000 pentru Chrysler — Europe), grupul detronează Volkswagen-Audi-NSU, care, cu 2 210 000 automobile și camioane realizate anual, deținea întîietatea pe continent.

SALT SPECTACULOS. Peugeot-Citroen pătrunde în „clubul giganților" și poate spera să joace rolul unui rival al companiilor americane și japoneze. Ambițiile sale nu traversează, deocamdată, oceanul. Unii credeau, atunci cînd s-a aflat despre negocierile cu o firmă americană, că se va încerca o pătrundere pe piața americană. În realitate, Peugeot-Citroen dorește să-și extindă, în primul rînd, pozițiile europene, bătrînul nostru continent rămînînd o piață la fel de atrăgătoare ca și cea americană, după cum o dovedește asaltul japonez. Surprinzătoare este, însă, renașterea firmei Peugeot. În patru ani, Peugeot, care deținea un onorabil dar modest loc secund în ierarhia franceză a constructorilor de autovehicule, a ajuns pe locul cinci între marii producători mondiali. „Le Monde" amintea că grupul, care, în forma sa actuală, are în componență 180 societăți industriale, comerciale, financiare, de servicii, a fost constituit în mai multe etape, începînd din decembrie 1974 cînd Peugeot a preluat 38,2 la sută din capitalul societății Citroen. Era doar un început. După cîteva luni, deținea 89 la sută. În prezent, controlul atinge 99,9 la sută. Spectaculoasa ascensiune nu poate fi separată de sprijinul generos al finanțelor publice. „L'Humanité" apreciază la 1 750 000 000 franci francezi suma pe care statul a acordat-o, sub diferite forme, acestui grup privat, uneori în detrimentul societății naționale Renault.

CHRYSLER SE RETRAGE. Celălalt partener din tranzacție — Chrysler — se află la ceasul încercărilor. Fără a privi în abisul falimentului, cunoscuta companie americană pare decisă să se replieze pe pozițiile ei inițiale, abandonînd ofensiva din anii '60 asupra Europei occidentale. Chrysler Corporation este al treilea producător american de automobile (după General Motors și Ford). Dar firma lansează pe piață nu numai celebrele automobile Chrysler, Plymouth și Dodge, ci și autocamioane, motoare și... arme. Chrysler livrează Pentagonului tancul MXI. „Le Monde" apreciază că termenii acordului satisfac dorințele grupului Chrysler care năzuiește să-și amelioreze performanțele americane, fără a abandona definitiv cursa europeană. Deținînd 15 la sută din acțiunile Peugeot-Citroen, Chrysler speră să aibă un cuvînt de spus (familia Peugeot păstrează 42 la sută din acțiuni, iar Michelin — 7 la sută).

Retragerea din cele trei filiale europene, dintre care una — cea britanică — a adus, în 1977, un deficit de 20 milioane lire sterline (ceea ce ridică la 117 milioane lire sterline pierderea înregistrată după 1974), îngăduie asanarea finanțelor. Acționarii sînt încrezători. Iar Wall Street-ul a reacționat favorabil : cursul acțiunilor Chrysler a crescut brusc cu 10 la sută.

În schimb, negativă este atitudinea celor ce muncesc — categoria vizată de tranzacție, dar absentă la masa tratativelor. Sindicatele franceze au evaluat critic acordul. Cele britanice — la fel. La Paris, se subliniază consecințele pe care le implică constituirea acestui grup franco-american. Georges Marchais, secretarul general al P.C.F., semnala pericolele la adresa independenței politicii industriale a Franței. Comuniștii au cerut o dezbatere parlamentară pe această temă. Federația CGT din metalurgie constată că acordul „permite capitalului american să dețină o parte importantă într-un grup format, în 1974, cu ajutorul banului public al contribuabilului francez". „L'Humanité" observă că dacă tranzacția va facilita, poate, aventura peste ocean a firmei „Peugeot-Citroen", în schimb, „pentru Franța, pentru independența sa, pentru dezvoltarea industriei sale automobilistice, pentru slujbe, pentru muncitorii din această industrie, consecințele vor fi în întregime negative". La Londra se amintesc, de asemenea, subsidiile publice pentru supraviețuirea filialei engleze a grupului Chrysler. Această „firmă bolnavă", cum o denumește „Le Monde", a primit peste 80 milioane lire sterline din partea guvernului, în intenția de a salva de șomaj pe cei 23 000 angajați ai uzinei insulare. Sindicatul britanic din transporturi (2 050 000 aderenți) a criticat vehement tranzacția care transferă filiala Chrysler din Anglia în patrimoniul grupului de dincolo de Canalul Mînecii. Mișcarea sindicală amenință că se va pronunța pentru o eventuală interzicere a importului în Anglia a vehiculelor „Peugeot-Citroen". Guvernul englez studiază modalitățile de a contracara înțelegerea dintre producătorii americani și cei francezi, la care s-a ajuns fără consultarea autorităților britanice interesate de destinul unui important sector industrial. La Madrid, ministerul industriei și energiei păstrează rezerva. Grija principală o suscită soarta celor 15 000 muncitori ai uzinelor de la Villaverde. Acordul sau dezacordul guvernamental va depinde de utilizarea acestei forțe de muncă. Proiectele noilor patroni nu sînt, însă, cunoscute...

FURTUNA. „O bună afacere" — a afirmat ministrul francez al economiei și finanțelor. „Excelentă tranzacție financiară" — declară cercurile americane interesate. „Un nou episod al enormei tîrguieli care are loc între marile firme pentru împărțirea pieței mondiale" — consideră sindicatele CFDT din Franța.

Furtuna, pe care „France Presse" o descoperea în cabinetele ministeriale britanice, riscă să se extindă. Iar concurenții amenință să treacă la acțiune. FIAT ar sugera „spectaculoase regrupări" cu alte firme. Se va merge mai departe decît posibila producere în comun a unor componente ale autovehiculelor ? Toyota și Datsun rămîn amenințătoare, Volkswagen cunoaște o reînnoire, iar FIAT dezvăluie „un nou apetit" — cum scria o gazetă pariziană. „Volanul" marilor concernuri este ghidat de ambiții care au drept țintă o piață vastă și, totuși, limitată ca dimensiuni. Inevitabil, viitorul este însoțit de riscuri...

În lumea agitată a automobilului, competiția între companii se va ascuți. Cursa desfășurată sub semnul aprigei concurențe ar putea cunoaște un plus de duritate după „căsătoria" ce a produs atîta zgomot...

M. Ramură

Lupta avioanelor de transport pe piața occidentală

Mult timp ascunsă, bătălia dintre americani și vest-europeni pentru cucerirea formidabilei piețe a avioanelor de transport pe distanțe medii face, în prezent, ravagii. Se pare că datorită succesului obținut cu actualul Airbus 270 și datorită proiectului unui mic Airbus B-10 cu o capacitate mai mică, Airbus Industries care este, în esență, un consorțiu franco — vest-german, a făcut o breșă, așa cum spun sportivii. Dar gigantul Boeing — care, un timp, probabil că subestimase capacitățile industriei aeronautice vest-europene — a lansat un contraatac de anvergură, anunțînd crearea unui avion, la ora actuală numai pe hîrtie : Boeing 767.

De acum înainte rivalitatea dintre americani și vest-europeni se concentrează în jurul atitudinii britanicilor. Vor sprijini ei oare Airbus Industries sau vor participa la crearea Boeingului 767 american ? În legătură cu această întrebare circulă mii de zvonuri. Se așteaptă, în general, ca englezii să ia o decizie definitivă în septembrie sau, cel mai probabil, la începutul anului viitor. Se pare că majoritatea specialiștilor apreciază că englezii vor trece de partea americanilor, dar francezii amenință : „Dacă englezii nu comandă Airbus B-10, atunci aripile aparatului care, în principiu, urmau să fie construite în Marea Britanie, vor fi realizate în R.F.G....“

Asprimea rivalității este generată chiar de miza enormă care este în joc. Care este, de fapt, situația inițială ? Americanii — firma Boeing în special — sînt stăpînii industriei aeronautice mondiale. Dar, în urmă cu opt ani, a fost constituit un consorțiu franco — vest-german. Obiectivul său era de a lansa un avion de transport pe distanțe medii, mai economic și mai puțin impresionant. La origine proiectul era înconjurat de mult scepticism. Totuși, în cîțiva ani Airbusul va face o formidabilă spărtură în monopolul american, cel puțin la nivelul pieței vest-europene. Se prevede că 400 de aparate vor fi vîndute în final.

Puternici datorită acestui prim succes, cei doi vest-europeni au trecut la fabricarea unui avion cu numai 200 de locuri : Airbus B-10. Foarte repede consorțiul franco — vest-german a primit aproape 60 de comenzi. Încă un succes : în luna aprilie, „Eastern Airlines“, ce deține locul doi în ierarhia companiilor de transporturi aeriene din Statele Unite, a anunțat că a comandat 24 de aparate Airbus și a făcut o opțiune pentru alte 25 de Airbus B-10. Faptul e cu atît mai spectaculos cu cît este pentru prima oară cînd industria aeronautică vest-europeană pătrunde pe piața americană cu un avion de mare capacitate.

Puțin mai tîrziu, United Airlines, de asemenea din S.U.A., părea că se interesează, la rîndul său, de noul aparat B-10. Imediat, firma Boeing și-a manifestat neliniștea în mod deschis. Ea a constatat că rivalii săi vest-europeni obțin succese și, în plus, se știe că societățile de transporturi aeriene doresc „familii“ de avioane. Succesul Airbusului mare riscă, deci, să deschidă calea celui mic.

Boeing lansează atunci contraatacul. Precizează că va trece la construirea unui concurent direct al lui Airbus B-10 — Boeing 767 — și anunță sus și tare că United Airlines i-a comandat 30 de aparate de acest tip. Comanda este foarte importantă și bate chiar recordul în istoria aviației. Odată încheiat, contractul s-ar ridica la 1,2 miliarde dolari.

Guvernul Franței ripostează, la 12 iulie, anunțînd, de data aceasta oficial, lansarea programului Airbus B-10. Dar americanii dețin și alte atuuri : la 17 iulie, ei au anunțat că italienii vor participa la fabricarea lui Boeing 767. Francezii somează pe britanici să opteze deschis pentru tabăra lor. Dar americanii nu țin seama de acest fapt în contraatacul lor : o anchetă parlamentară este deschisă în prezent la Washington pentru a examina în detaliu natura contractelor pe care le propune Airbus Industries.

Lupta între Boeing și Airbus este, în realitate, capitală pe multe planuri : în primul rînd se apreciază că, în următorii ani, din cele 3 000 de aparate care vor fi achiziționate de marile companii mondiale, cel puțin jumătate vor fi aparate de distanțe medii, de tipul Airbus B-10 sau Boeing 767. Succesul sau eșecul vest-europenilor nu va întîrzia să aibă repercusiuni asupra relațiilor dintre Europa occidentală și Statele Unite. În sfîrșit, atitudinea vest-europenilor și, mai ales, a britanicilor este considerată de mulți ca un test semnificativ al voinței fiecăreia dintre părți de a participa cu adevărat la întărirea relațiilor vest-europene.

(Din **La Libre Belgique**)

Criza economică și criza democrației

În spatele ritualului alegerilor și al dezbaterilor publice, o vastă rețea de servicii oficiale este implicată în violarea drepturilor democratice ale cetățenilor, partidelor și ale mișcărilor ce desfășoară activități politice legale. Concepute în mod birocratic și pe scară largă, executate în mod clandestin și vizînd obiective pe termen lung, asemenea activități de factură polițistă fac parte din rutina vieții politice a țărilor capitaliste, în special a Statelor Unite. Cea mai mare parte a acestor activități revine F.B.I. și C.I.A., aceste două organisme constituind, împreună cu serviciile de spionaj ale armatei, Agenția de informații a securității naționale. Importanța eforturilor consacrate represiunii politice a fost evidențiată de un studiu care demonstrează că, în proporție de 40 la sută, timpul unei unități medii a F.B.I. este absorbit de misiuni de supraveghere politică.

Aceste activități au drept obiectiv expres „să denunțe, să destrame, să deturneze, să discrediteze și, în orice caz, să neutralizeze“ orice opoziție politică, fie că ea provine de la negri, de la stînga în general, sau de la orice grup care ar putea fi etichetat drept „subversiv“. Aceste activități au slăbit efectiv capacitatea indivizilor (negri, studenți...) de a-și exercita drepturile democratice în urmărirea obiectivelor lor politice și sociale. Astfel, este posibil ca, fără a abroga nici una din legile existente, să se împiedice ca opoziția să-și exercite efectiv drepturile cetățenești.

Principalele ținte ale aparatului represiv al statului sînt minoritățile etnice, femeile, mișcările pentru pace și studenții. F.B.I. își consacră 95 la sută din timpul său pentru a hărțui stînga.

În Germania occidentală, politica de „Berufsverbot“ (interdicțiile profesionale) este îndreptată spre pedepsirea oricărei activități de protest actuale sau trecute, cu scopul de a împiedica orice opoziție viitoare. Ea se traduce prin „nerecrutarea, concedierea, refuzul de a titulariza (și alte măsuri disciplinare care lovesc, la toate nivelurile, funcționarii, al căror loialism este considerat îndoielnic)“. În virtutea acestei legislații, cel puțin 4 000 de persoane și-au pierdut locul de muncă, iar un număr și mai mare de intelectuali au fost obiectul unor tentative de intimidare care i-au făcut chiar și pe social-democrații vest-europeni cei mai moderați să-și manifeste indignarea.

Principala trăsătură a economiei mondiale capitaliste este, în momentul de față, caracterul permanent al crizei, evidențiat de un șomaj masiv și cronic, precum și de creșterea ratelor inflației. Recesiunea și inflația sînt folosite de statul capitalist pentru a justifica politica de înghețare a salariilor și de raționalizare a procesului de muncă (concedieri, intensificarea exploatării).

În R.F.G. și în Statele Unite, controale, descinderi ale poliției și expulzări îi vizează sistematic pe muncitorii numiți „străini“ ; în Italia, poliția îi hărțuiește pe tinerii șomeri, sub pretextul că luptă împotriva „terorismului“. Măsurile autoritare care lovesc aceste categorii de oameni ai muncii sînt primele ofensive prin care statul capitalist încearcă să slăbească puterea colectivă a clasei muncitoare și să restaureze capacitatea capitalului de a ieși din criza sa de acumulare.

Agravarea la scară mondială a concurenței dintre țările capitaliste, criza energetică, acumularea impresionantă de excedente ale capacităților în industriile de bază au exacerbat dificultățile reproducerii capitalului : rivalitatea în vederea cuceririi piețelor și resurselor obligă fiecare clasă capitalistă să-și dubleze eforturile pentru a comprima costul salariilor în încercarea de a obține avantaje marginale. Rolul statului capitalist devine din ce în ce mai decisiv în definirea condițiilor unei continuări a expansiunii.

Cînd se instaurează, în acest mod, o perioadă de criză acută a regimurilor politice democratice, structurile formale ale democrației pot să se mențină, desigur, dar conținutul și substanța sistemului politic vor fi modelate, într-o măsură tot mai mare, de aparatul birocratic. Ca urmare, o mișcare democratică de masă ar trebui să releve legătura dintre problemele represiunii social-economice și cele ale represiunii politice.

James F. Petras

(Din **Le Monde Diplomatique**)

„Tîrgul negustorilor de arme“

(IV)

Unora le place să-şi imagineze că producătorii de armament trăiesc într-o lume subterană, izolată, la fel ca grotele Nibelungilor, unde unelteşc în scopuri distructive şi consideră că numai prin dispariţia lor organismele politice ar rămîne în siguranţă şi sănătoase. A reduce racilele societăţii la arme şi la cei ce le fabrică este comod şi, în plus, există şi unele justificări în acest sens. Desigur, mulţi dintre aceşti specialişti geniali par să fi încheiat un fel de pact al lui Faust între ei şi companiile lor, în sensul de a nu aborda chestiunile de ordin moral. Lor le place să cultive un entuziasm de adolescent, tot mai frenetic pe măsură ce îmbătrînesc, care îi ajută să surmonteze orice îndoieli. Dacă, de pildă, Dan Haughton şi colaboratorii săi şi-ar fi făcut unele probleme de conştiinţă, multe abuzuri ar fi putut fi evitate. Dar a-i blama pe toţi producătorii de arme ar însemna să eludezi problema reală. Pentru că ei toţi sînt o consecinţă a deciziilor şi opţiunilor politice. Companiile Lockheed şi Northrop sînt, amîndouă, la urma urmelor sub responsabilitatea Congresului. Oricare ar fi excesele lui Haughton şi ale lui Jones, ei sînt produsele unui sistem creat pentru asemenea oameni.

A da sau a nu da mită

Afacerile de mituire ale firmelor Lockheed şi Northrop au fost doar cele mai scandaloase dintr-un număr imens de cazuri care au ieşit la iveală în urma investigaţiilor făcute de comisia de anchetă a lui Stanley Sporkin. Mai mult de o zecime din cele 500 de mari corporaţii din America, între care Boeing şi McDonnell Douglas, au admis că au efectuat plăţi ilegale totalizînd circa 100 milioane de dolari într-un răstimp de cinci ani. În atmosfera de indignare morală care a urmat, s-au făcut asocieri cu scandalurile politice, vorbindu-se de „moralitatea de după Watergate“. Ambasadele americane din unele ţări (cum au aflat cei de la Lockheed în Indonezia) ofereau cu solicitudine sfaturi despre acordarea de mită, iar Pentagonul îi încuraja pe vînzătorii de arme „să adopte obiceiurile ţării“.

A fost greu să se stabilească pînă unde a mers acordarea de mită. De exemplu, ce se poate spune despre un congressman care acceptă găzduire gratuită sau un ziarist care acceptă caviar ori călătorii gratuite în străinătate ? Cum pot fi dezrădăcinate asemenea cazuri de corupţie într-o societate care se intitulează liberă ? Un apologet al companiilor a fost prof. Peter Nehemkis, specialist în drept economic din Los Angeles, care în trecut fusese reprezentant al unor companii multinaţionale la Washington. Incidenţa unor comisioane mari plătite de industriile aerospaţiale – îmi explica el – reprezintă o parte inevitabilă a presiunilor şi concurenţei. Aceasta este o industrie care prosperă prin corupţie.

În ţările vest-europene, reacţia la scandalurile generate de cazurile de acordare de mită este cunoscută ; aceste cazuri au zguduit opinia publică, au condus la ridicarea unor întrebări de bază despre „moralitatea afacerilor companiilor transnaţionale“.

Situaţia se prezintă oarecum diferit în unele ţări din lumea a treia. Potenţialul companiilor multinaţionale producătoare de armament este atît de mare încît însăşi apariţia lor pe piaţa internă din unele ţări în curs de dezvoltare a condus la ruperea echilibrului în aceste state. Aceste companii au devenit actori de seamă în viaţa politică, actori de un tip special, ca elefantul în magazinul de porţelanuri. Companiile multinaţionale nu numai că urmau pur şi simplu „obiceiurile locale“ în materie de acordare de mită, ci creau şi obiceiuri noi. Oricît ar încerca Lockheed să susţină că în unele ţări agenţii săi „au fost victime“ ale poftei de bani a unor parteneri, adevărul este că ei au creat o atmosferă coruptă prin ofertele de bani, atmosferă în care mita a devenit o tentaţie, adeseori irezistibilă.

Problema controlului statului asupra acordării de mită a fost blocată de lipsa unei supravegheri financiare asupra conturilor corporaţiilor. Permiţînd acestor companii-gigant să acumuleze uriaşe fonduri pe piaţa internaţională, guvernul american a pierdut controlul asupra practicilor acestor corporaţii. Structurile cercurilor conducătoare ale companiilor Lockheed şi Northrop erau astfel concepute pentru a menţine canale pentru fonduri secrete controlate doar de un om sau doi din vîrful piramidei, fonduri care puteau fi folosite atît pentru acordarea de mită în străinătate, cît şi pentru coruperea unor oficiali din propria ţară, deoarece conturile la băncile din Elveţia ori Liechtenstein scăpau controlului unor anchetatori de la Washington.

Eficienţa şi „rentabilitatea“ acordării de mită sînt adesea discutabile. Se pare că Lockheed a cheltuit de multe ori mari sume de bani pentru a plăti oameni – în Olanda ori Japonia, de pildă – fără a obţine în schimb favorurile scontate şi, din acest punct de vedere, marile companii s-au dovedit adesea vulnerabile, expunîndu-se bluffului. Atracţia pentru „oamenii misterioşi“ duce departe şi atunci cînd o companie ca Lockheed lasă să se înţeleagă pe piaţă că este gata să acorde mită, ea poate deveni lesne prada unor tipi puşi pe căpătuială. Unii funcţionari ai firmei, aflaţi la strîmtoare (aşa cum spunea agentul de vînzări Khashoggi), pot să acorde uneori mită mai mult pentru a se pune la adăpost pe ei înşişi decît pe alţii sau

pentru a incasa partea lor din aceste comisioane grase. Acordarea de mită devine o industrie aparte, cu legile ei, ruptă de orice posibilitate de a-i măsura eficiența.

În țările occidentale industrializate, Lockheed și Northrop au cheltuit o mare parte din fondurile lor de lichidități. Dar în țările din lumea a treia, s-au cheltuit, de asemenea, sume importante, atît pentru cîștigarea concurenței cu firmele rivale, cît și pentru extinderea piețelor. Dacă acordarea de mită s-a practicat de multă vreme în afaceri, ea a avut întotdeauna un rol considerabil în comerțul cu arme. Încă din vremea celebrului agent de vînzări Basil Zaharoff, companiile producătoare de armament au fost strîns legate de acordarea de mită. Sir Basil avea un talent special în a da mită pentru „crearea" unor noi nevoi de armamente în unele țări în curs de dezvoltare din timpul său și rolul lui în cazurile de corupere cu bani a fost unic în istoria companiilor de armament, pentru un personaj care, așa cum arăta în 1936 Comisia regală de anchetă, „succesul unei firme nu înseamnă eșecul alteia, ci mai degrabă sporește climatul propice pentru afaceri".

Pe vremuri, Lockheed a plătit mită în unele țări unor oameni din ambele tabere aflate în conflict pentru a stimula vînzările. În zilele noastre, Lockheed, împreună cu Northrop, se îmbogățesc amîndouă vînzînd arme în zonele de conflict, uneori mergînd pînă la folosirea aceluiași agent de vînzări, avînd încredere că pe piața vînzărilor de arme este loc suficient pentru ambele corporații.

Dar importanța reală a dezvăluirilor privind afacerile necurate ale firmelor Lockheed și Northrop nu rezidă în detaliile privind plățile ilicite, ci în revelarea presiunilor și intereselor ce stau în spatele celor două corporații, de a vinde arme cu orice preț. Escalada acordării de mită constituie doar un simptom al freneziei în creștere a unor cercuri interesate în vînzările de arme pe noi piețe, în toiul unei curse a înarmărilor cu o intensitate fără precedent în perioada postbelică.

Organismele de „control"

În vastul său birou ale cărui ferestre dădeau spre latura exterioară a Pentagonului, generalul Howard M. Fish inspira încredere și autoritate. General cu trei stele, cu alură solidă, originar din Alabama, făcuse o carieră strălucită în armată. În al doilea război mondial, bombardierul pe care îl pilota fusese doborît deasupra Europei ; în timpul războiului din Vietnam, fusese director al serviciului de informații tactice, înainte de a ocupa, în 1974, postul de director al „Agenției de asistență pentru apărare și securitate" (D.S.A.A.), sau, altfel spus, al serviciului de control al vînzărilor de armament.

Un colonel, șef de cabinet, lucra în anticameră, iar plantoanele în uniformă intrau și ieșeau din birou de fiecare dată cînd Fish ridica telefonul pentru a da instrucțiuni. Generalul se legăna pe scaunul său, debitînd permanent statistici și informații într-o frazeologie criptică, cu privirea scînteietoare și gura strînsă, într-o atitudine autoritară. Mulțimea de creioane bine ascuțite, aflate pe birou, semănau cu un șir de rachete ; acul de la cravată avea gravate pe el cele trei stele de general, iar în spatele biroului erau fixate două steaguri mari.

Serviciul pentru vînzările de armament al Pentagonului se transformase din vremea lui Henry Kuss, care îl părăsise în 1969 pentru a fonda și conduce el însuși o societate comercială la Washington. El declarase că nu mai vrea să se ocupe de comerțul cu arme, unde tot timpul avea de-a face cu serviciile oficiale și cu parlamentarii. Vechiul organism pentru tranzacții de logistică internațională fusese reorganizat și purta numele, puțin cam neclar, de Agenția de asistență pentru apărare și securitate. Cum se cunoaște și din alte cazuri, o schimbare de denumire provoacă în general anumite nedumeriri. Directorul D.S.A.A. era, concomitent, director adjunct al Diviziei de supraveghere a comerțului internațional („International Security Affairs") ale cărei atribuții țineau de sfera politicii externe. Această dualitate intenționată a atribuțiilor trebuia să asigure ca vînzările de arme să nu fie separate de consecințele lor diplomatice ; și tocmai în această dublă calitate vorbea acum generalul Fish.

El mă asigura că rolul său nu era în nici un caz acela de a încuraja exporturile de arme, ci numai de a asigura controlul lor. „Iată de ce este indispensabil ca în acest post să se afle un om care, cum este cazul meu, să posede concomitent experiența de combatant și pe aceea a controlului fiscal ; este nevoie de un om care să aibă puterea de a spune nu ; funcția mea nu este de a conduce un serviciu dinamic de vînzări pentru export, ci un fel de serviciu coordonator. Noi facem în așa fel încît comerțul cu arme să nu se desfășoare la întîmplare. S-a înțeles greșit activitatea lui Henry Kuss. Obiectivul adevărat al promovării vînzărilor de arme către diferite țări: «Dacă aveți intenția de a cumpăra arme, achiziționați-le pe acelea pe care putem noi să le livrăm». Pe piața europeană, Pentagonul trebuie să facă dovada unei activități de promovare a vînzărilor, plină de ardoare și agresivitate, în interesul standardizării, încurajînd, totodată, exporturile de arme europene către Statele Unite. Dar nu se pune problema de a incita companiile producătoare să-și sporească volumul vînzărilor lor către lumea a treia".

I-am amintit generalului Fish că, cu puțin timp în urmă, în octombrie 1975, principalul său reprezentant, Richard Violette, participase la Congresul anual al Asociației Industriilor Electronice, de la San Francisco. Reprezentanții companiilor producătoare prezentaseră previziunile lor de conjunctură a pieței pentru următorii zece ani, insistînd asupra necesității de a se deschide noi piețe pentru exporturile de arme, și Violette însuși vorbise mult despre perspectivele exporturilor de materiale de război. „Apreciez – spusese el – faptul că regăsesc aici mulți foști camarazi care se ocupă de atîtă vreme ca și mine de aceste probleme". El arătase că în perioada anilor '60 cifra de afaceri a exporturilor naționale de armament se ridicase la o medie anuală de un miliard și jumătate de dolari. „Noi sîntem destul de mulțumiți de aceste rezultate. Apoi, în perioada 1972–1973, afacerile au început să progreseze. În 1973, valoarea vînzărilor de material de război în străinătate a atins 3,8 miliarde dolari și, în 1974, ea a sărit dintr-odată la aproximativ 8,5 miliarde". El a enumerat atunci principalele țări importatoare de arme – „pur și simplu pentru a vă jalona locurile în care se desfășoară acțiunea" – și a promis vînzătorilor de arme că nu trebuie să se creadă că exporturile se vor stabiliza la acest nivel, că ele nu trebuie să coboare sub trei miliarde de dolari anual. El era, de asemenea, după cum explica singur, „mai puțin optimist" ca alți analiști ai conjuncturii, întrucît credea că existau limite în evoluția achizițiilor militare de către noii clienți, respectiv țările producătoare de petrol. Totuși, perspectiva unor vînzări maxime de materiale de război se afla, pentru mulți, la baza acestui „optimism". I-am menționat generalului Fish că reprezentantul său Violette incita în mod sistematic pe reprezentanții companiilor producătoare să vîndă arme în lumea a treia. „Nici vorbă, mi-a raportat el, nu s-a făcut decît să li se explice companiilor ceea ce se întîmpla".

Generalul Fish a repetat de mai multe ori că primul obiectiv al livrărilor de arme ale S.U.A. este acela de a „preveni" izbucnirea unor conflicte în diferite regiuni ale lumii, de a suprima necesitatea unui sprijin direct din partea S.U.A. și de a face față pericolului pe care îl reprezintă pătrunderea altor state. Așa cum încerca să se justifice generalul Fish, vînzările de arme ale altor țări ar fi cauza principală a exporturilor americane de armament în diferite zone ale lumii.

„Pragmatismul comercial"

Dar este imposibil de susținut argumentul că „amenințarea din partea altora" s-a aflat la baza livrărilor americane în unele regiuni, cînd sînt date suficiente privind existența unei politici proprii a S.U.A., care a constat, între altele, și în atenuarea controlului guvernamental asupra vînzărilor în străinătate ale companiilor producătoare de arme. Prin el însuși, sistemul de control nu permite evaziuni : circa 95 la sută din tranzacții erau negociate prin serviciile de la Pentagon, conduse de generalul Fish, în contul companiilor producătoare de armament și în baza unor acorduri guvernamentale, purtînd numele de „vînzări militare în străinătate" („Foreign military sales"). Chiar și restul de 5 la sută din vînzări necesitau o autorizație prealabilă a Pentagonului. În ce privește aceste vînzări de armament ale Pentagonului, ele erau controlate de Departamentul de stat, prin intermediul Serviciului de Control al materialului de război, precum și al Agenției pentru controlul armamentelor și dezarmare (A.C.D.A.). Rolul acestor diferite bariere era de a face ca exporturile de arme să nu depășească anumite cantități considerate necesare „pentru a permite asigurarea securității internaționale și apărarea intereselor naționale ale S.U.A." Dar unele exemple au arătat, în fapt, măsura în care „pragmatismul comercial" putea să se îndepărteze de acest gen de considerațiuni și să asigure, în fapt, vînzările nelimitate de arme.

(Va urma)

POSTA REDACTIEI

Energie eoliană

Teodorescu Irina, Bucureşti. Pe ţărmul danez al Mării Nordului, într-o regiune necultivată, se înalţă una dintre cele mai mari centrale electrice eoliene din lume, care se prezintă ca o uriaşă moară de vînt, vizibilă de la mare distanţă. Construcţia, care a costat 900 000 dolari, a fost realizată cu forţe locale, din iniţiativa conducerii complexului şcolar Tvind, care se află în apropiere de Ulfborg. Ideea de a construi o astfel de centrală electrică s-a născut în timpul crizei petrolului din 1973, cînd nota de plată a combustibilului utilizat de acest complex şcolar s-a ridicat la peste 55 000 de dolari pe an. În 1975, complexul şcolar a format o echipă de voluntari, care au strîns fondurile şi au procurat materialele necesare construirii centralei. Aceasta se prezintă ca o moară de vînt din beton, avînd înălţimea de aproximativ 60 de metri, iar cele trei palete ale rotorului, lungi de circa 30 metri, sînt confecţionate din material plastic, cu o structură de oţel şi fibre de sticlă. Rotorul are înfăţişarea unei uriaşe elice de avion. Pentru reducerea preţului de cost s-au folosit un generator electric procurat din Suedia, cu o structură adoptată de la un tanc petrolier scos din uz şi un sistem de transmisie proiectat iniţial pentru o mină. Centrala poate da o producţie de 2 000 kW/oră, suficientă pentru a asigura energia necesară acestui mare complex şcolar din nordul Danemarcei. Ea furnizează, de asemenea, curent electric reţelei locale, în zilele cînd vîntul este puternic, depăşind cu mult cantitatea de curent electric produsă în zilele mai liniştite. Centrala electrică eoliană de la Ulfborg este considerată drept o soluţie dintre cele mai interesante, ca sursă alternativă de energie pentru Danemarca, al cărei petrol extras din zăcămintele din Marea Nordului nu acoperă decît o parte din necesităţile consumului intern. Dispunînd de un relief în cea mai mare parte plan, Danemarca nu are potenţial hidroenergetic. În schimb, pe ţărmul danez al Mării Nordului, statisticile meteorologice înregistrează, timp de aproximativ 300 de zile pe an, curenţi puternici de aer, care oferă un mare potenţial energetic. Centrala eoliană de la Ulfborg este prima încercare majoră de a valorifica acest potenţial, succesul său fiind considerat deosebit de încurajator.

I. Iuliu, Arad. Nu avem informaţii suplimentare în problema care vă interesează.

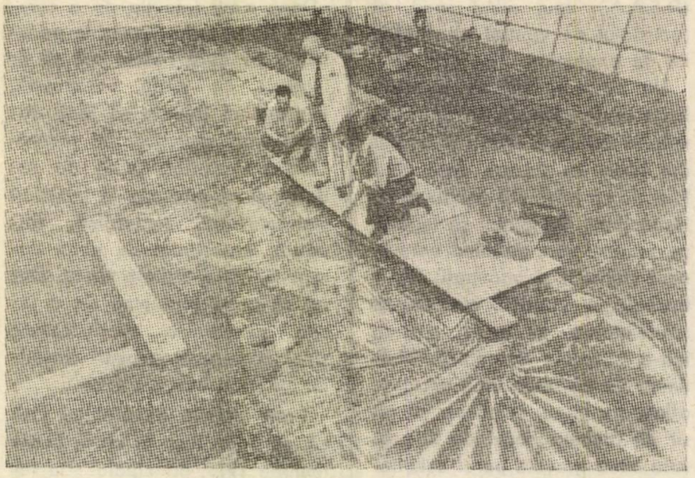

George Stănescu, Galaţi. Se lucrează, într-adevăr, la reamenajarea cunoscutului mozaic roman de la Littlecote Park, de lîngă Hungerford (Marea Britanie), descoperit în 1730. Din cauza apei şi a altor factori, mozaicul respectiv — reprezentîndu-l pe Orfeu — a început să se deterioreze. De aceea, s-a trecut la scoaterea lui, urmînd ca reamenajarea propriu-zisă să aibă loc primăvara viitoare. Pavajul şi mozaicul reprezentîndu-l pe Orfeu constituie relicve ale unor construcţii din epoca romană.

Cele trei guverne Barre

Nelu Schiau, Cluj-Napoca, Duca Adrian, Hunedoara. Actuala echipă ministerială franceză a fost denumită „guvernul Barre nr. 3". Premierul, care i-a succedat lui Jacques Chirac, a fost numit în funcţie la 25 august 1976. Două zile mai tîrziu (27 august 1976) a format primul său guvern. La 28 martie 1977, Barre a demisionat pentru ca, iarăşi după două zile, să formeze o nouă echipă ministerială. Cele două guverne au cunoscut cinci remanieri (în decembrie 1976, iunie (două) şi septembrie 1977, ianuarie 1978). Din punct de vedere al orientării politice guvernele Barre au marcat o continuitate. Constituite pe baza unei coaliţii în care gaullîştii s-au aliat cu partidele de centru-dreapta, guvernele Barre au exprimat o diminuare a ponderei şi influenţei prietenilor politici ai lui Jacques Chirac. Divergenţele care se manifestă n-au pus, însă, nici un moment în pericol existenţa coaliţiei. Se aşteaptă cu interes revenirea din vacanţa politică de vară, deoarece în ultimele săptămîni gaullîştii au intensificat criticile la adresa politicii prezidenţiale. Vehemenţa şi cantitatea acestor critici conduc spre părerea că toamna pariziană va fi „fierbinte" pe plan politic, mai ales că scadenţele vest-europene se apropie, alimentînd controverse (gaullîştii se opun lărgirii C.E.E., în timp ce gruparea „giscardiană" are o atitudine pozitivă).

Lidia Lascu, Tg. Jiu. Într-adevăr, s-au împlinit patru ani de la atentatul asupra trenului „Italicus", săvîrşit la San Benedetto Val di Sambro, la 4 august 1974, şi soldat cu moartea a 12 persoane şi rănirea altor cîtorva zeci. Ancheta întreprinsă n-a dus însă la nici un rezultat. Se ştie că atentatul a fost săvîrşit de Luciano Franci şi Piero Malentacchi cu explozivul furnizat de Mario Tuti, toţi aceştia — membri ai partidului neofascist M.S.I. Dar, deocamdată, procesul n-a fost deschis, „din lipsă de probe".

Din nou despre Nessie

Valeria Brucan, Bucureşti. Discuţiile, mai mult sau mai puţin ştiinţifice, în jurul existenţei monstrului acvatic din lacul scoţian Loch Ness — de unde şi denumirea : Nessie — continuă. După ce, nu demult, o serie de echipe de cercetători din diferite părţi ale lumii, inclusiv S.U.A. şi Japonia, au scotocit apele lacului, cu cele mai perfecţionate mijloace, fără să găsească nimic, la începutul lunii august, problema a revenit în actualitate, o tînără pereche de turişti pretinzînd că au zărit monstrul plutind la suprafaţa apei. „Era cu adevărat uriaş şi cînd s-a scufundat brusc, a produs mari valuri" — au declarat ei. Oamenii de ştiinţă continuă, însă, să nu dea crezare unor asemenea declaraţii pînă cînd — spun ei — ele nu vor fi adeverite de fapte. Aşa încît singurii în cîştig par a fi locuitorii regiunii pentru care existenţa sau numai legenda lui Nessie reprezintă un număr sporit de turişti şi, prin urmare de fonduri. Pe de altă parte, un savant american, dr. Charles Wickoff, a afirmat că monstrul Nessie n-ar fi unic şi că ar exista încă aproximativ 30 de creaturi asemănătoare. Savantul american îşi sprijină declaraţiile pe cercetările întreprinse de echipa sa, compusă din fotografi britanici, americani şi canadieni, pe malurile şi în apele misteriosului lac scoţian. Deocamdată, însă — recunoaşte şi prof. Wickoff — fotografiile sînt puţin edificatoare, fiind neclare, dar — arată omul de ştiinţă american — o îmbunătăţire a tehnicii în viitorul apropiat ar putea aduce informaţii esenţiale asupra existenţei mult-discutaţilor monştri.

Adrian Nicolau, Bucureşti. Consiliul Revoluţiei, pe care preşedintele Ramalho Eanes l-a consultat în vederea desemnării noului premier portughez, dispune, în termenii Constituţiei proclamate la 25 aprilie 1976, de atribuţiile următoare : „exercită funcţiile de consiliu al preşedintelui republicii, de garant al respectării Constituţiei şi de garant al fidelităţii faţă de spiritul revoluţiei de la 25 aprilie 1974". Articolul 147 al Constituţiei precizează că este de competenţa Consiliului revoluţiei de a se pronunţa pe lîngă preşedinte în ce priveşte numirea sau înlăturarea primului ministru. În acelaşi timp, acest organism îl autorizează pe preşedinte să declare război sau pace, să proclame starea de urgenţă sau asediu. Poate, de asemenea, să declare incapacitatea fizică permanentă a preşedintelui republicii. Se pronunţă, totodată, asupra constituţionalităţii unor texte înainte de promulgarea sau semnarea lor. În prezent, Consiliul Revoluţiei numără 18 membri : generalul Ramalho Eanes, în dubla sa calitate de preşedinte al republicii şi şef al statului major general, şefii statelor majore ale celor trei arme şi 14 ofiţeri, între care opt din armata terestră, trei — aviaţie şi trei — marină.

Crăciun I. Crăciun, com. Iveşti, jud. Vaslui. Problemele privind evoluţia situaţiei din Orientul Mijlociu sînt, după cum desigur observaţi, permanent prezente în paginile revistei şi credem că aţi găsit şi răspunsurile la aspectele particulare care vă interesează.